KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BİNDEST YEKBÎN

JÎ BO SAZBÛNA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 12 · ÎLON 2000 · BIHA: 150.000 TL

EMPERYALİST GERİCİ, KARŞIDEVRİMCİ SAVAŞLARA HAYIR!

Gerçek barışa devrimle varılacaktır!

İçindekiler

3 Gerçek barışa ve özgürlüğe devrimle varılacaktır!

8 "Köye dönüş" sahtekârlığı

12 Ekmek kavgası emek kavgasına dönüşmelidir!

15 Emireri basından: "Ordu-halk elele!"

19 Soykırımcıların hezeyanları!

24 Kadın Partisi girişimi ne kadar doğrudur?

26 Kürtler azınlık mı?

29 GAP'a emperyalist ilgi artıyor!

32 Tartışma: Kürt ulusal hareketinde (1900-1950) yenilginin nedenleri üzerine notlar...

39 Katıbê Komitê Nehiyê

Gerçek barışa ve özgürlüğe devrimle varılacaktır!

1 Eylül Dünya Barış Günü'nde değişik eylemler yapılarak yine kitlelerin "barış" isteği dile getirilecek! Yine eylemlere damgasını vuracak olan siyaset, sorunu burjuva düzeni çerçevesinde ele alan; barışın kalıcılaşmasının bu sömürü düzeninde mümkün olduğu yanlış bilincini kitlelere empoze eden burjuva pasifist siyaset olacaktır. Komünistlerin gücünün azlığı ve kitlelerin barış istemleri bu burjuva siyasetin hakimiyetini kolaylaştırmaktadır.

Barış... gerçekte savaştan en çok zarar gören; gerici savaşlarda ölen, yaralanan, evini, barkını, işini yitiren, savaşın daha fazla açlık, yokluk, yıkım demek olduğunu kendi pratiğinde bilen, yaşayan işçi ve emekçi yığınların isteğidir.

İşçi ve emekçilerin bu barış isteği burjuvazi tarafından kullanılmaktadır. Bir yandan kendi çıkarlarını işçilerin-emekçilerin çıkarıymış gibi gösteren, "vatan-millet" vb. adına işçi ve emekçileri kendi bayrağı altında toplayarak gerektiğinde haksız, gerici, karşıdevrimci savaşlara sürmekten kaçınmayan burjuvazi, diğer yandan da kitlelere şirin görünmek için barış savunuculuğuna soyunabilmektedir.

Sömürgeci Türk burjuvazisi, Kuzey Kürdistan'da 15 yılı aşkın süredir Kürt ulusuna karşı yürüttüğü ve zaman zaman Kürdistan'ın diğer bölgelerine de taşırdığı karşıdevrimci savaşı "TC'nin vatanı ve milleti ile bölünmezliği ilkesini" koruma adına ve "terörist" ilan ettiği PKK'yi yok etmek için yürütüyor. Türk emekçileriyle Kürt emekçileri, "vatanın bütünlüğünü" savunma adına birbirlerine karşı kışkırtılıp kırdırılıyor! Emperyalizmin uzantısı Türk hakim sınıfları, Kuzey Kürdistan'da ulusal baskıya karşı çıkanları, Kürt ulusu için en basit ulusal hakları talep edenleri susturmaya, yoketmeye çalışırken, haklarını –düzen içinde de olsa– isteyenleri "emperyalizmin uzantıları", "maşaları" vb. olarak gösteriyor; "anti emperyalist" tüyler takınıp Türk emekçilerini kendi kuyruğuna takmaya çalışıyor. Ne yazık ki bunda başarılı da olabiliyor.

Barış, bugün Kuzey Kürdistan'da da en çok sözü edilen, özlenen şeydir. PKK Başkanı Abdullah Öcalan'ın faşist Türk devleti tarafından esir alınmasından sonra, İmralı'da faşist TC devletinin mahkemelerinde ilan ettiği ve PKK tarafından 7. Kongre'de resmi çizgi haline getirilen açık teslimiyet çizgisi, gelinen yerde *"Dünyayı yenecek güçte olsak da saldırmayacağız"* ifadesinde dile getiriliyor.

PKK ve PKK'nin siyasetini dolaylı olarak savunanlar bu 1 Eylül'ün öngününde de "barış eylemleri" yaparak bu düzende kalıcı barışın mümkün olduğu yanlış bilincini kitlelere taşımakta ve hakim sınıfların kendi çıkarları için barış yanlısı görünmesinin aleti durumuna düşmektedirler.

1 Eylül 1999 tarihinde PKK'nin silahlı mücadeleyi terketmesi ve silahlı güçlerini "TC'nin sınırları" olarak tanınan Türkiye'nin dışına çıkarmasından sonraki bir yıllık dönem, *"tüm inişli-çıkışlı atmosferine, zaman zaman gerginliği tırmandıran yaklaşımlara, provokatif uygulamalara rağmen, Kürt halkı ve PKK açısından tam bir başarı yılı olmuştur"* biçiminde değerlendirilmektedir.

PKK barış yanlısı olduğuna TC'yi ikna etmek için devlete jest olarak silahlı "barış güçleri"ni, yurtdışından "barış elçileri"ni TC'ye teslim ediyor. Devletin buna verdiği yanıt gelenleri ağır zindan cezalarına çarptırmak oluyor.

PKK TC ile barışı istediğini, "demokratik cumhuriyet"in bir parçası, koruyucu gücü olmak istediğini; bölücü olmadığını anlatsa da faşist Türk devleti, PKK'yi tümden yoketmeye yönelik saldırılarını artırarak cevap veriyor. Faşist Türk devleti, 15 Ağustos'ta 45 kişinin katledildiği Güney Kürdistan'ın Lolan alanının Kendaxor mıntıkasında yapılan bombardımanda da bir kez daha görüldüğü gibi, Kürt ulusunun başına bomba yağdırıyor.

Bütün bu saldırılara PKK'nın verdiği cevap, bunların PKK'nin "barış" ve "demokratik cumhuriyet" çizgisini provoke etmeye yönelik, PKK'yi yeniden savaşa çekmeye yönelik eylemler olduğu şeklindedir. Bununla birlikte İmralı süreci sonrasında takındığı silahlı mücadelenin terki siyaseti ve TC ile barışın ne kadar iyi ve doğru olduğu görüşü PKK'nın propagandasının merkezindedir. Kitleler de TC ile barışa kilitlenen siyasetin arkasında yürütülmeye çalışılmaktadır. Bu 1 Eylül'de yapılacak olan da budur.

Kuşkusuz PKK'nin silahlı mücadeleye son vermesiyle tek yanlı olarak durdurulan savaş, Kuzey Kür-

distan'da halk yığınları açısından ortamda belirli bir yumuşamayı ve rahatlamayı beraberinde getirmiştir. Fakat bu durum, anda kitleler açısından savaşın yürüdüğü döneme göre belli bir rahatlama anlamına gelse de, gerçekte 20. yüzyılda Kuzey Kürdistan'daki TC tarihinin en geniş katılımlı Kürt ulusal isyanının bastırılması; PKK'nin teslimiyeti sonucu elde edilen ve TC'nin "başarı" hanesine yazılacak bir durumdur.

Bu durum Kuzey Kürdistan'da faşist Türk devletinin egemenliğinin kayıtsız koşulsuz kabulü sonucu olan bir "barış"tır. Kürt ulusal isyanının haklı gerekçelerinin hiç biri bu "barış"la ortadan kalkmamıştır. HADEP'e Diyarbakır'da "barış mitingi" izninin verilmediği, barışın dile getirilmesinin bile yasaklandığı bu "barış" durumunu gerçek bir barışmış gibi sunmak, halkı, emekçi yığınları kandırmaktır.

Böyle bir barışı gerçek bir barışmış gibi sunmak, TC'nin uyguladığı ulusal baskıyı, savaşın esas kaynağının sömürü düzeni olduğu gerçeğini gözlerden gizlemek anlamına gelir.

Böyle bir barışı gerçek bir barışmış gibi göstermek, emperyalist barışların, emperyalist ve gerici savaşlar arasında soluklanmaya hizmet eden geçici ateşkeslerden başka bir şey olmadığını gözlerden gizlemek anlamına gelir.

Böyle bir barışı gerçek bir barışmış gibi göstermek, gerçek ve kalıcı bir barışa, ancak emperyalizmin devrimlerle yerle bir edildiği, emek egemenliğinin kurulduğu bir dünyada varılabileceği gerçeğinin üzerini örtmek anlamına gelir.

Evet, "barış", "demokratik cumhuriyet" vb. talepler doğru taleplerdir. Fakat gerçek anlamda bu hedefleri elde etmek, faşist TC'nin varlığı şartlarında, onunla "anlaşarak" mümkün değildir.

Kuzey Kürdistan ve Türkiye'de, tüm ulus ve milliyetlerden halkların barış içinde bir arada yaşamalarının, gerçek barışa varmalarının bir tek yolu vardır: Emperyalizmin uzantısı faşist Türk devletini, işçilerin, köylülerin demokratik devrimiyle yerle bır etmek, işçilerin, köylülerin kendi iktidarlarını kurmak.

Böylece işçilerin, köylülerin devrimci demokratık diktatörlüğü kurularak, sosyalist devrimin önündeki engeller kaldırılarak sömürü imparatorluğuna son verilecek; bütün dünyada işçi ve emekçiler omuz omuza komünist dünya hedefi yönünde ilerleyeceklerdir. Gerçek barışa varmanın yolu budur. Gerçek barış mücadelesi, devrim mücadelesidir!

KİMYASAL SİLAHLI BOMBARDIMAN

Faşist Türk devletinin Kürt ulusunun ulusal mücadelesini simgeleyen, ya da Kürt ulusunun ulusal haklarını dile getiren her tür mücadeleye karşı olduğu; Kürt ulusunun ulusal varlığını inkâr ettiği, düzen çerçevesinde bile dile getirilen talepler karşısında saldırganlaştığı son birkaç aylık dönemde de tekrar görüldü, yaşandı.

PKK'nin 1984'de silahlı mücadeleyi başlatmasının tarihi olan 15 Ağustos PKK tarafından artık "Ulusal Diriliş Bayramı" olarak kutlanırken, sömürgeci Türk devleti bu yıl 15 Ağustos'ta Güney Kürdistan'a bomba yağdırdı. Ve 45 Kürt insanını, çocuk yaşlı demeden kimyasal silahlarla katletti. Sözkonusu bombardımanda kimyasal silahların kullanıldığı ABD Ankara Büyükelçiliği Basın Sözcüsü tarafından yapılan açıklamayla da onaylandı.

Bu saldırı, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler "Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi" ile "Ekonomık, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi"ni 34 yıl sonra imzaladığı bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Bu da, hakim

sınıfların kâğıt üzerinde dile getirip altına imza attıkları şeylerle, gerçek yaşamın birbirine ters olduğunu gösterir sadece...

Sömürgeci faşist Türk devleti bu bombardımanı PKK güçlerine karşı planladığını, hedefin Güney Kürdistanlı siviller olmadığını söylese de, bu bombardıman TC'nin katliamcı yüzünü, görmek isteyenlere bir kez daha göstermiştir.

TC, şimdi "barış" ya da "demokratik cumhuriyet" istediği için ya da TC ile barışmaktan yana olduğu için PKK'ye saldırmıyor. Hayır, TC, kendisine karşı 15 yıl silahlı mücadele verildiği, kendisine isyan edildiği ve Kürt ulusunun ulusal hakları dile getirildiği için saldırılarına devam etmekte ve kendisine isyan edenleri "afetmeyeceğini" "aleme göstermeye" çalışmaktadır. Sömürgeci faşist Türk devleti intikamcıdır da...

Faşist Türk devletinin Güney Kürdistan'da 45 Kürt insanını katletmesini lanetliyoruz! Hesabının bir gün ama mutlaka devrimle sorulacağını haykırıyoruz!

ECEVİT'İN DİYARBAKIR GEZİSİ...

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Kürdistan'da "sosyal kalkınma"ya el attığı, "halkla elele olduğu" vb. teraneleri yutturmak için emireri medya "ordusu"yla yeni bir "basın turu" düzenlemesinin ardından; ABD Ankara Büyükelçisi Parris de Kuzey Kürdistan'da turladı...

Bu turların ardından DSP'nin Diyarbakır İl Kongresi'ne katılmak için Başbakan Ecevit'in 11 Haziran'da Diyarbakır'a gideceği DSP tarafından kamuoyuna açıklandı.

Ecevit'in Diyarbakır'a gideceğinin açıklanmasıyla birlikte HADEP yöneticileri başta olmak üzere PKK Başkanlık Konseyi'nden de değişik açıklamalar yapıldı. Ve temel sorunun "Kürtlerin kimliği ve kültürel hakları" sorunu olduğu, Ecevit'ten sorunun özünü görmesi gerektiği vb. taleplerde bulunuldu, Ecevit'in "demokratikleşme ve ekonomik reformlar" konusunda atacağı adımların sonuna kadar destekleneceği de açıklandı.

Emireri medyada "Güneydoğu hamlesi" olarak propaganda edilen Ecevit'in Diyarbakır gezisi, DSP İl Kongresi'ne katılmak olarak gösterilse de, Ecevit başta sömürge valisi –OHAL Valisi– olmak üzere "Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu" bölgelerinin valileriyle bir toplantı yaptı, çalışmalar konusunda valiler başbakana brifing verdi...

Yerel işadamlarıyla da görüşen Ecevit, OHAL Valiliği'nin "Ekonomik Eşgüdüm Valiliği"ne dönüştürülmesi, bölgenin ekonomik anlamda afet bölgesi statüsüne alınması vb. taleplerle karşılaştı. Ecevit, gelen talepler karşısında, işadamlarından sabırlı olmaları ve bölgeye yatırım yapmaları talebinde bulundu. Böylece son yıllarda ondan fazla ekonomik paketin içinin boş olduğu, sorunların ortadan kalkmadığı bu geziyle de bir kez daha ortaya çıktı.

Ecevit'in Diyarbakır gezisinin önemli yanı, Ecevit'in Ankara'ya dönerken uçakta kendisine sorulan sorulara verdiği cevaplarda ortaya çıktı. Ecevit, *"Türkiye'de ırk esasına dayalı bir parti kurmak yasak. Ancak HADEP'in bu konuda izlediği bir politika var. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgemizde. Biz DSP olarak burada meydanı HADEP'e bırakmayacağız."* dedi. Meydanın HADEP'e bırakılmayacağı tespiti ile *"bölücülüğün siyasallaşması da en az terör kadar tehlikelidir"* tespiti birlikte ele alınarak HADEP'e karşı yeni bir saldırı daha başlatıldı.

Gerekçesi bile belirtilmeden HADEP'li Van Özalp Belediye Başkanı Mehmet Salih Haktan görevinden uzaklaştırıldı. Başta İstanbul olmak üzere birçok ilde HADEP binaları, büroları basılarak onlarca kişi tutuklandı, arşivlere el kondu vb. vb.

Ecevit'in Diyarbakır gezisi ertesinde HADEP'e yöneltilen saldırılar, TC'nin Anayasası temelinde kurulan, bu anlamda da yasal ve meşru olan bir partiye bile –bu parti düzen çerçevesinde Kürtlerin bazı haklarını savunduğu için– tahammül edilmediğini; faşist Türk devletinin Kürt ulusunun ulusal varlığını hatırlatan hiçbir şeye müsade etmediğini göstermektedir.

HADEP'e yönelik saldırılar, Ecevit'in Temmuz başında DSP'nin Parti Meclisi toplantısında CHP ile HADEP "işbirliği" hakkındaki açıklamasından sonra da sürdü. Ecevit'in Kürt sorununda da sindirim sistemi çok bozulmuş olacak ki, "Atatürk'ün kurduğu partinin (CHP'nin)" HADEP ile diyaloğa girmesini "içine sindiremiyor!"... Ve "istihbarı bilgilere" dayanarak saldırıya geçiyor.

CHP Başkanı Öymen ve değişik burjuva yazar-çi-

zer Ecevit'in legal ve Anayasal temelde kurulan örgüt ve partiler hakkında "istihbarat" yapıldığını itiraf etmesini bir skandal olarak değerlendirdiler. Başka partilerin işlerine müdahale bağlamında Cumhuriyet Başsavcılığının görevinin Ecevit tarafından üstlenildiği, Ecevit'in "yargıç" rolüne soyunduğu vb. ifade edilerek bu tavırlar eleştirildi. Bu aşamada PKK Başkanı Öcalan şunları söyledi:

"Ecevit'in CHP'ye ilişkin söylediklerini de doğru yorumlamak lazım. Ecevit'in CHP'yle çelişkileri olabilir. Ecevit'in CHP'ye bu konuda söylediklerini, devletin görüşü diye yorumlamak gerçekçi değildir." (Özgür Politika, 14 Temmuz 2000)

Sanki birileri Ecevit'in tavrının devletin tavrı olduğunu savunmuş ve bu temelde de siyaset üretmiş de, Öcalan, "Ecevit'i yanlış anlamamak" için araya giriyor! Ecevit'in kendi Parti Meclisi toplantısında yaptığı konuşmayı tabii ki TC'nin devlet siyaseti, devletin tavrı olarak değerlendirmek yanlıştır. Ecevit ama TC'nin başbakanıdır ve o bu sıfatla da konuşmaktadır. HADEP'e karşı yapılan saldırılar Ecevit'in başbakanlığı döneminde, onun parmak işaretiyle yapılan uygulamalardır. Belediye başkanlarının görevden alınması, tutuklanması, yurtdışına çıkışlarının yasaklanması vb. vb. tüm uygulamalar başbakanlığını Ecevit'in yaptığı faşist devletin uygulamalarıdır.

Hakim sınıflar Kürt ulusunun ulusal varlığını inkâr etme, baskı ve zulüm siyasetine devam edip "Kürtleri azınlık" olarak bile kabul etmemek için AB'ye girme sürecinde "Kapsayıcı Anayasal Vatandaşlık"la işi halletmeye çalışırken; PKK de "demokrasiyi" savunma adına aynı oyuna ortak olmaktadır.

Örneğin PKK Başkanı Öcalan bu konuda şunları söylemektedir:

"Bizim bu süreçte yapmak istediğimiz şudur. Biz Türkiye'ye demokratik Anayasal Yurttaşlığı getirerek, Kürt sorununun çözümüne yol açmak istiyoruz. Özellikle son günlerde Avrupa Birliği'ne hazırlık anlamında düzenlenen bazı raporlarda yer alan, 'Kapsamlı Anayasal Yurttaşlık' önermesi, demokratik çözümün hususlarından birisi olabilir. Demokratik anayasal yurttaşlık geliştirilmeden Kürt meselesi çözülmez." (Özgür Politika, 23 Haziran 2000)

PKK Başkanı Öcalan somutunda PKK'nin de "Kürt meselesini çözmekten" anladığı şey, gerçekte çözümsüzlüktür!

Sömürgeci faşist Türk devleti AB'ye üye olabilmek için vitrin süslemeye çalışırken kâğıt üzerinde yapacağı bazı Anayasal değişiklikleri de Kürt ulusal sorununun üzerini örtmek ve Kürt ulusunun ulusal varlığını inkâra devam etmek için kullanmaya çalışmaktadır. Fakat, işin daha kötü yanı, Kürt ulusunun özgürlüğü adına yola çıkanların, gelinen yerde çok daha açık TC'nin oyunlarına ortak olmaları ve bunu Kürt sorununun çözümü... olarak göstermeleridir.

"KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME"

Bu yaz aylarında üzerine çokça gürültü koparılan bir konu da, DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümeti tarafından, devletin sakıncalı gördüğü devlet memurlarını, memurluktan uzaklaştırmayla ilgili hazırlayıp Cumhurbaşkanı Sezer'e sunduğu Kanun Hükmünde Kararname (KHK) oldu.

Kararname, Cumhurbaşkanı Sezer tarafından, *"mevcut sistemin memurluktan çıkarma için yeterli olması"* ve *"hukuk devleti ilkesinin Kanun Hükmünde Kararname taslağı ile yapılmak istenilen düzenlemelerin yasayla yapılmasını zorunlu kıldığı"* gerekçesiyle imzalanmayarak hükümete geri gönderildi. İçerikte, yani "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünün" ve "laikliğin korunması" adına "bölücü ve irticai kadrolaşmaya" karşı olma bağlamında Cumhurbaşkanı Sezer'in hükümetin tavrından değişik bir tavrı yoktur. Sorun biçim sorunu olarak ortaya konmaktadır. Gerçek durum da böyledir.

Hükümet KHK'yı ikinci kez Cumhurbaşkanı'na yolladı ve Cumhurbaşkanı Sezer de ikinci defa imzalamayıp KHK'yı hükümete geri gönderdi. "Devlet krizi" olarak da gösterilen bu durum, MGK'nın Ağustos toplantısında çözüldü... Buna göre sözkonusu KHK, Meclis'in açılışıyla birlikte ivedilikle ele alınıp yasalaştırılmaya çalışılacak!

Sözkonusu KHK, gerçekte her hükümete işine gelmeyen devlet memurlarını tasfiye etme imkânını sağlayan bir kıyım kararnamesidir. Şimdi bu, artık KHK olarak değil Meclis tarafından bir yasa halinde çıkarılmaya çalışılacaktır. Yani memur kıyımı yasayla daha da sağlam güvencelere bağlanacaktır!

KHK tartışması çiçeği burnunda cumhurbaşkanı ile onun seçilmesine önayak olan koalisyon partileri arasında, özellikle Başbakan Ecevit arasında bir tartışma yaşanmasına yol açtı. Bu tartışmada gerek siyasiler, gerekse burjuva medya ikiye bölünerek saf tuttu. Kimisi "demokrasinin ve hukuk devletinin koruyucusu ve kollayıcısı" Sezer'e hak verirken, kimileri de "irtica ve bölücülüğe karşı laik devleti savunan" koalisyon partilerine hak veriyorlardı.

Gerçekte hakim sınıf siyasetçileri arasında özde olmayan, biçimin nasıl olması gerektiği noktasında yaşanan KHK krizi ve bu temelde yaşanan saflaşmada "siyasi İslam" ve "Kürt cephesi" de saf tuttu. Memurların KHK ile mi, yoksa Meclis'ten çıkacak bir yasayla mı kıyıma uğratılması tartışmasında, dinci faşist parti FP gibi "demokrasi yanlısı" "Kürt cephesi" de, Cumhurbaşkanı Sezer'e övgüler dizdi. Artık Sezer'in "demokratlığı", "hukukun üstünlüğünü koruması" vb. vb. tespitlerden geçilmez oldu!

Sezer'e yapılan bu övgüler emireri medyanın bazı kalemşörlerini rahatsız ettiği için, "acaba Sezer'in yanlışı ne?" diye sorular sorulmaya başlandı. Özellikle Özgür Politika Gazetesi'nde çıkan bazı yazılara Çölaşan gibilerinin tavırları, Özgür Politika'nın köşe yazarları Mahmut Baksi ve Yaşar Kaya'nın tavır takınmasını beraberinde getirdi.

Bunlar Cumhurbaşkanı Sezer'e sahip çıkışlarını şöyle açıkladılar:

"Yavrum, kuzum, Emoşum benim. Unutma ki, Türkiye ve Kürdistan hem Türk'ün, hem de Kürt'ün ana yurdudur. Bizler Özgür Politika olarak, elbette ülkemize ve halklarımıza sahip çıkacak ve sayın Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'i koruyacağız. Çünkü o yalnız Türklerin değil, aynı zamanda Kürdistanlılar'ın da reis-i cumhurudur." (Mahmut Baksi, Özgür Politika, 22 Ağustos 2000)

"Biz Ahmet Necdet Sezer'in de, başkalarının da olumlu, demokratik, Kürt halkının demokratik özlemlerine değer veren herkesi alkışlayacağız. Onları savunacağız. Kaldı ki A. Necdet Sezer, Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de cumhurbaşkanıdır. Anadolu sadece Rumeli'den gelmiş göçmenlerin değil, bizim esas yurdumuzdur." (Yaşar Kaya, Özgür Politika, 25 Ağustos 2000)

Çölaşan'a karşı savunulan Sezer gerçekte kim? "Demokrat" yaftası takılan Sezer, 12 Eylül 1980 askeri cuntasının güvenini kazanmış ve cunta şefi Evren tarafından Anayasa Mahkemesi'ne atanan, faşizmin uygulanmasında üstüne düşen rolü başarıyla yerine getiren "demokrat" yaftalı kemalistin biridir!

Sorun Kürt ulusal sorunu olduğunda da, Sezer'i "demokrat" biri olarak görüp göstermek gerçekleri tersyüz etmektir ve Sezer'e sahip olmadığı bir niteliği atfetmektir.

Peki Sezer kimin cumhurbaşkanıdır? Resmi olarak Ahmet Necdet Sezer Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanıdır. Cumhurbaşkanlığı, Türk devletinin yönetim kurumlarından biridir. Türk devleti ise adı üzerinde "Türk devleti" olsa da, gerçekte Türk hakim sınıflarının, sömürücülerinin devletidir. Tüm devlet kurumları gibi –örneğin polis, asker, meclis vb.–, cumhurbaşkanlığı da bu hakim sınıfların devletini ayakta tutma, yaşatma göreviyle yükümlüdür. Sezer, Türk ulusundan işçi ve emekçilerin değil, Türk burjuvazisinin cumhurbaşkanıdır. Bu bağlamda Sezer, gerçekte tüm Türklerin de cumhurbaşkanı değildir. Böylesi bir durumda Sezer'in "Türklerin de, Kürtlerin de cumhurbaşkanı" olduğunu söylemek, düzeni savunmaktır. Burjuvazinin temsilcisini, işçi ve emekçilerin de temsilcisi olarak göstermektir. İşçi ve emekçileri düzenin kuyruğuna takmaya çalışmaktır.

Gerçek ve kalıcı bir barışa varmak, Kürt ulusunun ulusal özgürlüğünü gerçek hale getirmek için, Kuzey Kürdistanlı işçi ve emekçilerin bu burjuva siyasetin peşinde gitmemesi, bu siyasetten kopması ve devrimci bir temelde, değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerle kardeşlik, birlik temelinde ortak mücadele vermesi; faşist Türk devletini yıkması gerekiyor!

Bunun için de Marksizm-Leninizm biliminin gerçek savunucusu **Partîya Bolşewîk (Kurdistana Bakur)**'un inşasına omuz verin, saflarında örgütlenin!

29 Ağustos 2000 ✘

"Köye dönüş" sahtekârlığı...

"Köye dönüş" sorunu, Mayıs ayı sonlarına doğru TC'nin Genelkurmay'ınca Kuzey Kürdistan'a Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) "köy destek" çalışmalarını tanıtmak için yapılan "basın turu", ABD'nin Ankara Büyükelçisi Mark Parris'ın Kuzey Kürdistan'a yaptığı gezi ve Başbakan Ecevit'in 11 Haziran'da Diyarbakır'a gideceğinin açıklanmasıyla yeniden gündeme geldi, üzerinde tartışıldı. Bu konuda yer yer basında haber ve yorumların yayınlanması, ardından da sorunun unutturulmaya çalışılması son 4-5 yıllık süreçte birkaç kez yaşandı. Gidişata bakılırsa bu tür durumlar daha da yaşanacaktır. Sorunun kendisi gerçek anlamda çözülmediği sürece tekrar gündeme gelecektir. Faşist Türk devletinin andaki siyasetiyle de gerçek anlamda "köye dönüş" mümkün görünmemektedir.

Binbir sahtekârlıkla bezenerek "köye dönüş projesi" adı altında yeniden gündeme getirilen sorunun geçmişi, RP-DYP koalisyon hükümeti dönemine, 1996 yılına kadar uzanmaktadır. Bu aldatmacanın mucidi ise, Türkiye'de siyaseti belirleyen erk, yani MGK'dır.

1997 yaz aylarında RP-DYP hükümeti yerine geçen Anasol-D hükümeti de sorunu gündeme getirmiş ve hatta dönemin Başbakan Yardımcısı Ecevit önderliğinde bir de "Koordinasyon Kurulu" oluşturulmuştu. Ecevit, Anasol-D hükümeti güvenoyu bile almadan Diyarbakır'a yaptığı gezide yine şov yapmıştı.

Bu gerçeklere rağmen, bu konunun yeniden gündeme gelmesini Özgür Politika gazetesi PKK'nin son bir yıllık süreçte savunduğu "Barış Projesi" siyasetiyle statükoyu parçaladığını anlatmak için şöyle yorumluyor:

"Bir yıl öncesine kadar gündemde olmayan konular, günümüzün en yakıcı sorunu haline geldi. Bugün göç ve köye dönüş, ***Ecevit****'in Amed ziyareti öncesinde, tartışılacak ve çözüm aranacak sorunların başında geliyor " (11 Haziran 2000)*

Bu tespit açıkça çarpıtma temelinde yapılan bir tesbittir. Ecevit, 1997'de de Başbakan Yardımcısı olarak 1970'lerden buyana savunduğu "köy-kent projesi"ni uygulamak için çaba gösterdi ve bunu da "köye dönüş"

olarak kitlelere yutturmaya çalıştı. Anasol-D hükümeti faşist Türk devletinin Kürt ulusu üzerindeki baskı, zulüm ve zorla asimile etme siyasetini "demokratlık" görüntüsüne büründürerek uygulamaya devam etti. Bugün yapılan da bu sıyasetin başka biçimlerde sürdürülmesidir. Ecevit'in "köy-kent projesi"ne karşı olduğunu açıklayan Politika gazetesinin bu gerçekleri ve yakın zamanı unutturmaya çalışması, kitleleri yanlış siyasete yönlendirmekten, düzeni temize çıkarmaktan ve hakim sınıfların gerçek yüzünü gizlemeye çalışmaktan başka bir anlama gelmez.

PKK'nın silahlı mücadeleyi sürdürdüğü dönemde, gerçekte koruculaştırmanın projesi olan bu "köye dönüş" aldatmacası, bugün de özde değişmemiştir. Sömürgeci faşist devletin temel yaklaşımı Kürt halkından köylüleri devletle birlikte hareket etmeye yöneltmek, Kürt ulusunun ulusal baskıya karşı mücadelesine son vermektir. Bugün PKK'nin silahlı mücadeleye son vermesiyle "koruculara" eskisi gibi gerek duyulmasa da hâlâ 70 bin civarındaki korucu varlığını korumaktadır. Köylerine dönmek isteyen köylülere "güvenliği sağlama" "kendilerini koruma" maskesiyle devletten silah almaları dayatılmaktadır.

Artık "yeni" koruculuk, devletten maaş almadan yapılacak olan bir biçime büründürülmeye çalışılmaktadır. Sanki Kürt köylülerini sürgüne zorlayan, evini barkını yakıp yıkan, arazisine ve meyve ağaçlarına vb. ne varsa el koyan PKK imiş gibi köylülerin kendilerini PKK'ye karşı "koruma", "güvenliğini sağlama" adına devletten silah almaları dayatılmakta ve Kürt köylüleri faşist Türk devletiyle işbirliğine zorlanmaktadır.

"Köyüme dönmek istiyorum" diye başvuran herkese izin verilmemektedir. Başvuruda bulunanlar arasından seçilecek kişilere devletten sılah alma koşulu dayatılmaktadır. Köyüne dönmek ısteyenlerın devlete karşı tavırlarının nasıl olduğuna bakılmaktadır. Örneğin akrabasının, ya da herhangi bir yakınının PKK ile ilişki kurmuş olması köylerine ya da mezralarına dönmek isteyenlere izin vermemenin gerekçelerinden biridir. Devletle ışbirlığı yapmayanların –akrabası ya da yakını PKK ile ilişkisi olmasa bile– köylerine dönmesine "uygun görülmedı" diyerek izin verilmemektedir.

Gerek faşist Türk ordusunun "merkezi köyler projesi", gerekse de Başbakan Ecevit'ın dile getirdiği "köye dönüş", gerçekte "köy-kent projesi" olan projeler Kürt ulusundan köylülerin gerçekten kendi köylerine ve mezralarına dönüş projeleri değildir.

Sorunun kavranması için herşeyden önce bilinmesi gereken şey, "köye dönüş"e neden olan olgunun kapitalızmın gelişmesi sürecine bağlı olarak kırdan kente nüfus akını anlamında bir göç değildir. Kapitalizmin gelişme süreci feodalizmi giderek tasfiye etmekte, kırdan kente göçü yoğunlaştırmakta ve kapitalizm şartlarında şehirleşme de giderek gelişmektedir. Buna bağlı olarak mezralar ve köylerde yaşayan nüfus giderek azalmakta ve yerleşim alanları da merkezileşmektedir. Böylesi bir durumda "köye dönüş" ancak nostaljik bir duruma bürünmektedir. Fakat bizim burada ele alıp tartıştığımız sorun bu değildir.

Tartışılan sorun Kuzey Kürdistan'da faşist Türk devletinin Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskı ve zulüm sonucu evini, barkını terketmek zorunda kalanların "göç"ü sorunudur. Sözkonusu edilen "köye dönüş" sorunu da, Kürt ulusundan köylülerin faşist Türk devletinin ve ordusunun ulusal baskı ve zulmüyle köylerinden ve mezralarından zorla sürgün edilenlerin, sürgün öncesi yaşadıkları köylere ve mezralara dönme sorunudur.

Peki ama sözkonusu Kürt köylüleri neden sürgün edildi? En başta Kürt ulusuna mensup olduğu ve faşist Türk devletinin ulusal baskıya karşı mücadele yürüten PKK'ye karşı sürdürdüğü savaşta devletle doğrudan işbirliği yapmadığı, koruculuğu kabul etmediği için sürgün edilmiştir. Tek cümleyle ifade edilecekse eğer, ulusal baskı nedeniyle Kürt köylüleri köylerini ve mezralarını terk etmek zorunda kalmışlardır.

Durumun böyle olduğu yerde, "köye dönüşten" bahsedildiğinde sözkonusu edilmesi gereken şey, hiçbir engellemeye, baskıya maruz kalmadan herkesin sürgün öncesinde yaşadığı mezrasına, köyüne dönmesi olmak zorundadır.

"Güvenlık yok" nedeniyle köylerine dönmesine izin verilmeyen Kürt ulusundan köylülerin güvenliği sorunu da kamuoyuna tersyüz edilerek anlatılmaktadır. Hakim sınıfların emireri medyasının ve bilcümle TC savunucularının Kürt ulusundan köylülerın güvenliği olarak sundukları ve Kürt köylülerini PKK'ye karşı "koruma" ya da "güvenliğini sağlama" olarak yutturmaya çalıştığı güvenlik; gerçekte faşist Türk devletinin kendi güvenliğidir. Bu yüzden de Kürt köylüleri ıçın "güvenlığı sağlanmış" köylerden ve mezralardan bahsetmek büyük sahtekârlıktır. Çünkü faşist Türk devleti için güvenlıkli olan yerler, en iyi halde askeri kışlalardır, faşıst Türk ordusunun kontrolünde olan yerlerdir vb. vb.

Ordusuyla, özel timiyle, korucusuyla işgal ettiği yerleşim alanları hakim sınıflar için "güvenlikli" olabilir. Ama bu durum, Kürt ulusundan köylüler için güvensizliğin kendisidir, güvensizliğin temel kaynağıdır. Çünkü onları evinden, barkından eden, mezralarını, köylerini yakıp yıkan, kendisiyle işbirliği yapmayanları ya sürgün eden, ya da katledenler tam da bu güçlerdir.

Eğer "köye dönüş" Kürt ulusundan köylülerın güvenliğini sağlama ve özgür irade ile verilen karar temelinde sağlanmak isteniyorsa, o zaman Kürt ulusundan işçi ve emekçilerin güvenliğini ortadan kaldıran ve her gün onlara zulmeden faşist Türk ordusunun ve bilcümle "güvenlik" güçlerinin Kuzey Kürdistan'dan defolup gitmesini savunmak en temel önkoşullardan biridır.

Faşist Türk devletının sorunu bu temelde ele almayacağı açıktır. Gerek başbakan olarak Ecevit'in Diyarbakır gezisiyle yeniden dile getirdiği "köy-kent projesı" ol-

sun, gerekse de TSK'nın "merkezi köyler projesi" olsun gerçekte köye dönüş projesi değildir. Her iki proje de gerçekte köye dönüşün imkânsız kılınmasının projesidir. Bu projelerin uygulanması durumunda Kürt ulusundan köylüler kendi köylerine değil, devlet tarafından tespit edilip onlara dayatılan bir bölgeye gitmiş olacaktır. Bu ise, gerçekte köy boşaltmanın başka yöntemleridir.

Bu projelerle hakim sınıflar Kürtleri daha fazla kontrol altına alma ve Türkleştirme amacını gütmektedirler. Bu yüzden de köye dönüş sorununda tavır takınıldığı yerde, faşist Türk devletinin Kürt ulusu üzerinde uyguladığı ulusal baskıya karşı olma tavrı, ulusal baskının gerçekte ortadan kaldırılması amacıyla, yani faşist Türk devletinin yıkılması, devrim amacıyla birleştirilmesi ve devrim için mücadeleye bağlı ele alınması vazgeçilmez bir zorunluluktur. Çünkü: köylerinden ve mezralarından sürgün edilmenin kaynağı Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskıdır.

Kürt köylülerinin köylerine ve mezralarına dönme talepleri haklı bir taleptir. Kürt köylülerinin kendi istedikleri ve sürgün edilmeden önce yaşadıkları yerleşim alanlarına gitmeleri, onların en temel haklarıdır. Bu noktada talep edilmesi gereken tek şey tabii ki sadece "köylerine dönüş" olamaz!

Evi barkı yakılıp yıkılanların, tarla ve bahçeleri talan edilenlerin köylerine dönmesi durumunda da yaşama imkânları ellerinden alınmıştır. Kürt köylülerinin köylerinde, mezralarında yaşayabilmeleri için, onları sürgün eden, yerinden yurdundan eden ve rakamlarla ölçülemeyecek maddi ve manevi zarar veren, sorumlu ve suçlu faşist Türk devletidir. Devlet tüm maddi zararları karşılamalı, yakıp yıktığı evleri inşa etmeli, tarla ve bahçelere verdiği zararı tazmin etmelidir.

Tüm bunlar bugün faşist Türk devletinin sıyaseti gözönüne alındığında zor görünse de burjuva düzeni çerçevesinde gerçekleştirilmesi mümkün olan şeylerdir. Varsayalım ki bütün bunlar gerçekleşti... Peki o zaman Kürt köylüleri ulusal baskıdan kurtulmuş mu olacaklar? Hayır! Kürt köylülerinin köylerine dönmesi ve sürgün öncesi durumun yeniden tesis edilmesi haklı bir talep olmasına rağmen, sorunun kaynağını ortadan kaldırmamaktadır. Böylesi bir durum en iyi halde sürgün öncesi dönemi yeniden yaşamaktır. Ancak sürgün öncesi dönemde de Kürt köylülerinin üzerinde ulusal baskı vardı. Şimdi Kürt köylülerinin köylerine dönmeleri durumunda da, faşist Türk devletinin varlığını koruduğu şartlarda bu ulusal baskı varlığını sürdürecektir.

Faşist Türk devletinin Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskısının biçimleri değişebilir, fakat ulusal baskı yine de varlığını sürdürecektir; dolayısıyla ulusal baskının varolduğu yerde köylerine şimdi dönecek olanların yeniden sürgün edilmelerinin önünde hiçbir engel yoktur. Bu yüzden de "köye dönüş" sorunu da faşist Türk devletini yıkma, devrim mücadelesine bağlı ele alınmak zorundadır.

BİRKAÇ GÖRÜNTÜ...

Hakim sınıflar Kürt köylülerinin köylerine dönüş sorununu "merkezi köyler", "köy-kent" projeleri temelinde "çözme" amacına sahip olsa da, bu projeleri gerçekleştirebilmeleri için başta bu projeleri Kürt köylülerine kabul ettirmeleri zorluğuyla karşı karşıyadırlar. Bunun yanısıra hakim sınıflar projelerini gerçekleştirmede finansman zorluğunu da yaşamaktadırlar. Bu yüzden de hangi projenin daha ucuza geldiği konusunda hesaplar yapmaktadırlar. Anda, Ecevit'in 1970'li yıllardan beri savunduğu "köy-kent projesi"nin, askeri yetkililerin ortaya koyduğu "merkezi köyler projesi"nden daha ucuz olduğunun propagandası yapılmaktadır.

Hükümet her ne kadar "köye dönüş" sorununu "çözmek" istediğini ve bu konuda önlemler aldığını söylese de, finansman zorluğu içinde olduğunu itiraf etmektedir. Örneğin Ecevit, Diyarbakır ziyareti sonrasında "köy-kent projesi" için Dünya Bankası'ndan kredi alma peşine düştü...

Hükümetin köye geri dönüş için 2000 yılı bütçesinden ayırdığı miktar 2,8 trilyon liradır. Yapılan hesaplara göre bu parayla, en iyimser halde yaklaşık 450 konut yapılabiliyor. Buna elektrik, su, kanalizasyon, yol maliyetleri vb. dahil değildir. Kuzey Kürdistan'da yakılıp yıkılan ve boşaltılan yerleşim alanlarının 4000 civarında olduğu gözönüne alındığında ve her köyün ortalama 50 hane olduğu hesaplandığında, hükümetin 2000 yılı için ayırdığı parayla sadece 9 köyün yıkılan konutlarının yapılabileceği ortaya çıkmaktadır.

1996'da RP-DYP hükümeti döneminde ve ardından 1997 yaz aylarından itibaren Anasol-D hükümetinin "köye dönüş" sorununu gündeme getirip önlemler almaya başlamasından sonra birkaç yerde "örnek köy", "toplu konut" vb. adı altında köyler inşa etmeye başladılar. Örneğin Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Dağdöşü köyünde Ekim 1999'da yapılmaya başlanan konutların bu yıl içinde biteceği açıklandı. 113 ailenin yerleştirilmesi planlanan bu konutlar hakkında bilgi veren sömürge valisi, yani OHAL Bölge Valısı Gökhan Aydıner bu "merkezi köy" hakkında şunları söylemektedir:

"Vatandaş Mehmetçiğimizi de yanına alarak kendileri için yaptırılan evleri yükseltmişlerdir. Yapımı süren 101 konut, bu yıl içerisinde tamamlanacaktır. ***Diliyorum orada mutlulukla, saadetle ve devletle birlikte yaşarsınız.****" (abç) (Türkiye, 27 Temmuz 2000)*

Altını çizdiğimiz yerde dile getirilen "devletle birlikte yaşarsınız" düşüncesi hakim sınıfların gerçek amacını ortaya koymaktadır.

Van'ın Çatak ilçesine bağlı Konalga Köyu yakınındaki Cennet Vadısı'nde iki yıl önce başlayan ve 383 konutluk "merkezi köy"ün inşaatının tamamlandığı ve Başbakan Ecevit tarafından yakında anahtar teslımı yapılarak 13 köy ve mezradan 5000 kişinin yerleştirilmesine başla-

nacağı yönünde haberler basına yansımaktadır. Bu "merkezi köy"lerde bu projelerin doğası gereği kontrolü sağlayacak jandarma karakolları da bulunmaktadır. Ve böylesi "merkezi köyler" için çok sayıda pilot bölgeler tespit edilmektedir.

Başbakan Ecevit'in pilot bölge tespit edilsin talebine OHAL Valisi kısa sürede cevap verdi. OHAL Valisi tarafından hazırlanan rapor başbakanlığa sunuldu. Basına yansıyan bilgilere göre, ilk etapta 11 ilde 74 "köy-kent" kurulacak. Bunların kapsayacağı köy ve mezra sayısı da 387 köy ve 456 mezradır.

Hakim sınıflar sözkonusu bu projelerin kısa zamanda gerçekleştirilemeyeceğini gördükleri yerde, köye dönüşlere yer yer geçici, ya da "güvenilir" olarak gördüklerine süresiz dönme izni vermektedirler. Bu uygulamalarda da yine Kürt köylülerine yaşam alanı dar edilmektedir. Buna birkaç örnek vermek gerekirse durum şöyledir:

Köylerine dönmek isteyenlere karşı uygulamalar rüşvet, haraç almaktan korucuların köylülerin mallarına, topraklarına el koymak amacıyla köylülere baskıya kadar birçok biçime bürünmektedir. Baskıya maruz kalanların anlatımları şöyledir:

"Biz İdil'den buraya gelene kadar sadece geçiş izni için 4 milyar lira para verdik. 6 yıldır yaylalar yasak. Elimizdeki koyunların büyük bir kısmını da satmak zorunda kaldık." (Özgür Politika, 1 Haziran 2000)

Geçiş izni için yol parası gibi Kürt köylülerinin haklı olarak "pasaport" diye tanımladığı "kart" alma sorunu da vardır. Köylerine dönmesine geçici ya da süresiz izin verilenlere sözkonusu "kart" verilmektedir. Bu "kart"ı olmayanlara köylerine gitmeleri durumunda "yasal işlemler" yapılmaktadır. Kürt köylülerinin kendi köylerine ancak "özel izin" ve "kart"la gidebilmeleri, bu faşist devletin nasıl bir ulusal baskı uyguladığını göstermeye yeterlidir! "Kart"ı almak da bir başka eziyet!

Sorunu yaşayanlar durumu şöyle anlatıyor:

"Kart almak başlı başına sorun. Gevaş Kaymakamlığı ile ilçe jandarma karakolu arasında günlerce gelip gitmek zorunda kalıyoruz. İşlemler uzatılıyor. Köylerimizin yol güzergahlarındaki Pagan ve Poğnis köyü karakollarında da kayıtlarımız mevcut. Köyümüze giderken bize verilen kartı göstermememiz halinde ya da karakollarda kayıtlarımıza rastlanmaması halinde, köylere girişimize izin verilmiyor." (Özgür Politika, 9 Ağustos 2000)

Bu örnek, Kuzey Kürdistan'ın en ufak yerleşim alanında bile faşist Türk devletinin kolluk güçlerinin Kürt köylüleri üzerinde nasıl baskı uyguladığını gösteriyor.

PKK'nin silahlı mücadeleyi terketmesi ve tek yanlı olarak savaşın son bulmasına bağlı olarak yaylalara çıkma yasağından kısmen geri adımlar atılmaya başlandı. Örneğin Ardahan, Ağrı, Kars, Iğdır, Erzincan, Sivas ve Malatya'da yaylaya çıkma yasağı kısmen kaldırıldı. Fakat bu sefer de *"Yaylacı ve Çobanlık İzin Kartı"* alma zorunluluğu getirildi. Bu izin kartını alabilmek için köylüler pasaport alır gibi gerekli belgeleri temin etmek zorundadırlar. Sözkonusu belgeler temin edilmediğinde çobanlık yapma izni de yaylaya çıkma izni de verilmemektedir. Ve sözkonusu "izin" kimliği de sadece sözkonusu edilen yayla için geçerlidir. Gerekli olan belgeler şunlardır: Muhtarlıktan ikâmet belgesi, askerlik şubesinden askerlik belgesi, nüfus müdürlüğünden nüfus kayıt örneği, aile kütüğü, valilikten güvenlik belgesi, savcılıktan adli sicil belgesi, nüfus cüzdanı fotokopisi ve yaylaya götürülecek hayvanların listesi vb. vb.

Van'ın Çatak ilçesine bağlı 80 haneli Dayinsar Jor köylüleri koyunlarını yaylaya götürüp otlatmak için Narlıca Karakolu'na başvururlar. Karakol Komutanı köylülere izin vermek için her aileden 25 milyon ister ve bu parayı aldıktan sonra izin verir.

Köylerinin boşaltılmasından sonra köylülerin topraklarına, ekinlerine el koyan korucular köye donüşleri engellemek için köylüler üzerinde baskı uygulamaktadır. Yakın zamanda bunun bir örneği Mardin'ın Arısu köyünde yaşandı.

Burada aktardığımız birkaç uygulama, faşist Türk devletinın Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusu üzerinde uyguladığı ulusal baskının sadece birkaç biçimidir. Kürt köylülerinin kendi köylerine, mezralarına dönmeleri gerçekleşse bile, ulusal baskının biçim değiştirerek süreceğini burada ortaya koyduğumuz birkaç uygulama da açıkça ortaya koymaktadır

Faşist Türk devleti devrimle yerlebır edilmeden de ulusal baskı varlığını şu ya da bu bıçimde sürdürecektir. Kürt ulusu üzerindekı ulusal baskının her türünün ortadan kaldırılması için mücadele, faşist Türk devletini yıkma mücadelesi, devrim için mücadeledir Gerçek bir ulusal özgürlüğün elde edılmesı de ancak devrimle mümkündür. Bu bakış açısını çıkış noktası almayan bir siyaset bu sorunun gerçek çözümünü ortaya koyamaz.

13 Ağustos 2000 ✘

KÜRT TARIM İŞÇİLERİ YİNE YOLLARDA...

Ekmek kavgası emek kavgasına dönüşmelidir!

Karadeniz Bölgesi'nde fındık toplama sezonunun başlamasıyla birlikte Kürt tarım işçileri son yıllarda olduğu gibi geçici de olsa iş bulabilme umuduyla yine yollara düştü. Kadın-erkek, çoluk-çocuk binlerce Kürt emekçisi ekmek parası kazanabilme umuduyla düştüğü bu yollarda; son yıllarda, özellikle de Ordu Valisi Kemal Yazıcıoğlu'nun Kürt emekçilerinin Ordu'ya girmesini yasaklamasıyla gündeme gelen ırkçı, şoven uygulamalarla bu sene de karşı karşıya geldi.

Her ne kadar geçen yıllardaki yasağın kalktığı söylense ve bu sene Valilik tarafından Kürtlerin Ordu'ya giriş yasağı hakkında yayınlanan bir genelge olmasa da, ırkçı, şoven uygulamalar ortadan kalkmamıştır; bu uygulamalar devletın kolluk güçleri (polis ve jandarma) tarafından sürdürülmektedir.

Kuşkusuz Ordu ili bu konuda uç nokta olarak görünse de bu uygulamalar sadece Ordu'da yaşanmıyor. Bu sene yaşananlara bir örnek de Samsun'dur. Trafik kurallarına uymadıkları gerekçesiyle Kürt emekçilerinin bindikleri kamyonlara el kondu Kürt emekçileri otobüs garında bekletildi. Bir kısmı mini-

büslere bindirilerek köylerine geri gönderildi.

Emniyet'in trafik kurallarına uyulmadığını söylediği şey, kamyonlarla seyahattir. Diyarbakır, Mardin, Batman, Urfa vb. illerden yola çıkıp Ordu, Samsun, Adapazarı, Bolu vb. illere kadar kamyonlarla giden insanlar, gitmek istedikleri şehire vardıklarında polis tarafından trafik kurallarına uymadıkları gerekçesiyle şehre sokulmamakta, geri gönderilmektedir. Ya da kamyonlardan indirilip otobüs veya minibüse bindirilerek yollarına devam etmelerine izin verilmektedir. Bu durumda da işçilerin yol giderleri iki katına çıkmakta, cepteki delik giderek büyümektedir.

Ordu, Samsun, Artvin, Adapazarı ve Trabzon'a girişine izin verilmeyenlerin sayısının şimdiki verilere göre 1000 olduğu bilgisi basına yansımaktadır.

Kürt tarım işçilerinin –geçen yıllar kadar yoğun olmasa da– kimlik kontrolünden geçirilmesi ve gitmek istedikleri şehirlere sokulmayıp geri gönderilmesi, faşist Türk devletinin Kürt ulusu üzerindeki ulusal baskısının hangi boyutlarda olduğunu göstermektedir. Faşist Türk devleti sadece Kuzey Kürdistan'ın en ufak yerleşim alanına karakol kurmakla kalmıyor, Kürt tarım işçilerinin gidebileceği belli olan şehirlerin giriş çıkışlarına da karakollar kuruyor!

Bir yandan bu insanların yaşadığı Kuzey Kürdistan'da her türlü baskı ve zulüm; yaşam koşullarının yok edilmesi, evlerinden-barklarından sürülmesi, yoksulluk ve sefalete itilmesi; diğer yandan da ekmek parası kazanma umuduyla, sefaletini biraz da olsun azaltma amacıyla binbir türlü zorluğu gözönüne alarak düşülen yolculuk sonucunda yine aynı baskılarla karşılaşmak... Yabanele sürgünden, yabanelden sürgüne maruz kalmak! Ulusal baskının bazı görüntüleri bunlardır. Faşist Türk devleti ırkçı, barbar yüzünü Kürt tarım işçilerine karşı uygulamalarıyla da ortaya koymaktadır.

Hakim sınıflar durmadan, hep bir ağızdan çığlıklar atarak *"Türkiye'de etnik ayrımcılık yoktur, herkes birinci sınıf vatandaştır"* teranesini yutturmaya çalışsa da pratik uygulamalar gerçeğin böyle olmadığını her geçen gün göstermektedir. "Ayrımcılık" yoksa ve "herkes birinci sınıf vatandaş" ise o zaman neden Kürt ulusundan tarım işçileri, ya da sezon işçileri serbestçe istedikleri yere gidemiyor? Neden şehir girişlerinde kimlikler kontrol edilip ellerinden alınıyor ve polisin ya da jandarmanın "hoşuna gitmeyenler" dertop edilip sürülüyor?

Türkiye denen memlekette herkes birinci sınıf vatandaş değil de ondan! Türk olmayan ulus ve milliyetler üzerinde ulusal baskı hüküm sürmekte ve ezen, sömüren egemen sınıflarla ezilen, sömürülen sınıflar var da ondan. Sömürünün, ulusal baskının olduğu bir sistemde "herkes"in "birinci sınıf vatandaş" olması mümkün değildir. Hakim sınıflar kitleleri kandırmak ve kendi siyasetlerine alet etmek için demagoji yapmaktadır.

En basit anlatımıyla "Türkiye'de herkes birinci sınıf vatandaş" olsa, binlerce emekçi sırf ekmek parası kazanabilme umuduyla, her türlü zorluğu gözönüne alarak iki-üç gün kamyonlarla yolculuk yapma zahmetine katlanmaz; parasız-pulsuz yola çıkarak ekmek davası için sonu bilinmeyen bir maceraya girişmez ve "dayıbaşı"ndan, "elçi"den, işverenden gördüğü baskı ve içine girmek zorunda kaldığı çıplak sömürü çarkının yanısıra devletin kolluk güçlerinden de gördüğü, maruz kaldığı baskı ve zulme katlanmazdı.

Binlerce Kürt emekçisinin bu kadar baskıya rağmen fındık toplayarak para kazanmak için Karadeniz'e akın etmesi, gerçekte Kuzey Kürdistan'daki yaşam koşullarının ne kadar kötü ve çekilmez olduğunu, Kürt emekçileri için yaşam koşullarının faşist Türk devleti tarafından ortadan kaldırıldığını göstermektedir.

Irkçı, şoven uygulamalar sonucu Ordu, Samsun, Adapazarı, Artvin, Trabzon, Giresun vb. illere girişine izin verilmeyip gerisin geriye geldikleri yere dönmek zorunda kalan Kürt emekçilerine karşı yapılan bu uygulamalar faşist Türk devletinin ulusal baskı politikasını göstermektedir.

Kimlik kontrolünden sonra sözkonusu şehirlere girişine izin verilenlerin durumu da, ulusal baskının sorunun bir yanı olduğunu, sorunun diğer yanının da sınıfsal baskı olduğunu ve sömürü çarkının nasıl işlediğini ortaya koymaktadır. Kürt tarım işçileri hem Kürt ulusundan olmaları nedeniyle ulusal baskıya maruz kalırken, hem de işçi olmaları nedeniyle sınıfsal baskıya, sömürüye maruz kalmaktadır. Hem de sadece patron tarafından değil, "dayıbaşı", "elçi", "çavuş" ve "kâhya"lar tarafından da baskı altına alınmakta, sömürülmekte ve soyulmaktadır...

İş var deyip Kürt emekçilerini yollara düşürenler, işçiler geldiğinde işçileri kendi başına bırakmaktadır. İş isteyenlerin çokluğunu gözönüne alarak durumlarının kötüleştirilmesi için özel çaba gösterilmektedir. Böylece alınacak yevmiyenin işçiye verilecek bölümü de giderek düşürülmekte ve işçiler daha ucuz işgücü haline getirilmektedir. "Elçi"si, "dayıbaşı" vb. aracılar da böylece köşelerini dönmektedir! İşçiler yollara düştüğünde alacakları yevmiyenin ne kadar olduğu bile belli değildir. Barınma, yiyecek, sağlık sorunu vb. sorunlar da işin cabası...

İşte tüm bu zorluklara rağmen fındık toplamak için yola düşmenin nedenini işçiler haklı olarak şöyle ifade ediyor: *"Çünkü açız, başka yapacak işimiz yok, geçinmek için fındık toplamaya mecburuz."*

Günde ne kadar çalışıldığı da şöyle dile getirilmektedir: *"Sabah saat altıda kalkıp akşam altıya kadar çoluk çocuk çalışıyoruz."*

Günde oniki saat çalışmaya verilen yevmiye 4-5 milyondur sadece...

Ücretlerin vali, kaymakam ve belediye başkanlarının yer aldığı bir komisyon tarafından tespit edileceği açıklansa da ücretlerin gerçekte nasıl belirlendiğini Batman'dan fındık toplamaya gelen Remziye Kaya adlı kadın işçinin anlattıkları ortaya koymaktadır.

"Ameliyatlı eşim, üç kızım ve kucağımdaki bebekle birlikte geçim sıkıntısından dolayı yaban ellere gidip çalışmak zorunda kalıyoruz. (...) Oraya gittiğimizde iş sahipleri fiyatı belirliyorlar. Bu fiyatı beğenmesek bile bir daha oradan buraya kadar gelmeyi göze alamadığımız için çalışmak zorunda kalıyoruz." (Özgür Politika, 3 Ağustos 2000)

"Dayıbaşı" denen insan tüccarlarının hangi konumda olduklarını ise yine Batman'dan fındık toplamaya gelen M. Şerif Kavak adlı işçinin söyledikleri ortaya koymaktadır.

"Dayıbaşı denilen işçi tüccarları her yıl halkı kandırıyorlar. Çalışmak zorunda olduğumuzdan dayıbaşlarının her dediğini yapmak zorundayız. Bir de sahte dayıbaşları türedi. Bunlar işçileri kandırarak yol paralarını alıp kayıplara karışıyorlar." (aynı yerden)

4 milyon lira için oniki saatlik işgünü, barınma, sağlık, yiyecek vb. vb. sorunlara, "dayıbaşı"na "elçi"ye, jandarma ve polis baskılarına rağmen iş bulanlar kendilerini şanslı saymak durumundadır İş bulamayanların durumu daha da sefalete gidiştir. Şehirlerine, ya da köylerine geri dönmek için yol paraları bile yoktur. Gelirken harcadıkları para ise gerçekleşemeyen bir umut için kaybolup gitmiştir. Yine de tek umutları iş bulabilirim diye beklemek oluyor! İşçi tüccarları da Kürt tarım emekçilerinin bu durumunu sevinerek seyrediyor... Onlar 4 milyon yerine 1-2 milyona çalıştırabilecekleri işçi avındadırlar!

Kürt tarım işçileri tüm baskılara, zorluklara, ve sömürü çarkına rağmen ekmek kavgası peşindedir. Ulusal baskı ile sınıfsal baskının üstüste bindiği, katmerleştiği Kürt emekçilerinin yaşamı somutunda bariz bir biçimde görülmektedir. Fındık toplamak için yollara düşenlerin yaşadıkları, faşist Türk devletinin uygulamalarından sadece birkaçıdır. Kürt emekçileri bu baskıları her gün, her saat görüp yaşamaktadır.

Sınıfsal baskının, sömürünün ve ulusal baskının da kaynağı kapitalist sömürü sistemidir. Bu devlet sömürücü sınıfların devletidir. Bu faşist devlet, sömürü sistemiyle birlikte ortadan kaldırılmadan ne ulusal baskı ortadan kalkar ne de sömürü! Bu yüzden de Kürt tarım emekçilerinin, işçilerinin ekmek kavgası da emek kavgasına, devrim için mücadeleye dönüşmelidir.

Ve bu kavga, tüm ulus ve milliyetlerden işçilerin, emekçilerin birliği, sınıf kardeşliği ve ortak mücadelesiyle mutlaka kazanılacaktır!

16 Ağustos 2000 ✘

EMİRERİ BASINDAN:

"Ordu-halk elele"

Sömürgeci, faşist Türk devletinin Genelkurmay Başkanlığı'nca 1990'lı yılların ortalarından bu yana birçok kez yinelenen basın turlarına bir yenisi daha eklendi. 25-26 Mayıs 2000 tarihlerinde gerçekleştirilen bu basın turuna emireri medyanın 70 civarında gazetecisi katıldı.

Sözkonusu "basın turu" bu emireri medyanın gazetecileri tarafından *"ordu-halk ele", "asker-gençlik elele", "asker vatandaş yakınlaşması", "tam bir bütünleşme"*, vb. biçimde kamuoyuna lanse edildi. Böylece ordunun kendilerinden beklediği, daha doğrusu kendilerine yüklediği görevi yerine getirmeye çalıştılar.

Bundan önceki "basın turları", silahlı mücadelenin yürüdüğü koşullarda yapılıyordu. O dönemdeki "basın turları"nın esas amacı *"kahraman Türk ordusunun terörizme karşı ne kadar kararlı bir mücadele yürüttüğü"*nü göstermekti.

Bu amaçta öze ilişkin herhangi bir değişiklik olmaksızın verilmek istenen mesajlar sürece uygun biçimde çeşitli kılıflar altında değişikliklere bürünerek sürüyor. Örneğin; 1997 sonlarına doğru (17-20 Kasım) yapılan "basın turu"yla birlikte faşist Türk ordusunun verdiği mesaj; *"askerin terörü yendiği, görevini yaptığı ve terörün kaynağının kurutulması için görevin siyasi otoriteye düştüğü"* biçimindeydi. Bu yaklaşım şimdi de sürmektedir ve ordunun Kürt ulusal sorununa yaklaşımında özsel bir değişiklik de yoktur.

Faşist Türk ordusunun Kürt ulusal sorununa yaklaşımı değişmedi ama, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın TC'nin eline düşmesi ve İmralı mahkemesi sonrasında Öcalan önderliğinde PKK'nin takındığı tavırlar, silahlı mücadeleye son verilmesiyle birlikte, Kuzey Kürdistan'da yürüyen savaş –tek yanlı olarak– durduruldu.

İşte bu değişen durumu da fırsat bilen işgalci Türk ordusu, "Mehmetçik basın" aracılığıyla kitlelerin beynini daha fazla yıkamaya; Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusu üzerinde sürdürdüğü baskı ve zulmün, 4000 civarında yerleşim yerinin yakılıp yıkılmasının, 4 milyon Kürt insanının sürgün edilmesinin, binlerce failli "meçhul" (belli) cinayetin işlenmesinin, yaylaya çıkmanın yasaklanmasının, gıda ve benzeri temel ihtiyaç maddelerine ambargo konulmasının vb. vb. sorunların suçlusunun ve sorumlusunun faşist Türk devleti ve ordusu olduğu gerçeğinin üstünü küllemeye; tüm baskı ve zulme rağmen hâlâ Kuzey Kürdistan'da yaşamakta olan Kürt ulusundan insanlara "yardım etme" adına, kendisini "kurtarıcı" olarak göstermeye çalışmaktadır. Bu yüzden de, bu seferki "basın turu"nun amacı emireri medya mensuplarının aktarımına göre; ***"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sosyal kalkınma faaliyetini, köy destek uygulamasını tanıtmak"*** oldu.

Sabah gazetesi muhabiri Murat Yetkin'in yazdığına göre sözkonusu iki günlük "basın turu"nun programı, amacı ve bu "basın turu"yla verilmek istenen mesaj şöyledir:

*"Sizin bu satırları okuduğunuz saatlerde biz **Genelkurmay**'ın Doğu ve Güneydoğu'ya düzenlediği basın turunda olacağız. **İran ve Irak sınır bölgeleri.** Daha yakın zamana dek sınırdan sızma, köy baskını, çatışma ve ölüm haberlerinin en çok alındığı bölgeler. İlk gün **Van**'da başlayıp, **Yüksekova, Hakkari**'de devam eden, **Şırnak**'ta gecelemenin ardından **Pervari, Eruh, Siirt, Lice** ve **Ergani**'nin ardından **Diyarbakır**'da noktalanan iki günlük yoğun bir program.*

*Programın amacı, **'Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sosyal kalkınma faaliyetini, köy destek uygulamasını'** tanıtmak. Türkçesi, kısa süre öncesine dek çatışma alanı olan, boşaltılan, boşalan köylerde, askerlerin girişimiyle açılan okulları, sağlık ocaklarını, el sanatı, spor, üniversiteye hazırlık, hatta bilgisayar kurslarını göstermek.*

Askerler, bir dönemin bitip, bir başka dönemin başlamakta olduğunun mesajını vermek istiyorlar." *(Sabah, 25 Mayıs 2000)*

Burada bahsedilen ve bittiği söylenen dönem, tabii ki, PKK'nin silahlı mücadele verdiği dönemdir. Başlayan dönem ise PKK tarafından savaşın durdurulmuş olmasıdır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi,

PKK'nin silahlı mücadeleyi bırakmasıyla savaş tek yanlı olarak durmuş ve bu bağlamda bir durum değişikliği olmuştur.

Fakat sorunun özü, yani Kürt ulusuna uygulanan ulusal baskı, Kürt ulusunun ulusal varlığının reddi vb. bağlamında ne "bir dönem kapanmış", ne de "yeni bir dönem" başlamıştır. Emireri medya, ya da Mehmetçik basın yürüyen bir savaşın durması olgusunu, Kürt ulusunun ulusal varlığını inkar için ve Kürtlerin şimdiye kadar olduğundan daha fazla, mümkünse tümüyle Türkleştirilmesi için kullanmakta ve ordunun kendisine yüklediği misyonu yerine getirmektedir...

"ORDU-HALK BÜTÜNLEŞMESİ" SAHTEKÂRLIĞI

"Ordu-halk elele" vb. biçimde gösterilmeye çalışılan durum, her zaman olduğu gibi yine büyük bir sahtekârlıktır, gerçeğin tersyüz edilmesidir.

Halkla "birleşme"ye basında verilen örneklerden biri, bir kız çocuğun Jandarma Asayiş Komutanı Korgeneral Kemal Yılmaz'la konuşmasıdır. Sözkonusu konuşmada, Zahide ismindeki kız çocuğu *"Komutanım bir şey isteyeceğiz"* demekte ve komutan da *"İsteyin bakalım"* diye cevap vermektedir. Zahide, *"Komutanım, oyuncak bebek istiyoruz, bir de defter."* diye isteğini dile getirmektedir.

Halkla ne kadar "bütünleştiğini" göstermek için de komutan hemen telefona sarılıp *"stoktaki oyuncak ve defterlerden"* gönderilmesi emrini verir.

Hikayenin burasına kadar işler, tam da askerin vermeye çalıştığı mesaja uygundur, yani "ordu-halk bütünleşmesi" safsatasını yutturabilecek bir görüntü vardır. Fakat, "yalancının mumu yadsıya kadar yanar" deyimine uygun olarak, bunların sahtekârlıkları da, hikayenin hemen devamında ortaya çıkmaktadır.

"Komutanım bir şey isteyeceğiz" diyen Zahide, komutanın telefonla "oyuncak ve defter" gönderilmesi emrini verdikten sonra komutana teşekkür edip "Komutanım utanıyorum" diyerek söyleyeceği bir başka şeyinin olduğunu ima eder. Komutan, "kulağıma söyle" der... Komutanın kulağına söylenen şey, *"Babama söyleyin kuma almasın!"*dır.

"Bunda ne var ki?" diye sorulabilir. Durum şöyle ki, sözkonusu olan kişi Zahide'nin babası, Siirt'e bağlı Dadaklı köyünün **muhtarı** ve **korucu** olan Abdülkerim Dayan'dır! Ve komutanla konuşan da korucu ve muhtarın kızıdır. İşte faşist Türk ordusunun emireri medyaya "ordu-halk elele" diye kitlelere yutturmaya çalıştığı kesim, zaten devletle birlikte çalışan, devletin kolluk güçlerinden sayılan koruculardır!

Sabah gazetesinin mehmetçik muhabiri Murat Yetkin'in aktardığı bu örnek dışında Posta gazetesinin muhabiri Ömer Tarkan'ın aktardığı örnek de şöyledir: Tarkan, bölgedeki durumu aktarmaya çalışırken, "bir vatandaşımızın" söylediklerini de aktarmaktadır. Sözkonusu "vatandaşımız"ın söyledikleri şöyledir:

"Burada hükümet yoktur. Burada sadece ordu vardır. Herşeyi onlar yaparlar. ***Biz de korucu maaşıyla geçiniriz."*** *(abç) (Posta, 26 Mayıs 2000)*

Askerin korucularla ilişkilerini, halkla bütünleşme olarak gösterenler, hem sahtekârlık yapmakta; hem de orduyla veya devletle bütünleşmeyen, kendi ulusal kimliğini özgürce ifade etmek ve baskılardan kurtulmak isteyen bir halkın çoğunluğunu, bu halkın ulus olarak ulusal varlığını yok saymaktadır.

"Ordu-halk elele", ya da "ordu-halk bütünleşmesi" dedikleri şey de, Kürt ulusunun ve Kürt halkının kendi ulusal kimliğini terkederek, Türk ulusal kimliğine sahip çıkması; Kürt ulusu diye bir ulusun varlığını reddetmesi, kısacası faşizmin, ırkçılığın, yani Kemalizmin sadık savunucuları olması durumudur. Bu ırkçı ve kafatasçıların esas çabası da bunu sağlamak içindir.

Bu bağlamda gerçekte "ordu-halk" bütünleşmiş olsa, devlet böylesi emireri medya ordusuyla "basın turları" örgütlemeye de ihtiyaç duymayacaktır.

Bu "basın turu"nda verilmek istenen mesaj ve yapılmaya çalışılanlar, Kürt ulusal sorununun çözümüne yaklaşım konusunda sadece işgalci faşist Türk ordusunun değil, aynı zamanda faşist Türk devletinin de yaklaşımının ne olduğunu ortaya koymaktadır: Kürt ulusunun ulusal varlığının reddi ve Türkleştirilmesi...

Kürt ulusunun ulusal varlığının inkârı ve Türkleştirilmesinin nasıl ele alındığını, bu "basın turu" hakkında yazılıp anlatılanlar çok açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

İki günlük "basın turu"nda brifinglerin verildiğini, emireri medya mensuplarının 35 bin asker ve 10 bın korucu ile *"hemen hemen dünyanın en büyük tüme-*

SİİRT'Lİ ZAHİDE'NİN KOMUTANDAN ÖZEL İSTEĞİ

ni" olan Şırnak'taki Jandarma Sınır Tümeni'nde geceleditklerini; ya da açıkça belirtilmese de Kuzey Kürdistan'da var olan 70 bin civarındaki korucunun aileleriyle birlikte neler yaptıklarını detaylı olarak ortaya koymaya gerek yok.

Ama Kürt ulusunun ulusal kimliğinin nasıl yok edilmek, yani Kürtlerin nasıl Türkleştirilmek istendiğini ve bunun için neler yapıldığını bazı örnekleriyle göstermek gerekiyor!

Bunun için de ordunun "sosyal ve ekonomik kalkınma" için neler yaptığı propaganda edilirken anlatılanlara bakmakta yarar var.

ORDU NE YAPIYOR?

Evet, faşist Türk ordusu Kuzey Kürdistan'da "sosyal ve ekonomik kalkınma" için ne yapıyor? Bu sorunun cevabını birkaç örnekle verirsek durum aşağıdaki gibidir. İlkönce Milliyet gazetesinin durumu özetlemesini aktaralım:

"Gazetecilere dağıtılan kitapçıkta bölgede yapılan uygulamaların amacı 'Gelecekte terör örgütlerinin bölge halkını yeniden istismarını önlemek için bölgedeki insanlardan maksimumuna ulaşılarak ***başta Türkiye Cumhuriyeti'nin ideolojik eğitimine ağırlık verilmektedir'*** *diye açıklandı." (abç) (Milliyet, 27 Mayıs 2000)*

Faşist Türk ordusunun ne yaptığını ya da neyi amaçladığını, altını çizdiğimiz yerde yapılan tespit en açık biçimiyle ortaya koymaktadır.

Burada açıkça Kürtlerin Türkleştirilmesinin, kemalistleştirilmesinin amaçlandığı, ordunun bunu gerçekleştirmek için tüm çabasıyla uğraştığı teslim edilmektedir. Halka yardım, destek, eğitim vb. palavralarının arkasında yatan yalın gerçek budur. Faşist Türk devletinin TC'nin varlığından bu yana gerçekleştiremediği "Kürtleri bütünüyle Türkleştirip ortadan kaldırma planı", şimdi ordunun eliyle "yardım" maskesiyle uygulamaya konmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesi için neler yapıldığını da Milliyet gazetesinden okuyalım:

"Uygulanan programlar şunlar: Burslar, Mehmetçik dershaneleri, okul açılışları, her okula Atatürk büstü, öğrenci gezileri, okuma - yazma kursları, telin mitingleri, sünnet şölenleri, toplu nikahlar, sağlık taramaları. Psikolojik harekat kapsamında 4 ilde 12 askeri radyo da sürekli yayınlarla halka 'ortak kültür değerlerini' aktarıyor. Sümbül FM, Derecik FM, Ayyıldız FM, Türkiyem FM bunlardan birkaçı." (aynı yerden)

Bu haberin hemen yanında Milliyet gazetesi, ordunun "psikolojik harekât kapsamında" yörenin "soyağacını" çıkardığını da yazmaktadır. Verilen örnek Şırnak'a bağlı Çalışkan'daki Bersuva aşiretidir. Yine feodalizme karşı mücadele diye lanse edilen bu "soyağacı" çıkarma işiyle, Bersuva aşireti 44 aileye dönüştürülmüş...

Milliyet gazetesinin *"10 koldan psikolojik harekat"* ara başlığıyla aktardığı bu bilgilere "psikolojik"(!) olmayan harekâttan birkaç nokta daha eklersek şunlar karşımıza çıkıyor:

– 19 bin 300 kişiye 93 milyar lira tutarında yiyecek-giyecek yardımında bulunulmuş... Burada sadece korucuların 70 bin civarında olduğu ve bunların aile ve akrabalarının toplamının yarım milyonu bulacağını; ayrıca birçok yerde eskisine göre belli bir gevşeme olsa da gıda ve temel ihtiyaçlara ambargo konduğunu da düşünün! Yardımın kime yapılmış olabileceğini de bulursunuz!

– Okul açılışlarının bilgisini veren Milliyet, herhalde okul malzemesi ve kırtasiye "yardımı"nı "psikolojik harekat"tan saymamış olacak ki aktarmıyor... Tabii ki bu okul malzemesinin en önemlisinin de Türk bayrakları ve Atatürk'ün resimleriyle posterleri olduğu da aktarılmıyor!

– Yine müslüman olabilmenin en temel şartlarından sayılan sünnet de ordunun yaptığı işlerden! Türk ordusu hem yoksul ve hem de "şehit ailesi" olan ailelerin toplam 2800 çocuğunu sünnet ettirmiştir! Tabii ki bu da "ordu-halk elele"nın ispatlarından biri oluyor! Bu bağlamda yürütülmeye çalışılan bir kampanya; ***"Mehmetçik Kirvem Olsun"*** kampanyasıdır.

– Türk ordusu her işi yapar da nikah memurluğu görevini niye yerine getirmesin ki? "Nikâh memuru Mehmetçikler" Eylül 1999'dan bu yana 1308 çiftin resmi nikahını kıymıştır... *"Bölge halkı feodalizmin egemen olması nedeniyle devletle bütünleşememiş"* diye çözümlemeler yapmaktan ve feodalizme karşı çağdaş olarak görünmekten de geri kalmıyor işgalci faşist ordunun generalleri! Bu noktada da yürütülen kampanya; ***"Nikah Şahidim Mehmetçik Olsun"*** kampanyasıdır.

– Yapılan en "önemli" işlerden biri de Kuzey Kürdistan'da konuşlandırılan askerlerin, özellikle de orgeneral, general ve subayların eşlerinin Kürt kadınlarına –esasta korucu ailelerine– askeri garnizonlarda verdikleri çay partileridir. Bu çay partileri de, gerçekte Kürt ulusundan kadınların "dostluk, kardeşlik" adına Türkleştirilmeye çalışılmasının bir aracıdır.

– Kürdistan'da yerleşim alanlarından tarlalarına ve dağlarına kadar her yeri yakıp-yıkan, viraneye çeviren; ormanlarını, PKK'lilerin ya da TC'ye karşı devrimci mücadele verebilecek ihtimali olanların içinde gizlenememesi için bilinçli olarak yakan; kısacası Kuzey Kürdistan'da doğanın ve çevrenin birinci derecede katillerinden birisi olan Türk ordusu, çevresever kılığına bürünüp ***"Yeşil Bir Türkiye İçin Mehmetçik-Gençlik El Ele"*** kampanyası düzenliyor! Kampanyanın adı bile bunların niteliğini ortaya koymaya yeterlidir.

– Yapılanlardan biri de *"Bölgesel Merkezi Köyler*

*Planlaması"*dır. Bu plan Ecokeş'in "Köy-Kent" projesinin askeri versiyonudur. Böylece yerleşim alanlarını daraltarak, Kürt köylüleri üzerinde daha fazla denetimi sağlamak istiyorlar. Bu plan çerçevesinde dört projenin yapım halinde olduğu bilgisi veriliyor. "Köye dönüş projesi" dedikleri de bu çerçevede ele alınıyor.

Buraya kadar aktardıklarımız emireri medyanın ordunun "kahramanlığını, fedakarlığını ve öncülüğünü" anlatmak için yazdıklarının bir bölümüdür. Bir de kendilerinin "basın!" turunda gördükleri ve yaşadıkları şeyler var!

"Yüksekova, Kamışlı Köyü'ndeyiz. Okul temeli atıyoruz. ***Kemal*** *Paşa ilk harcı koymak için beni yanına çağırıyor:*

'Burası Mehmetçik İlköğretim Okulu olacaktı. Artık adı** 'Mehmetçik-Basın İlköğretim Okulu'* ***olarak kayda geçecek." *(İsmet Solak, Hürriyet, 27 Mayıs 2000)*

Emireri medyaya yaraşır bir isim! Faşist Türk ordusunun, erinin tanımı olarak kullanılan "Mehmetçik" ve "Basın" birleşerek bir gerçeğin ifadesi olmaktadır: Mehmetçik basın!

Ordunun bölgede kapalı okul bırakmadığının propagandası yapılırken, okullarda ders verenlerin de askerler, subaylar ve eğitilen *"lise mezunu koruculardır"* olduğu teslim edilmektedir. Eh, böylesi öğretmenlere sahip çocukların "Türkiye Cumhuriyeti'nin ideolojisiyle" eğitileceği garantidir!

"Annesine tercümanlık yapan çocukları tanıdık. Yörenin çocukları artık sıkı bir Türkçe eğitiminden geçiriliyorlar. Okullarına ***Atatürk*** *köşeleri açılıyor. Yedek subay öğretmenlerin nezaretinde bir askeri tesiste tenis, basketbol ve voleybol öğreniyorlar." (Yalçın Bayer, Hürriyet, 27 Mayıs 2000)*

Bu ırkçı, kafatasçıların "başarı" ölçüsü, Kürt ya da başka ulus veya milliyete mensup insanların ne kadar Türkleştirildiğidir. Bunun sevinciyle Pervari'de gördüklerini şöyle aktarmaktadır:

"Türkçe öğretilen Mehmetçik okuluna gittiğimizde duvarlarda şu fişler yazıyordu:

'Atatürk bize çok çalışın dedi.'

'Atatürk Türkler çok çalışkandır dedi.' *" (aynı yerden)*

"Ali yat uyu", "top oyna", ya da "Ayşe ip atla" gibi fişlerin yerini ırkçı sözlerin olduğu fişler almaktadır. Artık top oynatma, ip atlatma ile uyutmaktan vazgeçmişler... Ne de olsa uyumanın bir de sonu var! Uyuyanlar, uyanmaya başladı mı işler yine ters gidebilir diye düşündüklerinden olsa işi baştan sıkı tutmaya çalışıyorlar.

İlkönce Atatürk **"bize"** çok çalışın diyerek **"biz"**i beyinlere sokmaya çalışıyorlar. Ardından da bu **"biz"**in kim olduğu açıklanarak **"biz"**im **"Türk olduğu"**muz düşüncesi beyinlere şırıngalanmaktadır.

İşte Mehmetçik okulunda bunlar öğretiliyor! Faşist Türk ordusu, bir ulusu asimile etmenin yolunu bulmuş! Bu noktada ağırlık verilen kesim kadınlar ve çocuklardır. Kadınlar Türkleştirilmediği sürece çocuklarına kendi dillerini, Kürtçeyi, kendi kültürlerini öğretecekleri biliniyor. Ve onlar biliyorlar ki böyle büyüyecek olan çocuklar, kendi ulusal kimliğinin bilincine sahip olabilme imkânına sahiptir ve eğer bunlar ulusal baskıya başkaldırmaya kalkarlarsa; onlar gelecekte de rahat edemeyeceklerdir.

Bu yüzden *"bölgedeki halka uygarlığın nimetlerini taşımaya"* çalıştıklarını anlatıyor ve *"bu ülke vatandaşı olmanın kendine ne gibi avantajlar sağladığını"* Kürt ulusundan insanlara enjekte etmeye çalışıyorlar... Bir yandan Kürt ulusunun ve ulusal sorunun varlığının üstünü betonlamaya çalışırlarken ulusal baskıya karşı mücadelenin **"kökü dışarda"** olduğunu söyleyerek kitleleri Türk şovenizmiyle zehirlemekte ve kitleleri kendi sorunlarından uzak tutmaya çalışırlarken; diğer yandan da nasıl olursa olsun **"kökünü kurut!"** siyasetini uygulamaktadırlar. "Ordu ne yapıyor?" sorusunun cevabı da böylece bir kez daha ortaya çıkmaktadır: Kürtlerin Türkleştirilmesi...

Bu "basın turu" bir kez daha faşist Türk devletinin varlığını sürdürdüğü koşullarda, ulusal baskı ve zulmün süreceğini göstermiştir. Türk ulusu dışında hiçbir ulus ve milliyetin ulusal varlığının tanınmayacağını; Türkleştirme siyasetinin biçimi değiştirilse de sürdürüleceğini, kısacası ulusal baskıdan kurtulmanın mümkün olmadığını da göstermiştir.

Tüm "demokratikleşme" teranelerine rağmen Kürt ulusal sorununda özde hiçbir şeyin değişmediği; faşist devleti ordusuyla, polisiyle, tüm kurumlarıyla ortadan kaldırılmadan da gerçek bir ulusal kurtuluşun olamayacağı görülmek zorundadır.

3 Ağustos 2000 ✘

ŞAKASI BİLE TEHDİTKÂR!

Soykırımcıların hezeyanları...

Ermeni soykırımının 85. yıldönümünde Ermeniler tarafından yapılan soykırımı protesto eylemleri, geçen yıllara göre daha yoğun oldu. Sözkonusu yoğunluk hem kitle katılımı bağlamında, hem de birçok değişik ülke ve şehirlerde yapılması bağlamında yaşandı.

Örneğın son yıllarda esas olarak Fransa, ABD ve Ermenıstan'da yapılan protesto eylemleri, bu yıl İran, Yunanistan, İsrail, Almanya, Lübnan, Rusya vb. ülkelerde de gerçekleştirildi. İran'ın başkenti Tahran'da yapılan yürüyüşe yaklaşık 10 bin kişi katıldı. Yapılan eylemlerde yer yer Türk bayrakları yakıldı ve *"geçmişi ile hesaplaşmayan Türkiye AB'ye alınmasın", "Türkıye soykırımı kabul etmeli"* vb. vb. sloganlar atıldı. Soykırımın dile getirildiği eylemler faşist Türk devletini her zaman olduğu gibi bu yıl da büyük ölçüde rahatsız ettı Hele hele Türk bayrağının bazı Ermeniler tarafından yakılması soykırımcıların saldırganlığını daha açık bır biçimde göstermesine ve Ermenilere karşı tehditler savurmasına vesile oldu.

22 Şubat 2000 tarihinde Fransız Senatosu'nun Ermeni soykırımı tasarısını gündeme almayıp bir kez daha ertelemesi sonrasında, Türk hakim sınıfları ve emireri medyası yönünü 24 Nisan 2000 tarıhında yapılacak protesto eylemlerine çevirerek Ermenilere karşı düşmanlığı körüklemeye ve "soykırım yok" yalanını yaymaya devam etti.

Bu arada sürekli yapıldığı gibi dünyanın şu ya da bu ülkesinde Ermeni soykırımı anısına anıtların dikilmesi veya emperyalist ülkelerin parlamentolarına sunulmaya

çalışılan soykırımı kabul etme tasarıları karşısında bilinen oyunlar oynandı...

Soykırımcı TC'nin, Ermeniler tarafından Ermeni soykırımının kabul edilmesi için ABD ve Fransa'da verdikleri mücadele karşısındaki saldırganlığına yenileri eklendi. İsveç, İtalya, İsviçre ve İsrail'de de değişik biçimlerde Ermeni soykırımının gündeme getirilmesi ya da Hollanda'nın Assen kentinde bir Ermeninin "Anıt Mezar" yapmaya çalışması TC'nin ve emireri kafatasçı medyanın geçen senelerden daha fazla saldırganlaşmasına yol açtı.

Bu saldırganlık, sözkonusu ülkelerin hükümetlerine "diplomatik ve ticari ilişkilerimiz zedelenir" vb. biçimde diplomasi ve dolaylı tehditler çerçevesinde sürerken; saldırganlık esas olarak Ermenilere ve Ermenistan'a karşı yürütüldü. Örneğin, kafatasçı basın, diaspora Ermenileri tarafından yapılan eylemlerin sorumluluğunu Ermenistan'a yüklüyor ve bu ülkeyi açıkça tehdit ediyordu.

Akşam gazetesi yazarlarından Coşkun Kırca'nın, Ermenilerin ABD'de soykırımın varlığını kabul ettirme çabalarına karşı yazdıkları da, bu saldırganlığı açıkça göstermektedir. Kırca şunları söylemektedir:

"Türkiye, Batı'nın Ermeni yalanlarına kanmasını önlemek istiyorsa, aleyhimizdeki lobi faaliyetlerinden bu faaliyetleri desteklediği apaçık olan yanıbaşımızda kurulmuş Ermeni Devleti'ni sorumlu tutmalıdır. ***Erivan'daki yöneticiler bilmelidir ki Ermeni diyasporasının her Türk aleyhtarı faaliyeti sonucunda Ermenistan, Türkiye tarafından cezalandırılacaktır.*** *" (abç) (aktaran Hürriyet, 29 Mart 2000)*

"(...) ***Ermenistan'ı kardeş Azerbaycan'dan çıkarmak için Türkiye'nin kullanması gerekebilecek komando tugay sayısı bir elin parmaklarından azdır. Bu amaçla Ermeni toprağına girmemiz bile gerekmez.*** *" (abç) (aynı yerden)*

Nisan ayı sonunda yapılan MGK toplantısında da Ermenistan'a, "Türkiye karşıtı kampanyalara destek verdiği" gerekçesiyle "sert uyarı" yapıldı.

Soykırımcı kafatasçıların bu ve benzeri tavırları gerçekte bunların soykırımcı zihniyetten kopmadıklarının en açık belgesi durumundadır.

Ve bu zihniyet sadece devletin ve yöneticilerin zihniyeti değil, Türk şovenizmiyle, ırkçılıkla beyinleri yoğrulmuş milyonlarca insanın da sahip olduğu zihniyettir. Bu zihniyettir ki, herhangi bir Ermeni'nin –Hollanda'nın Assen kentinde olduğu gibi– akrabasının mezarına anıt dikmesine "toplumun huzurunu, barış ortamını" ortadan kaldıracağı, "terör eylemlerine hizmet edeceği" vb. gerekçelerle karşı çıkmakta; böylesi bir anıtı "kın anıtı" olarak tanımlamakta ve Assen Belediyesi üzerinde baskı yapma hakkını kendinde görebilmektedir...

Kuşkusuz bir anıt mezara karşı bile bu kadar saldırganlaşmalarının esas nedeni, *"Anıt girişiminin, soykırım iddialarına meşruiyet kazandırmayı amaçladığını" (Türkiye, 2 Nisan 2000)* düşünmeleridir. Soykırımcıların evlatları yakalanma korkusunun verdiği saldırganlıkla, soykırımı hatırlatan, ya da hatırlatma ihtimali olan her şeye karşı "işi sıkı tutmaya" çalışmaktadırlar.

ÖNE ÇIKAN BİRKAÇ NOKTA

Soykırımcıların hezeyanlarını göstermede öne çıkan bir tavır da, soykırımın 85. yıldönümünde Alman Süddeutsche Zeitung muhabiri Wolfgang Koydl'ın İsviçre'nin Tages Anzeiger gazetesinin 25 Nisan tarihli nüshasında da yayınlanan makalesi ve bu makaleye karşı takınılan tavırlar oldu.

"Katiller kahraman yapıldı" başlıklı yazısında Koydl, Ermeni soykırımı ile "Atatürk tarafından kurulan cumhuriyet" arasındaki bağı ortaya koymakta; ve Cumhuriyet döneminde Ermeni soykırımında doğrudan payı olan bazı kişilerin –Şükrü Kaya, Abdulhalik Renda, Tevfik Rüştü ve Topal Osman gibilerinin– Atatürk yönetiminde yer aldıklarını, bu katillerin sonradan kahraman gösterildiğini vb. vb. ortaya koymaktadır.

Bunların yanısıra, Ermeni soykırımı döneminde, 1915-1916 yıllarında Erzurum'da Alman Konsolosu olarak görev yapan, sürgünlere ve toplu katliamlara şahit olan Erwin von Scheubner-Richter'in, Hitler'ın başdanışmanı olarak Hitler'e soykırımın tüm ayrıntılarını anlattığını; Hitler'in *"Bugün Ermeniler hakkında daha kim konuşuyor ki"* dediğini anlatmaktadır. Koydl, soykırımın TC tarafından neden Osmanlı İmparatorluğu'na yüklenip tarihi bir gerçeği tanımaktan kaçındığı sorusunu da sorup şöyle cevap vermektedir:

"Çünkü soykırım ile devletin kurulması arasında doğrudan şahsi, teşkilatçı ve ideolojik bağlantılar vardır; çünkü yeni Türkiye denilen ülkenin kökleri yıllardan beri tüm dünyaya masal anlatıldığının aksine, daha da uzak geçmişe uzanıyor; ve cinayetleri anımsatmak Cumhuriyet'in kimliğini sarsar.

Türk devleti ve temsilcileri, Ermenilere yaptıkları suçları kabul edemezler. Bu suçlar için ise özürü hiç dileyemezler. Çünkü bu durumda, devletin kurulmasının üzerinde yer alan pis bir sır ortaya çıkmış olacak Ve bu sırrın aydınlanması, Atatürk efsanesini ve Cumhuriyeti'ni yıkar ve herkes, Cumhuriyet'in yeni bir başlangıç oluşturmadığını, bilakis eski ve çoğu zaman kötü örneklere bağlı olduğunu anlardı." (Tercümesi Hürriyet gazetesi tarafından yapılmıştır. Hürriyet, 30 Nisan 2000)

Bu tavrın devamında Koydl, Cumhuriyetin İttihat ve Terakki ile, 1908 tarihiyle bağını ortaya koymakta ve Ermeni soykırımı kararının Enver, Talat ve Cemal tarafından verilip uygulandığını tespit etmektedir.

Koydl'ın makalesinde takındığı tavır soykırımcıları ayağa kaldırdı... Emireri medya Koydl'a karşı "korkunç iftiralar, küstah benzetme", "çirkin yazı", "çirkin benzetme", "kışkırtıcı işbaşında", "Koydl sabotajı" vb. vb. manşetlerle saldırıya geçti.

Sözkonusu tavırlarda Koydl'a yapılan hakaretleri bir kenara bırakırsak, soykırım konusunda soykırımın olmadığını göstermek ve "ispatlamak!" için iki konu öne çıktı. Bunlardan biri Hitler'in söylemiş olduğu söylenen *"Ermenilerin katledildiğini şimdi kim hatırlıyor?"* tespitinin Hitler tarafından yapılmadığı ve buna dayanarak soykırımın varlığını iddia etmenin bilinçli bir çarpıtma olduğu; ikincisi de, "soykırım" kavramının kullanılabilmesi için, Osmanlı/Türk devleti tarafından Ermenilerin soykırımdan geçirilmesi amacının varolması gerektiğidir. Buna göre böylesi bir amacın olmadığı yerde soykırımdan bahsetmek tarihi gerçekleri çarpıtmaktır vb. vb.

Hürriyet gazetesinin köşe yazarlarından Ertuğ Karakullukçu Koydl'a karşı saldırı cephesinin öne çıkan isimlerinden biri oldu. TC'ye kullukta görevini layıkıyla yerine getiren bu baya göre Koydl'ın Ermeni soykırımı bağlamında Hitler'in bu soykırımdan cesaret aldığını tespit etmesi "kirli bir oyun"dur.

Cumhuriyet gazetesinde yazıları çıkan Prof. Dr. Türkkaya Ataöv de tartışmaya katılıp Hitler'e maledilen tespitin "Nüremberg zabıtları"nın 24 Kasım 1945 tarihli New York Times ve London Times gazetelerindeki İngilizce tercümelerinde belge sahtekarlığı yapılarak böylesi bir cümlenin eklendiğini açıklamaktadır.

Görünürde bilimsel bir araştırma sonucu ortaya konduğu sanılan bu görüşler, Ermeni soykırımının varlığının reddi için kullanılmaktadır. Ataöv'ün yaptığı *"Türk-Ermeni ilişkileri 1915'teki noktaya gelmeseydi, başka bir ortamda yıllar sonra gerçekleşen Yahudi soykırımının olmayacağına inanan bazı kişiler de çıkıyor."* tespiti, bazı kişilerin böyle düşünmesi bağlamında gerçeğin tespiti olsa da, bu tespite dayanarak soykırımın varlığını reddetmek büyük bir sahtekarlıktır.

Çünkü, gerek Ermeni soykırımı, gerekse de Yahudi soykırımı, her iki soykırımın ilişkisini yanlış değerlendiren bazı kişilerin hataları nedeniyle yok sayılamaz, ortadan kaldırılamaz. Eğer sözkonusu tartışma Yahudi soykırımıyla Ermeni soykırımı arasındaki ilişki konusunda yürüse ve Prof. Dr. Ataöv de "Ermeni soykırımı olmasaydı Yahudi soykırımı da olmazdı" vb. görüşlere karşı bu tavrı takınsaydı haklı olabilirdi. Fakat tartışma bu değildir. Tartışılan temel sorun Ermeni soykırımının Osmanlı/Türk devleti tarafından gerçekleştirildiği ve TC'nin bu gerçeği hâlâ reddettiğidir. Hitler'e yapılan atıf Ermeni soykırımının varlığının ispatı olarak yapılan bir atıf değildir. Burjuva kalemşörlerin çarpıtmaya ve üstünü örtmeye çalıştıkları gerçek de, Ermeni soykırımının varlığıdır.

Hitler söylemiş olsun olmasın, Ermenilerin soykırımdan geçirildiği tarihi bir gerçekliktir. Durum böyle olduğu halde sorunu Hitler öyle bir tespit yaptı mı, yapmadı mı biçimine sokup tartışmak, kendi soykırımcılığının üstünü örtmeye çalışmaktır. Hiçbir kafatasçı da bu gerçeğin üstünü örtemez.

Almanya'nın Ermeni soykırımına destek verip vermediği de tartışma içine çekilen, çekilmesi gereken bir sorunudur. Birinci Dünya Savaşı döneminde, yani Ermeni soykırımının esas olarak yaşandığı dönemde yüksek rütbeli Alman subay ve generalleri soykırımdan doğrudan sorumlu konumda olmuştur. Sadece bu kadar da değil, bizzat Alman emperyalist devleti de soykırımda Osmanlı/Türk devletini desteklemekle soykırıma ortaklık etmiştir.

Alman emperyalist devletinin soykırımdan payı olduğu kafatasçı Türkler tarafından dolaylı da olsa teslim edilmektedir. Örneğin Türkiye gazetesinin köşe yazarlarından Yavuz Bülent Bakiler, *"Almanya'da Kürt düşmanlığı"* başlıklı yazısında sorunu şöyle tespit etmektedir:

"Ruslar, Erzurum'a saldırınca Ermeni vatandaşlarımız da bize arkadan bindirdiler. İki ateş arasında kaldık. Alman Genel Kurmayı, bize dedi ki: ***'Bu Ermenileri arkanızdan temizlemezseniz, onları Güneye sürmezseniz başarılı olamazsınız.'*** *Biz Almanlar'ın tavsiyesine uyarak (ve tabii çok haklı olarak) Ermeniler'i Suriye topraklarına indirdik." (Türkiye, 1 Nisan 2000)*

Görüldüğü gibi, kafatasçılar sorunu savaş durumunda kendilerini savunma pozisyonu olarak göstermeye çalışsa da, bunu yaptığı yerde bazı gerçekleri teslim etmektedir. Almanlar tavsiye etti. Türkler de "çok haklı olarak" bu tavsiyeye uyup Ermenileri topraklarından sürdü...

Ermenilerin topraklarından sürüldüğü, tehcir edildiği bu kafatasçıların da ister istemez kabul etmek zorunda kaldıkları bir gerçektir. İşte bu ırkçıların tespitlerinden (siz itirafları okuyun!) bazıları şöyledir

"Tarihsel koşulların dayattığı bir ***'tehcir'*** *(göç ettirme) olayı vardır; fakat bu soykırımı değildir." (Karakullukçu, Hürriyet, 2 Mayıs 2000)*

"O talihsiz olaylarda, binlerce masum Türk'ün Ermeni Taşnak çeteleri tarafından barbarca öldürüldükleri de, ***bir ölüm kalım savaşında cephe gerisindeki bu hareketlere karşı Ermeniler'in, başka bölgelere gönderilirken nahak yere telef oldukları da doğrudur.*** *Ama*

asıl suçlular ve kurbanlar kimdir, tahrikler nerden gelmiştir?" (abç) (Altemur Kılıç, Türkiye, 15 Mayıs 2000)

"Ermeni çeteleri Rus ordularıyla birleşip çoğunluğu sürmeyi ve ayrı devlet kurmayı denediği için Suriye'ye imparatorluğun bir başka bölgesine götürüldüler. Evet büyük bir facia oldu. Çok sayıda sivil öldü." (Gündüz Aktan, Hürriyet, 25 Mayıs 2000)

Gerekçeleri ne olursa olsun, Ermenilerin zorla göç ettirildiği ve "büyük bir facia"nın yaşandığı, Ermenilerin "nahak yere" –yani haksız yere– telef oldukları bu ırkçıların da tespit etmek zorunda kaldıkları gerçeklerdir.

Sorunun gelip dayandığı ve soykırımın varlığının tespit edilmesi konusundaki düğüm noktası, zorla sürgün etmenin ve bu sürgün sürecinde "nahak yere telef" olmanın soykırım olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. İşte bu noktada soykırımcılar soykırım kavramının yorumuna sıkıca sarılmaktadırlar.

Bu baylar, soykırım kavramının kullanılabilmesi için, şu ya da bu milletin ortadan kaldırılması amacının olması gerektiğini, aksi halde soykırımdan bahsedilemeyeceğini savunmaktadırlar. Karakullukçu; ***"Koydl 'soykırımı' amacı olmayan bir olayı soykırımı gibi göstererek kamuoyunu yanıltıyor."*** *(Hürriyet, 3 Mayıs 2000)* tespitini yaparak Ermeni soykırımının olmadığını "ispatlamaya" çalışıyor!

Yine Hürriyet'ten Gündüz Aktan soykırım tanımını şöyle açıklıyor:

"Soykırımın ayrıcı özelliği, vahameti değil ardındaki yok etme saiki. Ve tümüyle irrasyonel ve patolojik olan bu saik, sadece ırkçılıkta ortaya çıkıyor." (Hürriyet, 25 Mayıs 2000)

Bu bayların, soykırımın ancak "yok etme amacı"nın olduğu yerde sözkonusu olacağını savunmaları, Türklerin kımseyi yok etme amacıyla hareket etmediğini ispatlamak(!) ve Ermeni soykırımının varlığını inkar etmek içindir. Bu yüzden de Gündüz Aktan Yahudi soykırımının varlığını ve Ermeni soykırımının yokluğunu anlatmak için şu tespiti yapmaktadır:

"Ama Wannsee'de 'nihai çözüm' için karar vardı. Talat Paşa'nın telgrafı ise yoktu." (aynı yerden)

Görüşlerini, yani soykırım kavramının anlamını 1948 tarihli "Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nın 2. Maddesine dayandırarak açıklamaya çalışan bu şovenlere göre, sonuç olarak bir halkı, milleti yok etseniz de, yok etmenin başında eğer yok etme saiki yok ise, o zaman soykırımdan bahsedilemez! Bir olgunun ismini değiştirerek onun varlığını ortadan kaldırabileceklerini düşünüyor bu soykırımcılar! Fakat çabaları boşuna! Gerçekler, olgular isimleri değiştirilerek ortadan kaldırılamaz!

Emireri medyanın Alman gazeteci Koydl'a karşı saldırıları ve tehditleri de tarihi gerçekleri ortadan kaldıramayacaktır!

***

Emireri medyanın Alman gazeteci Koydl'a karşı saldırganlığının bir benzeri de ABD'li, New York Times gazetesi Türkiye temsilcilerinden Stephen Kinzer şahsında yaşandı.

New York Times'ın 17 Mayıs tarihli nüshasında Kinzer'in Elazığ'da yaptığı bir röportaj yayınlandı. Sözkonusu röportajda kendileriyle konuşulan insanlardan bazıları Ermeni soykırımının varlığını tespit etmekte, bazıları da doğrudan soykırım demeseler de Ermenilerin öldürüldüğünü, kovulduğunu söylemekte; Ermeni bölgesi olan bölgede artık Ermenilerin olmadığını belirtmektedirler vb. vb.

Hürriyet ve Türkiye gazetelerinde Koydl'a karşı olduğu kadar olmasa da Kınzer'e karşı da kışkırtma, saldırı tavırları takınıldı. Kinzer'e karşı takınılan tavır içinde Elazığlılar, İHD ve ÖDP'ye karşı da kışkırtılmaya çalışıldı. Nedeni ise, sözkonusu röportajda Kinzer'in konuştuğu kişilerin İHD ve ÖDP çevresinde olma iddiasıdır. Örneğin Türkiye gazetesinin ırkçı yazarlarından Altemur Kılıç, Elazığlılara şu çağrıyı yapmaktadır:

"Ama ilk bakışta sevgili Elazığlılara görev düşüyor, aralarındaki çatlak seslerin kimliklerini, kökenlerini ve ideolojik görüşlerini bulup açıklamak (...)" (Türkiye, 15 Mayıs 2000)

Eh, çatlak seslerin kimlikleri ve kökenleri, ideolojileri tespit edilip, sorumlu mercilere ulaştırıldıktan sonra neler yaşanabileceğini siz düşünün! Altemur Kılıç Elazığlıları hem ispiyonculuğa teşvik etmekte, hem de ırkçı, kafatasçılar gibi düşünmeyenlere, "çatlak sesler" çıkaranlara karşı saldırının köşe taşlarını döşemektedir.

***

İsrail Eğitim Bakanı Yossı Sarid'ın Ermenilerin Kudüs'te yaptıkları soykırımı lanetleme toplantısına katılarak *"Kimse Ermeni soykırımı gerçeğini gözardı etmemelidir"* demesi; Ermeni soykırımının İsrail okullarında okutulması ve TC'nin soykırımı kabul etmesi talebini dile getirmesi; yine İsrail Adalet Bakanı'nın soykırımın tanınmasını istemesi Türkiye ile İsrail arasında bir soğukluğun yaşanmasına yolaçtı...

TC bu konuda ciddiyetini göstermek için bu bakanların açıklamalarını kınayarak İsrail'in Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Moşe Kamhi'yi Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na çağırdı ve Türk devletinin tavrını kendisine açıkladı. İsrail hükümetinden *"bu yanlışlığa İsrail hükümetinin katılmadığını"* açıklaması istendi İsrail hükümetiyse, bunun yerine sözkonusu açıklamaların ıkı bakanın kişisel görüşleri olduğunu açıkladı.

Bu gelişmelerin ardından Ankara'da İsrail'in Büyükelçiliği tarafından İsrail Ulusal Günü'nü kutlamak için verilen bir kokteyle Türk devlet temsilcileri de davet edilir. Fakat Dışişleri Bakanlığı bir iç yazı yazarak hükümetin tüm bakanlarına göndererek hiçbir bakanın İsrail Ulusal Günü'ne katılmamasını ister. Sonuçta hiçbir bakan kokteyle katılmaz. TC temsilciliği daha alt düzeydeki temsilciler tarafından yerine getirilir.

İsrailli iki bakanın ve hükümetin tavırları Ermeni soykı-

rımı konusunda Türkiye-İsrail arasındaki ilişkilerde varolan yeni bir gelişmedir. Bölgedeki ABD eksenli politikanın iki temel müttefiki arasında Ermeni sorununda yaşanan bu gerginliğin ilişkileri nasıl etkileyeceğini süreç içinde göreceğiz.

***

Soykırımcıların hezeyanlarına son bir örnek verelim. Sözkonusu örnek Haziran ayı sonunda yaşandı. Gelişmenin kısa öyküsü şöyle:

Kars Üniversitesi, Kars Belediyesi ve Karslı işadamlarının da içinde yer aldığı *"Kafkas İstikrar Paktı'na Doğru Kars Kent Kurultayı"* adıyla uluslararası bir etkinlik düzenlemeye karar verir. Bu kurultaya Ermenistan'dan da bazı kişiler davet edilir.

Türkiye-Ermenistan arasındaki ilişkilerin iyi olmadığını bilen düzenleyiciler İçişleri Bakanlığı'nın görüşünü almak için İçişleri Bakanlığı'na başvurur. Türk İçişleri Bakanlığı Ermenistan'dan bazı kişilerin davet edilmesine sıcak bakmaz ve "gelmesinler" diye tavır takınır. Kurultaya Kars'ta bulunan dört Ermeni de katılmak ister, fakat İçişleri Bakanlığı'ndan verilen direktifle Ermeniler kurultaya sokulmayarak sınırdışı edilir.

Bu arada Türk Dışişleri Bakanlığı da bir açıklama yaparak yapılanın doğru olduğunu, gerekirse aynı kararın tekrar alınacağını kamuoyuna duyurdu. Dışişleri Bakanlığı aynı zamanda genel yönelimin ***"Türkiye'de yapılacak uluslararası etkinliklere Ermenilerin katılmasına izin verilmemesi yönünde"*** (abç) olduğunu da açıklar.

Bu konudaki haberler medyaya yansıyınca kurultayı düzenleyenler Ermenileri davet etmediklerini açıklarlar. Ermenilerin sözkonusu kurultaya davet edilip edilmediğini ispat edecek durumda değiliz. Fakat somut olarak yapılanın, yani Kafkasya hakkında yapılan bir kurultaya katılmak isteyen Ermenilerin sınırdışı edilmesinin kendisi Türk devletinin ne kadar Ermeni düşmanı tavır içinde olduğunu göstermeye yeterlidir.

TC'nin ırkçılığı, Ermeni düşmanlığı Dışişleri Bakanlığı tarafından da teslim edilen, *"Türkiye'de yapılacak uluslararası etkinliklere Ermenilerin katılmasına izin verilmediği"* tavrında da kendisini göstermektedir.

Sözkonusu Ermeniler, Kars Belediye Başkanı Naif Alibeyoğlu'nun anlatımına göre davet edilmemiş, Kars'a kurultaydan önce gelmişlerdi. Bu Ermeniler Kars Belediyesi'ni ziyaret ederek Kars ile Gümrü'nün kardeş kent olmalarını teklif etmişler ve Kars Belediye Meclisi de bu teklifi kabul etmiş...

İşte bu örnekte de görüldüğü gibi Ermeniler gelip Gümrü ile Kars'ın kardeş şehir olma teklifini yapmakta, Kars Belediye Meclisi herhangi bir kaybının olmayacağını ve Ermenistan'la resmi olmasa da varolabilecek ticari ilişkilerden yararlanmak için bu teklifi kabul etmekte; fakat Ermenilerin kurultaya katılmasına devletin "yüksek" yetkilileri izin vermemekte; Ermenileri sadece kurultaya sokmamakla kalmayıp sınırdışı etmektedir. Kars kurultayı örneğinde yaşananlar bir başka gerçeği de ortaya koymaktadır: Bu faşist devlet varlığını sürdürdükçe ırkçılık, şovenizm ve bu somutta da Ermeni düşmanlığının varlığını koruyacağıdır.

Halklar arasında kardeşliğin gerçek anlamda yaratılabilmesinin önkoşulu, bu faşist devletin yerlebir edilmesi, işçi-köylü devrimci iktidarının kurulmasıdır. Buraya varmak da değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliği ve ortak mücadelesiyle gerçekleşecektir.

30 Temmuz 2000 ✘

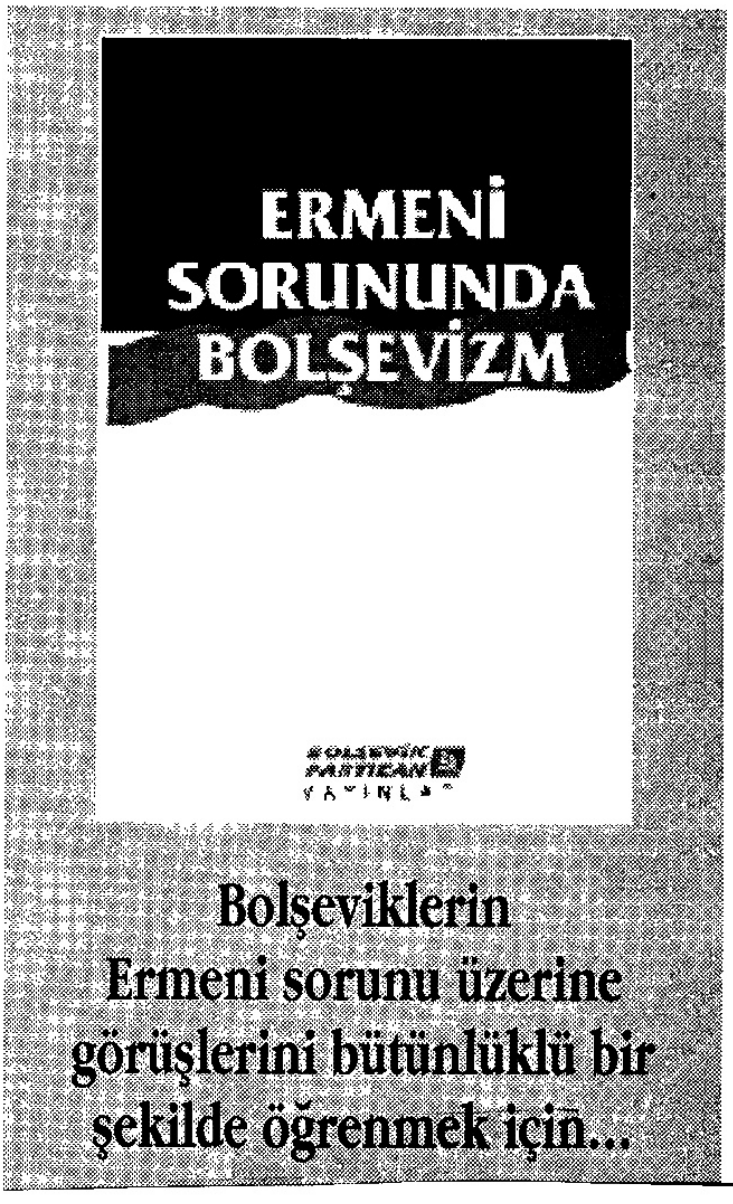

Kadın Partisi girişimi ne kadar doğrudur?

Son sayılarımızda PJKK (Kürdistan İşçi Kadınlar Partisi) hakkında tavrımızı ortaya koyan iki ayrı yazı yayınladık. Bu yazılarla ilgili olarak kimi okurlarımızdan ayrı bir kadın partisi kurmanın ne kadar doğru olduğu noktasındaki tavrımızın yeterince vurgulanmadığı, eksik kaldığı eleştirileri geldi. Bu eleştiriyi dikkate alarak görüşlerimizi burada daha da açmaya çalışacağız.

Ayrı bir kadın partisi konusunda komünistlerin tavrı nedir?

PJKK'nin kuruluşu; ayrı bir kadın partisi kurma girişimi olarak gerek PJKK adına çıkan açıklamalarda, gerekse Abdullah Öcalan'ın kimi açıklamalarında dünya tarihinde bir ilk ve dolayısıyla da örgütlenme alanında bir katkı biçiminde propaganda edildi.

Biz yazılarımızda öncelikle PJKK'nin PKK'den ideolojik ve siyasi olarak ayrı olmadığı üzerinde durduk ve içerikte de Abdullah Öcalan şahsında kişiye tapmayı kışkırtan siyasetlerini teşhir etmeye çalıştık. Bu çerçevede kadınların ayrı bir parti kurması ne kadar doğrudur sorununa geçerken değindik ve bunun yanlış bir bakış açısının ürünü olduğunu belirttik.

Marksizm-Leninizmin bakış açısına göre sınıfın en ileri, öncü örgütü komünist partisidir. Ve komünist partisi cins ve ulus farkı gözetmeden programını, tüzüğünü kabul eden bireyleri kendi içinde örgütler. Komünist partisinin tüm üyeleri eşit hak ve yükümlülüklere sahiptir.

Fakat bu işin bir yönüdür. Diğer taraftan komünist partisi toplumsal eşitsizliklerin kendi içine de yansıdığını bilir. Kadınların komünist partilerindeki oranlarının az olması ve yönetici organlara doğru tırmanıldığında bu oranın daha da düştüğü bilinen bir gerçektir. Geçmişte Dünya Komünist Hareketi'nde bu sorunlar üzerine uzun uzadıya tartışılmış ve bu durumu değiştirmek için bir dizi örgütsel tedbirin gerekli olduğu üzerinde birleşilmiştir. Bunlar, "komünist partisinin kadınlar arasındaki çalışma organları" başlığı altında detaylandırılmıştır. Bu organların amacı kadın kitlelerini komünist partisine kazanmak ve kazanılmış

Ayrı bir kadın partisi kurma girişimi partiyi cinsler temelinde bölmek anlamına gelir ve bu marksist-leninist açıdan kesinlikle yanlıştır. Bu anlamda yapılanın "örgütsel katkı" olduğu da safsatadan öte gitmemektedir.

üyeleri yetiştirerek aktif üyeler haline getirmektir. Komünist partisinin hedefi kadınların tüm yetki ve karar mekanizmalarında toplumdaki oranları ölçüsünde temsil edilmeleridir. Yani toplumun yarısını oluşturan kadınlar komünist partisinin de yarısını oluşturabilmelidirler... Komünist partisini çevreleyen toplumsal koşullar onun bu hedefe yakınlaşma çabasını doğrudan etkileyecektir. Ve bu noktada kadın-erkek eşitliğinin daha ileri düzeyde olduğu örneğin Batı Avrupa ülkelerindeki bir komünist partisi, feodal bakış açısının halen hüküm sürdüğü bir ülkedeki komünist partisinden şüphesiz daha az zorlukla karşılaşacaktır. Fakat amaç her zaman birdir· Kadınların erkeklerle birlikte bir parti içinde örgütlenmesi! Sınıfsal bakış açısı temel alındığında başka türlüsü zaten olamaz!

Ayrı bir kadın partisi kurma girişimi partiyi cinsler temelinde bölmek anlamına gelir ve bu marksist-leninist açıdan kesinlikle yanlıştır. Bu anlamda yapılanın "örgütsel katkı" olduğu da safsatadan öte gitmemektedir. Geçmişte Dünya Komünist Hareketi ve Komünist Kadın Hareketi bu türden eğilimler üzerinde tartışmış ve bunları Marksizm-Leninizm açısından yanlış, sınıfsal değil, feminist bakış açısının ürünü gi-

rişimler olarak red ve mahkum etmiştir. (Konuyla ilgili olarak H. Yeşil'in Dönüşüm Yayınları'nda çıkan "Sosyalist Kadın Hareketi İçin" başlıklı kitabına bakınız.)

Yani PJKK'nin iddiasının tersine bu örgütsel girişim ne ilktir ne de ileri bir adımdır.

Geçmişte ve bugün feminist kadın hareketi içinde "siyasi-ideolojik ve örgütsel bağımsızlık" üzerine çokça tartışılmış ve talep edilmiş; bu talep kadınların özgür iradelerinin belirlenmesi açısından "tek doğru çözüm" olarak ileri sürülmüştür. Komünistler bu bağımsızlık talebine; "Kimden bağımsızlık?" sorusu çerçevesinde yanıt vermek zorundadırlar.

Bir talep olmaktan öte, kadın partisini pratik olarak gerçekleştirdiklerini ilan eden PJKK'yi de biz buna bağlı olarak değerlendirdik.

PJKK ideolojik ve siyasi olarak PKK'den ayrı ele alınamaz!

PJKK bizzat kendi açıklamalarında, PKK'nin ideolojik-siyasi hattına ve özellikle de PKK Başkanı Abdullah Öcalan'a sadık olduğunu ilan etmektedir. Bağlı olunduğu söylenen PKK çizgisini biz burjuva-milliyetçi olarak değerlendiriyoruz. Böyle alındığında PJKK her ne kadar işçi partisi olduğunu iddia etse de, bu gerçek durumu yansıtmamaktadır.

"İdeolojik-siyasi olarak kimden bağımsız?" noktasında PJKK'nin bugünkü konumu PKK'nin burjuva-milliyetçi çizgisinden kopmamakta direttiği sürece proletarya ideolojisinden bağımsızlık olmaktadır.

Ne kadar örgütsel bağımsızlık?

Geriye kalan PKK'den örgütsel bağımsızlıktır. Bu adım 6. Kongre'den sonra PKK'nin merkezi otoritesini tanımama ve kendini salt Abdullah Öcalan şahsında "önderlik"e kilitleme biçiminde gündeme gelmiş, bunu izleyen süreç içinde PKK merkezinin bundan rahatsızlık duyduğu da dışa yansımıştı. (9. sayımızda bu konuda bilgi vermiştik.) Daha sonraları bu konunun örtbas edildiğini ve sorunun kapalı kapılar ardında çözüldüğünü gördük. Gelinen yerde PJKK'nin PKK Başkanlık Konseyi'nde temsil edilen bir askeri-siyasi örgüt olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla PJKK örgütsel olarak da tam bağımsız, ayrı bir parti değildir. Ayrı "kadın partisi" propagandası esasta bir gözboyamacadır.

PJKK, PKK'nin yanlış ideolojik-siyasi çizgisinden bir kopuş, ileri bir adım olsaydı bu adımı komünistler değerlendirir ve desteklerdi. Bu hareketi daha ileriye, devrimci/komünist pozisyonlara çekmeye çalışırdı. İlkede ayrı bir kadın partisini reddetmesine rağmen bunu yapardı! Tabii ki, eleştirileriyle birlikte. Fakat ortada olan gerçek şu ki, PJKK hiçbir temel noktada PKK'nin ideolojik-siyasi çizgisinden ayrı değildir.

Kendini önce "Önderlik"e, daha sonra da "Önderlik"le aynı dili konuştuğu görülen "Başkanlık Konseyi"ne kilitleyen PJKK sivilleşme, legalleşme süreci içindedir. Bu süreç kadın gerilla ordusunun tasfiye edilmesi ve kadın militanların legal örgütlere transfer edilmesi sürecidir.

Şimdi bu süreç, Abdullah Öcalan'ın İmralı'daki tecritini kaldırmak için yürütülen kampanyayla içiçe yürümektedir. Bu, PKK ve PJKK adına yapılan açıklamalarda şu şekilde ifade ediliyor:

"Ama parti, halk, gerilla ve PJKK'li güçler olarak mücadelenin mümkün olduğunca demokratik eksende yürütülmesi ve ilerletilmesi konusunda sağduyumuzu yitirmemeye çalışacağız. Bu anlamda sürekli bir yoğunlaşma, dönüşme ve ciddi hazırlıklar içerisindeyiz." (Özgür Politika)

"Bunun için en anlamlısı halkın taleplerini ve öfkelerini demokratik, legal eylemliliklerle ortaya koymasıdır." (aynı yerden)

"Yeni stratejimizin yaşamsallaşmasında Parti Önderliğimizin de sürekli belirttiği gibi belirleyici bir role sahip olan kadınlar, bu sürece en aktif bir biçimde katılmalıdırlar. Çünkü bu aynı zamanda barışın ve demokrasinin geliştirileceği bir süreç oluyor. Ve bunu hiç kimse savaşın acılarını, zorluklarını en üst düzeyde yaşayan kadınlarımız, analarımız kadar isteyemez. Bu nedenle, bütün Kürt ve Türk analarını, kadınları yine Avrupalı kadınları, bütün kadınların özgürlüğünün de teminatı olan Başkan APO ile bütünleşmeye çağırıyoruz." (aynı yerden)

Biz tek tek kişilerin (önderlerin) yaşamının "kadınların özgürlüğünün teminatı" vb. olarak savunulmasını kişiye tapmayı kışkırtan yanlış bir siyaset olarak değerlendiriyoruz. Abdullah Öcalan'ın özgürlüğü için mücadelenin haklı olması, PKK ve PJKK'nin yürüttüğü biçimde bir ajitasyon-propagandanın yanlışlığını değiştirmez.

Bunun "kadın partisiyim" diye ortaya çıkan birileri tarafından yapılması çok daha acıdır. Bu siyaset, kadınların kurtuluş mücadelesinin uzun erimli bir mücadele olduğu, özel mülkiyet sistemini ortadan kaldıracak sosyalizm/komünizmi hedeflediği gerçeklerini kendine temel alan tek doğru yaklaşımın değil, kadınların mücadelesini milliyetçi-reformizmin günübirlik çıkarları için kullanan bir siyasetin ürünüdür. Bu siyaset, ulusal, cinsel ve sınıfsal sömürüden kurtuluş için her türlü fedakârlığı göze almaya hazır emekçi Kürt kadınlarını adım adım geri çekme, faşist Türk devletinin izin verdiği sınırlar içinde kalma siyasetidir.

28 Ağustos 2000 ✘

Kürtler azınlık mı?

Avrupa Birliği Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Günther Verheugen, 12-13 Temmuz tarihlerinde Türkiye'ye geldi. Verheugen'in bu gezisinin amacı Kasım ayı başlarında yayınlanacak olan "Katılım Ortaklığı Belgesi"nin içeriği konusunda Türk tarafıyla görüş alışverişinde bulunmaktı. Verheugen iki günlük gezisinde başta Başbakan Ecevit'le olmak üzere devletin AB'ye girme konusundaki yetkilileriyle görüştü ve gitti. Bu iki günlük süreçte işler "yolunda" görünüyordu... Fakat burjuva medyanın da körüklemesiyle "Kürt sorunu" üzerine yine bir tartışma başladı. Tartışmanın çıkış noktası, Verheugen'in Ecevit'e sunduğu "taslak yazı"da, *"Kürtlerin azınlık haklarının korunması, Kürtçenin serbest bırakılması ve Kürtçe TV, radyo vb. yayın yapılabilmesi"*ni TC'den talep edıp etmediği oldu.

İlk aşamasında tartışma, böylesi bir taslağın Ecevit'e verilip verilmediği üzerine yürürken, tartışmanın bu yönüne, verilenin "bir öneri listesi" olduğu, bunun diplomaside "non paper" tanımıyla dile getirilen ve resmi bir geçerliliği olmayan; Verheugen'in önerilerinin yazılı olarak sunulması olduğu açıklamasıyla son verildi.

Verheugen'in "Kürtçe eğitim hakkı ve TV kanalı kurma izni verilmesini" de öneren bir "kağıt" bırakıp bırakmadığı tartışmalarıyla yeniden keşfedilen ve üzerinde çıngar koparılan AB'nin tavrı, aslında AB'nin Türkiye için hazırladığı 1998 ve 1999 ilerleme raporlarında da yer almıştı ve AB bu raporlarla TC'den resmen "Kürtlere kültürel haklar"ın verilmesini de talep etmişti. Verheugen'in önerilerinde yeni olmamasına rağmen, yine de "vatanı ve milleti bölünmez bir bütün olan Türkiye"nin yağız savunucuları, Türkiye'de "azınlık" var mı yok mu? tartışmasını yürüttüler.

Tartışmada sözkonusu olan esasta "Kürtlerin azınlık" olup olmadığı ve Kürtçenın kullanılması, serbest bırakılması, ya da Kürtçe eğitimin devlet tarafından verilip verilmeyeceği vb. vb. noktalarda oldu.

Açık kafatasçı ırkçısından, "demokrat" görünümlü ırkçısına kadar herkes sözbirliği yapmışçasına "Türkiye'de etnik azınlıkların" olmadığını, varolan "azınlıkların" ise Lozan'da belirlendiğini ve buna göre müslüman olmayan "dini azınlıkların", yani Rum, Ermeni ve Yahudi'lerin olduğunu temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp sundular. Tabii ki, buna bağlı olarak Lozan Antlaşması'nın 39. ve 40. maddelerinde ne dendiği de tartışmada birçok kez tekrarlandı.

Türkiye'de etnik kökenli azınlıkların olmadığı düşüncesi, faşist Türk devletinin ve medyadaki savunucularının ulusal sorundaki gerçek barbar, ırkçı yüzünü birkez daha gösterdi; Kürt ulusunun varlığının hâlâ reddedildiğini, Kürtlerin bir "azınlık" olarak bile kabul edilmediğini de yine açıkça ortaya koydu.

Türk hukukunda azınlıklar, dini temelde belirlenmiş ve milli azınlıkların varlığı reddedilmiştir İşte bu olguya dayanan ırkçı, kafatasçı medya mensupları da Türkiye'de milli azınlıkların olmadığını, böyle bir şeyin olamayacağını avaz avaz bağırarak dile getirdiler. Türkiye gazetesinin ırkçı yazarlarından Yılmaz Öztuna aynen şunları savundu:

*"Türkiye Cumhuriyeti'nde **Müslüman** azınlık yoktur. Hukuken ve devletlerarası hukuk bakımından böyledir. Çok daha önemlisi, **fiilen** böyledir.*

*Müslüman azınlık olsaydı, Türk soyundan gelmeyenlere Devlet kapısını kapatırdık. Zira burası bir **Türk Devleti'**dir. Ancak Türk olmak için asla ırk kökenine bakılmaz. Hiç bakılmamıştır. Ne imparatorluk, ne Cumhuriyet rejimlerinde. Ne otoriter dönemlerimizde, ne demokrasi devirlerimizde." (Türkiye, 20 Temmuz 2000)*

Azınlıkların ancak dini temelde varolabileceğini ve aynı dinden, yani İslam'da azınlık olmayacağını kafatasçı Öztuna böyle açıklıyor... "Burası Türk devleti"! Böylesi azınlıklar olsa ve Türk soyundan gelmese o zaman "Türk Devleti" ne yapacağını bılırdi! Irkçılık burada açık bir biçimde savunulmaktadır.

Andaki tartışma Kürtler üzerine yürüse de Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da varolan tüm milli azınlıkların varlığı inkâr edilmektedir. Aynı yaklaşım MHP İstanbul Milletvekili Bozkurt Yaşar Öztürk tarafından adına yakışır bıçimde dile getirildi. Kürtçenin bir dil olmadığını da savunan Bozkurt, ***"Kürtler özbe öz bizim kardeşimizdir. Azınlık olsa Lozan anlaşmasında tespit edilirdi."*** diye Kürtlerın "azınlık" olmadığını tespit ediverdi!

Kürtlerin azınlık değil de ulus olduğunu düşünüp Bozkurt'un tespitinin "doğru" olduğunu düşünebilecekler çıkabilir tabii ki. Fakat sorun böyle değildir! Bozkurt'un "özbe öz kardeşlik"ten anladığı Türk olmaktır.

Açık kafatasçı, ırkçıların tavrı bu da, "demokrat" ırkçıların tavrı nasıl? İki örnekle bunu gösterelim. Cumhuriyet gazetesinin "köşe" yazarlarından İlhan Selçuk "demokrasi" savunuculuğunu göstermek için konu hakkında tavır takındı. Yazısının girişinde şu tespiti yapmaktadır:

"AB ikide bir Türkiye'ye yönelik bir olumsuz kavramı dilinin altındaki bakla gibi çıkarıp şu ya da bu biçim-

de öne sürüyor;

'– Kürt azınlığı...'

Anadolu'daki barışı kundaklamaktan başka bir işe yaramaz bir deyiş..." (Cumhuriyet, 25 Temmuz 2000)

İlhan efendi "azınlık" deyişinin dile getirilmesine bile tahammül edemiyor! Lozan'a da atıfta bulunarak Türkiye'de kimin "azınlık" olarak kabul edildiğini tespit ettikten sonra, Türkiye'de, Osmanlı döneminden TC'nin kuruluşuna kadarki gelişmeleri özetlemekte; Cumhuriyetin kuruluşu sonrasında Lozan'da "azınlık" olarak tespit edilen ve "ayrıcalığa" sahip olan Rum, Ermeni ve Musevi'lerin 1925 ve 1926'da Lozan'ın kendilerine sağladığı "özel haklardan" vazgeçtiklerini aktarmaktadır.

Tabii ki bunları aktarması cumhuriyetin ne kadar modern olduğunu ve vatandaşları arasında hiçbir ayrım yapmadığını, herkesin "birinci sınıf" vatandaş olarak kabul edildiğini anlatmak içindir. İşte bu temelde İlhan Selçuk şu tespiti yapıyor:

"Kürtlere 'azınlık' demek, Kürtlere düpedüz hakaret sayılmalıdır. Anadilini konuşmak, kültürünü işlemek, televizyonunu kurmak için azınlık olmaya gerek yok! Yurttaşın demokratik hakları yeterlidir." (aynı yerden)

Kürtlerin ulusal varlığının inkarı temelinde Kürtleri savunmak (!) böyle oluyor! Kürtler ulusal baskı altında yaşamakta iken, kendi ulusal kimliğini dile getirmesi, dilini özgürce kullanması sistemli bir biçimde bastırılırken ve bu baskılara karşı kendi ulusal haklarını talep ederken, demokrat yaftalılar Kürtlerin "birinci sınıf" vatandaş olduğunu böyle propaganda etmektedirler. Azınlıkların milli azınlıklar olarak kabul edilmesi de, sözkonusu milli azınlıklara "ayrımcı" davranma ve "hakaret" olarak gösterilmektedir.

Cumhuriyet gazetesinin bir başka köşe yazarı Emre Kongar da İlhan Selçuk'tan geri kalmayarak *"Gerçek demokrasilerde azınlıklar olmaz, olamaz"* başlığıyla "azınlık" tartışmasını *"devlet felsefesi ve teorisi açısından çağdışı"* bir tartışma olarak değerlendirip şu tavrı takınmaktadır:

"Ulus-devlet anlayışının otoriter uygulamaları faşist rejimleri gündeme getirdi. Artık ***azınlık kavramı, dine ilaveten milliyet esasına göre de biçimlenmeye başlamıştı.***

İkinci Dünya Savaşı, bu anlayışı da tasfiye etti." *(Cumhuriyet, 26 Temmuz 2000)*

Azınlık kavramının "**artık** milliyet esasına" göre de biçimlendiği konusunda tarih çarpıtıcılığı yapan Kongar, İkinci Dünya Savaşı'nın bu anlayışı tasfiye ettiğini tespit etmekle de tarihi gerçekleri çarpıtıyor. Peki "tasfiye" edildiği söylenen bu anlayışın yerine ne geçmiş? Bunu da Kongar şöyle açıklıyor:

"Savaş sonrasında, ***demokrasi*** *ve* ***insan hakları*** *kavramları gelişti;* ***demokratik devlet felsefesi ve uygulaması insanlığın yeni hedefi oldu.***

Demokratik devletin esasında, devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan ***herkesin, din, dil, ırk, (mezhep, milliyet) farkı olmaksızın eşit kabul edilmesi ve herkesin devlet tarafından birinci sınıf vatandaş olarak eşit muamele görmesi ilkesi*** *yatıyordu." (aynı yerden)*

Burjuvazinin herkesi "birinci sınıf vatandaş" olarak ele aldığı, dın, dil, ırk ayrımı yapmadığı ve herkese eşit davrandığı sahtekârlığı böyle işleniyor. Bu görüntüler içinde varolan ulus ve ulusal azınlıkların varlığının inkâr edildiği gerçeği kaybedilmektedir! Bir ulusun bırakalım ulusal varlığı, "azınlık" olarak varlığı bile "demokratik devlet", "vatandaşlık hukuku", "eşitlik" lafları arasında böyle inkâr edilebilmektedir.

Din, dil, ırk ayrımı yapılmadan herkese eşit hakların verilmesi ve herkese eşit davranılmasının önkoşulu, varolan farklılıkların (dini, ulusal) kabul edilmesidir. Devlet erkini ele geçiren "çoğunluk", yani egemen ulusun durumu ile, bu egemenlik altında yaşamak zorunda kalan "azınlık", yani ezilen ulus ve ulusal azınlıkların durumunun bir ve aynı olmadığı açıktır.

Bu durumda yazılı düzeyde, devletin Anayasası'nda herkesin eşit olduğu dile getirilse de, sözkonusu ezilen ulus ve milliyetlerin varlığı inkâr edilmektedir. Varlığı bile inkâr edilenlerin eşit olarak ele alınmadığını, eşit durumda olmadığını söylemek için kâhin olmaya gerek yoktur. İşte burjuva demokrasisinin "demokrası ve insan hakları" olarak yüceltilen gerçek yüzü: Ezilen ulus ve milliyetlerin inkârı!

Bu gerçeğin üzerini örtmeye çalışan burjuva kalemşörlerden Kongar da şoven yüzünü "demokrasi savunuculuğu" maskesiyle örtmeye çalışmaktadır.

Yukarıda aktardığımız alıntıdan sonra Kongar, TC'nin "bu çağdaş uygarlık hedefine" göre işlemesi gereken bir yapıya sahip olduğunu tespit ederek şöyle devam etmektedir:

"Böyle bir ***eşitlik anlayışı içinde****, ister dinsel, ister ulusal olsun, hiçbir* ***azınlık anlayışına yer olmadığı açıktır.***

Çünkü böyle bir devlette, her dinden, her mezhepten, her ırktan ve her milliyetten, ***bütün vatandaşlar birinci sınıftır*** *ve devlet karşısında* ***eşit*** *muamele görür." (aynı yerden)*

Burada Kongar gerçekleri altüst etmekte; sömürücü sınıfların iktidarını ayakta tutmanın bir aracı olan burjuva demokrasisini kutsamakta; Türkiye'de ise burjuva demokrasisinin de olmadığı, faşizmin egemen olduğu gerçeğinin üstünü örtmeye çalışmaktadır.

Türkiye'de Ermeniler, Rumlar, Yahudiler devlet karşısında Müslümanlarla eşit muamele görmemektedir Çok basit bir örnekle bu gerçek görülüp gösterilebilinir. Örneğin devlet Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın her yerine binlerce camı yaparken, Ermeni ve Rum'lara ait olan tarihi kiliselerin büyük bölümünü yıkmış, camiye çevirmiştir. Kalıntıları herşeye rağmen ayakta duranları da restore bile etmemektedir. İşte Türkiye'de

azınlık hakları ve eşitlik bu kadardır!

Müslümanlık içinde Aleviler, devlet karşısında Sünnilerle eşit muamele görmemektedir. Devletin resmi dini Sünniliktir! Diyanet Başkanlığı bu temelde oluşturulmuştur! Bizzat devlet tarafından yapılan camiler Sünniler içindir. Alevilerin camiye gitmedikleri bilindiğinden, Alevilerin yaşadığı köylere cami yapma ve Alevileri camılere gitmeye zorlamak da bizzat devletin eliyle gerçekleştirilmektedir. İşte, Türkiye'de bir başka "eşıtlik" örneği...

Kürt ulusunun Türk ulusuyla eşit muamele görmesini bırakın bır kenara, varlığı bile inkâr edilmektedir. Yukarıdaki tavırlarda da ortaya konduğu gibi Kürtler "azınlık" olarak bile kabul edilmemektedir. Böylesi bir durumda nasıl bir eşit muamele, "birinci sınıf vatandaşlıktan" sözedilebilinir?

Yine her milliyetten insanların durumu da böyledir. Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da yaşayan onlarca milli azınlığın varlığının inkâr edildiği yerde, dahası müslüman olan tüm milli azınlıklar ve Kürt ulusunun Türk milletinin birer parçası olarak gösterildiği yerde eşitlikten, eşit muameleden, "insan haklarından" vb. vb. bahsetmek gerçekte en büyük sahtekârlıktır!

Sistemın sömürü sistemı, devletin sömürücülerın devleti olduğu bır yerde, patronlarla işçilerin, sömürenlerle sömürülenlerin "eşitliğinin" mümkün olmadığı, olamayacağı tartışmasına ise burada girmiyoruz bile.

Verheugen'in Türkıye'ye ziyareti sonrasında yürütülen tartışmalar, gerçekte TC'nin üyelik sürecinde atması gereken adımlarda Kopenhag Kriterleri'ne nasıl uyum sağlanabileceğinin, vitrinin nasıl süslenebileceğinin işaretlerini vermektedir.

Kürtlerin "azınlık" olarak kabul edılmesinin "kolektif hakların" verilmesı anlamına geleceği, AB üyesi ülkelerde ve dünyada böylesi "kolektif haklar" yerine "bıreysel hakların" verildiği vb. görüşler savunularak Kürt ulusal sorunu ve Kuzey Kürdistan-Türkiye'de varolan mıllı azınlıkların ulusal sorunu ***"Kapsayıcı Anayasal Vatandaşlık"*** temelinde çözülmeye çalışılmaktadır.

"Kopenhag Kriterleri" içında yer alan "azınlık haklarının korunmasıyla" ilgili ölçüte de bu biçimde uyum sağlanabileceği savunulmaktadır. Bu bağlamda "Başbakanlık İnsan Hakları Koordinatör Üst Kurulu (İHKÜK) Sekretaryası" tarafından hazırlanan raporda şunlar savunulmaktadır:

*"Somut olarak belirtmek gerekirse, 'Kapsayıcı Anayasal Vatandaşlık' ilkesi, bir ulus-devletı oluşturan bireylerin farklılık oluşturan etnik, dinsel ve kültürel özelliklerini kapsamakta"*dır.

Bunun ne anlama geldiği de Lozan Antlaşması'nın 39. ve 40. maddelerine atıfta bulunularak bu maddelerin genışletileceği belirtıldıkten sonra şöyle ifade edilmektedır:

"Bunlar doğal olarak bıreysel nitelikli haklar olup, sujesi grup olan otodeterminasyon gıbı ayrılıkçılığa varabilecek kollektıf haklara set oluşturmakta ve ülkenin bölünmez bütünlüğünü güvence altına almaktadır."

Hakim sınıflar, vitrin süslemesini böyle düşünüyorlar! "Demokratikleşme" görüntüsüne büründürülmeye çalışılırken bile Kürt ulusunun ulusal varlığı ve milli azınlıkların varlığının inkâr edilmesi sıyasetine devam edilmektedir. Bu sıyasete emperyalıst ağababalarından da destek gelmekte ve yol göstericilik yapılmaktadır. AB'nin yeni dönem başkanlığını yapan Fransa'nın Ankara Büyükelçisi Bernard Garcıa TC'ye "Fransa modeli"ni önerırken şunları söylemektedir:

"Bizde herkes Fransız yurttaşıdır Azınlık konseptini tanımazken bireysel hakların yaşama geçirilmesi konusunda çok ilerideyız. Fransa Anayasası'nda farklı topluluklar tanımlanmasa da bunların kendilerini ifade edebilmelerine olanak tanınıyor. (...)

Türkiye'den istediğimiz farklı toplulukların kendilerini ifade etmelerini, kendi kültürlerini yaşamalarını engellememesi. Türkiye'nin onları azınlık olarak tanıyıp tanımaması önemli değil." *(abç) (Cumhuriyet)*

Burada dile getirilen yaklaşımla TC'nın bürokratları, İHKÜK tarafından ortaya konan yaklaşım aynıdır Sorunu "Anayasal vatandaşlık" temelinde verilecek kişisel haklarla çözmek! AB'nın dönem başkanlığını yapan Fransa'nın Ankara Büyükelçisi'nin bu tavrı, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da "demokrası tapınağı" olarak yüceltilen ve ülkenın demokratıkleşmesi ve ulusal sorunun çözümü ıçin bel bağlanan AB'nin de gerçekte sorunu çözmeye muktedir olmadığını, olamayacağını açıkça ortaya koymaktadır.

Kürt ulusunun ulusal varlığının ve tüm ulusal azınlıkların varlığının kabulü, Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkını özgürce kullanacağı koşulların yaratılması ve tüm ulusal azınlıklara tam hak eşitliği, faşist Türk devletıne ve emperyalist kurum ve kuruluşlara umut bağlanarak gerçekleştirilemez! Bunun emperyalistlerın TC'ye baskıları sonucu gerçekleşebileceğını savunanlar, ya siyasi körler, ya da sahtekârlardır!

Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkını özgürce kullanacağı koşulların yaratılması ve tüm ulusal azınlıklara tam hak eşitliği, ancak, değışık ulus ve mılliyetlerden işçi ve emekçilerın birliği ve ortak mücadelesi temelinde faşıst Türk devletini yıkmasıyla, ışçı-köylü devrımci demokratık ıktidarının kurulmasıyla gerçekleşebilır. Ve bu, tüm ırkçı, şoven, ınkâr politikasına; çözümü düzenden, emperyalistlerden bekleme reformıst siyasetlere rağmen bır gün, ama mutlaka gerçekleşecektır!

Bunun ıçin de **Partîya Bolşewîk (Kurdîstana Bakur)** saflarında örgütlenip mücadele vermek gerekiyor!

22 Ağustos 2000 ✘

GAP'a emperyalist ilgi artıyor!

Son dönemlerde sıkça üzerinde durulan GAP'ın emperyalist çevrelerde ilgi gördüğü, sermaye merkezlerinde konunun ele alındığı bir gerçek. Durumun böyle olduğunu, bizzat sermaye sözcülerinin açıklamalarından görmek mümkün.

Emperyalist sermayenin Kuzey Kürdistan'da kurulacak bir serbest bölge projesine yakınlık duyduğu biliniyor. Çünkü, GAP bölgesi resmi Türkiye sınırlarının % 10'nuna yakın bir alanı kapsıyor.

Dönemsel olarak değişik emperyalist devletlerin ülkemizin zenginlik kaynaklarını tamamen ele geçirmek için aralarındaki rekabet giderek derinleşmektedir. Özellikle büyük emperyalist devletler bu paylaşımda bir adım önde bulunmaktadır. Uluslararası tekeller ve onların sözcüsü durumundaki siyasal iktidarlar doğrudan Kuzey Kürdistan somutunda girişimlerini; ziyaret ve danışma toplantılarını, kimi projelerin ön çalışmalarını vb. yapmaktadırlar.

ABD Ankara Büyükelçisi Mark Parris Kuzey Kürdistan'da turluyor...

Başta ABD, bazı AB devletleri, Kanada ve Japonya ile bölgedeki konumu itibariyle küçük emperyalist olarak nitelendirilebilecek İsrail özellikle son birkaç yıldır GAP'a projektörlerini çevirmişlerdir. Bu devletler GAP'la ilgili araştırma ve incelemelerini aralıksız sürdürmektedirler. Heyetler birbiri ardına gelmekte, bölge eli dosyalı ve tercümanla dolaşan "yabancı" insanlardan geçilmemektedir.

Öyle ki, emperyalist sermaye temsilcilerinden bazıları (Koh ve Parris gibiler...) artık içerideki kimi politikacılardan daha çok tanınmakta; bu durum bazı yerel yöneticiler tarafından ve reformistler eliyle emperyalist sermayenin lehine propaganda edilerek emperyalistlerin bölgeye daha fazla yerleşmelerinin önü açılmaya uğraşılmaktadır.

GAP somutunda düşünülen "Serbest Bölge" olayının gerçekleşmesi durumunda bu bölgenin uluslararası sermaye tarafından parsellenmesı bir başka düzeye kavuşmuş olacaktır.

Sömürgeci TC'nin siyasi, askeri ve kültürel yönden sömürge olarak kontrolünde tuttuğu Kuzey Kürdistan'ın, şu an için GAP alanını emperyalistlere daha fazla açması, peşkeş çekmesi Türk devletinin emperyalizmle bağımlılığı çerçevesinde ele alındığında esasında normal bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

***

Güneydoğu Sanayici ve İşadamları Derneği (GÜNSİAD), Mark Parris'le pekçok görüşme gerçekleştirdi. ABD temsilcileri ile güya bölgenin temsilcileri sıfatıyla GÜNSİAD'cılar birlikte ortak bir büro açacaklarını kamuoyuna duyurdular. İki taraf da gayet istekli ve içten yaklaşıyorlardı büro meselesine... Diyarbakır merkezine şimdilik büro kurulamadı ama Amerikan işadamları bölgede cirit atmaya devam ediyor. ABD Ticaret Ataşesi'nin önderliğinde Amerikan işa-

damlarının önümüzdeki dönemde olumlu sonuç alacakları bekleniyor.

Kuzey Kürdistan'a ekonomik-ticari yönden ilginin son yıllarda arttığını, özellikle yatırım bakımından büyük sermayenin "olumlu gelişmeler" tespit ettiğini; küçük ve orta ölçekli yerel sermaye temsilcilerinin her çeşit sermayenin akmasına ve çeşitli ortaklık ilişkilerine girmeye dünden razı olduğu görülüyor.

TC'nin iç sömürgesi konumunda olan Kuzey Kürdistan'ın emperyalist büyük güçler tarafından daha fazla parsellenmesini ve talan edilmesini "olumlu gelişmeler" olarak görüp göstermek; ülkemizin zenginliklerinin emperyalist sermayeye peşkeş çekilmesini Kürt ulusunun ulusal sorununa çözüm olarak göstermek büyük bir sahtekârlıktır.

Bu "bölgeyi kalkındırma yatırımlarından" ancak ve yalnız emperyalist sermaye kazançlı çıkacaktır. Başta Amerika emperyalistleri ve İsrail devleti olmak üzere, bölgede üslenen öteki sermaye çevreleri kârlarına daha fazla kâr katacaklardır. İşçi sınıfımızın, kent emekçilerinin; yoksul köylülerin-tarım emekçilerinin hayatı kurtarılmayacaktır. Zenginlikler insanımız için değil, sermayenin büyümesinin hizmetine daha fazla sunulacaktır.

Kuzey Kürdistan'a ABD emperyalizminin gösterdiği ilgi karşısında büyük bir memnuniyet duyan kimi HADEP yöneticilerinin ve belediye başkanlarının bu ilgiyi karşılıksız bırakmamaları ve Amerikan turlarına çıkmaları alanın emparyalizme tahsis edilmesinde kimlerin nasıl konumlandıkları hususunda önemli bir veri durumundadır.

Bu çerçevede, HADEP'li Van Belediye Başkanı'nın ABD'ye gitmesi yapılan pazarlıklara işaret etmektedir. Kısa süre önce M.Parris bu belediye başkanı ile görüşmüştü. Van Belediye Başkanı Şahabettin Özarslaner'in ardından M.Parris'in daveti üzerine Batman Belediye Başkanı Abdullah Akın'ın da ABD'ye gideceği kamuoyuna duyuruldu. A. Akın, yaklaşık üç hafta ABD'de temaslarda bulunacak... Önümüzdeki dönemde ABD hayranlığının, Kürt reformistlerinin "öteki kıtaya" seyahatlerini artıracağı kesindir. Geçmişte sözde antiamerikancı olduğunu iddia eden kimi Kürt milliyetçilerin gelinen yerde Amerikan ilgisine mazhar kalmaları ve belediye başkanlarının Amerikan yolculuğunda memnuniyet duymaları da ABD'nin işini kolaylaştırıyor.

Başını ister ABD ya da bir başka AB'li emperyalist devlet çeksin, GAP denilen alanda yapılan paylaşım, bunun giderek diğer alanlara yansıması ve süreç içinde ekonomik yönden bir büyümenin sağlanması iddia edildiği gibi Kürt ulusal sorununun çözümü anlamına gelmez.

Şüphesiz ekonomik açıdan düne oranla bir büyümenin sağlanması değişik açılardan farklı gelişmelere yolaçacaktır. Ama böylesi bir gelişmenin ulusal sorunun çözümü bağlamında esasta belirleyici bir rolü olmayacaktır.

GAP bölgesini aralarında pay edenler Kürtlerin kültürel hakları, kimlik sorunları gibi konularda demagojik yaklaşımlarını güncelleştirerek sürdürmeyi ihmal etmiyorlar. Anlaşılan daha fazla pay için canalıcı olmayan, taraflara fazla incitici gelmeyen yaklaşımları hazır bekleterek, yerine göre "ekonomik gelişmenize katkı", veya "kimlik sorununuzun çözümü için bir yol" vb. yalanlar eşliğinde sermayelerine yolaldırıyorlar.

***

ABD, bölgeye neden sıcak?

Bölgenin sahip bulunduğu zenginlikler ABD emperyalizminin iştahını kabartıyor.

M.Parris, bu durumu şöyle açıklıyor:

"Yapacağımız yatırımlar, yerel potansiyele yönelik olacaktır. Bölgede dikkatimizi çeken önemli konuların başında, canlı hayvan ile tarım konusu gelmektedir." (Sabah, 30 Mayıs 2000)

Bu, işin yalnızca küçük bir bölümü; belki de ilk başta hemen gerşekleşebilir olanı... M.Parris bunun ardından; *"bölgenin hidroelektrik potansiyelinden yararlanmayı, kömür ve doğalgaz kaynaklarının kullanımını, yapılanma ihtiyacının karşılanmasını..."* da sözlerine ekleyerek niyetlerinin bölgedeki zenginlikleri ele geçirmek olduğunu ortaya koyuyor. Bu amaçlarına "Amerikan şirketlerini doğrudan bölgeye çekerek" ve yine "küçük ve orta ölçekli Amerikan şirketlerini tekstil ve tarım sektöründe bölgeye yerleştirerek" ulaşmak istiyorlar.

ABD emperyalizmi "Serbest Bölge" planına en fazla asılan güç durumundadır. Şüphesiz bunun bir dizi nedeni var. Ortadoğu, Kafkaslar politikasından, Orta Asya'ya; Rusya'ya karşı konumlanmaktan Kürt ulusal sorunu karşısında tavıra, Irak politikasından Ortadoğu politikasındaki müttefiklerinin konumuna kadar uzanan çok çeşitli nedenlerden ötürü, ilgi alanı içine adına GAP denilen bölgeyi de dahil etmektedir.

ABD emperyalizminin bölgedeki en güçlü müttefiki İsrail GAP somutunda belli bir çerçeve dahilinde konum sahibi olsun diye işadamlarını bölgeye, seyahate gönderiyor. Çıkarlarına zarar vermeyecek, kendisiyle uyumlu, bölgenin diğer yerlerinde manevra yapmasını zora sokmayan daha çok Amerikan hayranı siyasal gücü yanına alsın diye "Koh"larını yollara düşürüyor.

ABD bölge üzerinde tam bir siyasi denetim sağlamak ve bir ölçüde "rakipsiz" konuma gelebilmek için ekonomik-ticari yönden bölge somutunda yatırımlarını hızlandırma, pratik sonuçlar alma isteğini gizlemiyor. Büyükelçi M.Parris çok net olarak amacının "Amerikan şirketlerinin yatırım yapmalarını araştırmak" olduğunu ilan ederek bölgeye çıktı. Her halükarda "kaymak bana, kırıntı sana" politikasına paralel yerel ayaklar bulmakta zorlanmayacağını iyi bili-

yor. Sadece 1999 yılı içinde Kuzey Kürdistan'a 13 adet gezi düzenlemesi ve memnun kalışı bunların amaçlarına ulaştığını kanıtlıyor.

***

Bölge somutunda emperyalist devletler arasında rekabetin giderek derinleştiğine tanık oluyoruz. Bir yandan ABD "rakipsiz" hareket etme imajı vererek nispeten önde bulunması, diğer emperyalistlerin boş durduğu ya da rekabetten havlu attıkları anlamına gelmiyor.

Örneğin Alman emperyalist devleti, M. Parris'e rekabet yaparcasına bölgeye bir tur düzenlemekte hiç de gecikmedi. Alman devletinin Haziran ayı başlarında Kuzey Kürdistan'a "teknik bir heyetin" büyükelçilik bünyesinde bölgeye seferber edilmesi ve yerel kuruluş ve örgütlerle, proje yetkilileriyle görüşmeler yapmaları aktivitelerini göstermektedir. Gezilerinin, ellerindeki projelere ne kadar uyum sağladığı yönünde bir etüd çalışmasını kapsadığını gizleme gereği duymayan Alman heyeti böylece bölgenin parsellenmesinde rekabetin bir diğer ucunu, AB ayağının öncülüğünü oluşturuyor.

***

İsrail devleti bölgeye özel bir ilgi göstermektedir.

Sözkonusu alan özellikle İsrail için su bağlamında oldukça önemli görülmektedir. Geleneksel olarak su kaynaklarının kıtlığını gidermenin hedefi olarak Fırat ve Nil nehirlerinin kontrolünü ele geçirmek, bu kaynaklardan yararlanmak biçiminde ifade edilen anlayış, GAP projesi özgülünde de yine su kaynaklarının yararına kullanımını öne çıkarmaktadır.

İsrail Tarım Bakanı "Bölgede su saatli bombadır." dediğinde amaçlarının ne olduğunu ortaya koyuyor. Bu bombanın İsrail devleti yararına bir şantaj olarak kullanımı için Türk sömürgeci devleti, üzerine düşenleri fazlasıyla yerine getirmekte, İsrail'in beklentilerine kolaylık göstermektedir.

TC'nin gösterdiği kolaylığın en net kanıtı, İsrail'in bir kısım sulama işlerinin kredisini yüzde yüz almış olması; ayrıca "iki ülke arasındaki ticaret hacminin 1990'ların başında 10 milyon dolar civarında iken, 1999'da 900 milyon dolara" çıkmasıdır. İsrail devletinin sermaye çevrelerinin, işadamlarının bölgeye gezileri; askeri ve siyasi alanda TC ile ittifak içinde bulunması vb. bütün bunlar ilgisinin yoğunluğunu gösteriyor.

İsrail'in bölgede ekonomik olarak pay kapması, çeşitli ihaleleri şimdiden garanti altına almasının temel nedenlerinden birisi de bölgede ABD'nin temel müttefiklerinden birisi olmasındandır. Bir başka ifadeyle İsrail devleti, bölgede Amerikan emperyalizminin vurucu gücüdür. Bundan dolayı ABD'nin İsrail burjuvazisinin GAP denilen alanda yatırım yapmasına kolaylık göstermesi gayet anlaşılır bir durumdur.

***

Sonuç olarak; büyük sermaye gruplarınca parsellenen Kuzey Kürdistan'ın, "Serbest Bölge" adı altında da emperyalistlere peşkeş çekilmesi mevcut sömürge statüsünün daha da katmerleştirilmesine hizmet eden bir gelişmedir. Türk burjuvazisinin ve siyasal erkinin bu gelişmeye doğrudan onay vermesi onun işbirlikçi karakterine tamamen uygun bir duruştur.

GAP'ın uluslararası burjuvazi tarafından paylaşılması, paylaşmanın derinleştirilmesi ve kalıcılaştırılması yönünde devamını arzulayan ve hatta kendilerini bölgede işbirliğinin ayakları olarak takdim eden küçük ve orta ölçekli yerel Kürt burjuvazisi ve onların destekçisi kimi Kürt reformistlerinin "Kürt halkının çıkarları adına" emperyalist sermayenin yerleşmesine kolaylık göstermesi bütünüyle sahtekarlıktır, aldatmacadır.

GAP ciddi bir projedir. Bu planın gelinen yerde belli bir oranda pratik olarak gerçekleşmiş olması da küçümsenmeyecek bir olaydır. Projenin bitirilmesi halinde ilgili alanın birçok açıdan bugüne oranla kayda değer değişikliğe uğrayacağı da kesindir.

Burada sorun emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin Kuzey Kürdistan'ı ve Türkiye'yi soyup soğana çevirme siyasetlerine karşı doğru tavrın takınılıp takınılmaması sorunudur. Kimilerinin "Kürt halkının çıkarları adına" emperyalist talana çanak tutmaları veya emperyalist güçlerin ekonomik olarak bölgede etkinliği ele geçirmeleriyle Kürt sorununun çözüleceği yönlü beklentilerle kıtleleri kandırmaları siyasetlerine karşı mücadele görevi biz komünistlerin görevlerindendir.

Emperyalistler ve işbirlikçilerinin Kürt ulusal sorununu çözmek diye bir amaçları olmamıştır, olamaz da. Onların tek amacı vardır: Daha fazla kâr, daha fazla sömürü!

Emperyalizme ve onların işbirlikçilerine karşı mücadele verilmeden, emperyalist sömürü sistemi yıkılmadan özgürlük kazanılamaz! Tutarlı antiemperyalist olunmadan, tutarlı antisömürgeci mücadele verilmeden gerçek kurtuluş mücadelesi verilemez. Kurtuluş emperyalizme, faşizme ve her türlü gericiliğe karşı verilecek mücadeleyle kazanılacaktır!

Ezilenlerin ve sömürülenlerin yegâne kurtuluşlarının sermaye egemenliğine karşı zafer kazanmaktan geçtiği bilinci ve buna paralel örgütlülüğü gerçekten başarılabildiği oranda ülkemizi parselleyenleri söküp atmak, geleceğimizi ellerimize almak mümkün olacaktır.

Kuzey Kürdistanlı komünistler Kürt ulusunun gerçekten kurtuluşu için devrim perspektifi doğrultusunda bir mücadele yürütüyor. Bu mücadelenin muzaffer olabilmesi için; işçileri emekçileri **Partîya Bolşewîk (Kurdîstana Bakur)** saflarında örgütlenmeye çağırıyor.

Ağustos 2000 ✘

Değerli Okurlar;

Bu sayımızdan itibaren dergimizde yeni bir köşe, "Tartışma Köşesi" açıyoruz. Elimize geçen ve tartışılmasında yarar gördüğümüz yazıları bu köşemizde yayınlayacağız. Sözkonusu yazılardan yazarları sorumludur. Bizim sözkonusu yazı hakkında tavır takınmamamız sözkonusu yazıyla hemfikir olduğumuz anlamına gelmiyor. Aşağıda ilk tartışma yazısını yayınlıyoruz. Tüm okurlarımızı görüşlerimizi ilerletmek için tartışmalara katılmaya çağırıyoruz!

stêrka bolşewîk

Kürt ulusal hareketinde (1900-1950) yenilginin nedenleri üzerine notlar...

Yüzyılın son çeyreği içinde, Kürdistan'ın değişik parçalarındaki direnişlerin genel olarak yenilgiyle sonuçlanması üzerindeki etkisi itibarıyla yüzyılın ilk yarısında –dönem dönem kesintilere uğramakla birlikte– gündeme gelen Kürt ulusal direniş ve ayaklanmaları hakkında bir çalışma, değerlendirme zaruret haline gelmiştir. Görece, kimi başarılarına rağmen, esas itibariyle yenilgiyle sonuçlanan geçmişteki direnişler üzerine durmak, bugün yaşananlardan gerekli dersleri çıkarmak bakımından da gereklidir.

Bugüne kadar, Kürt ulusal hareketinin –bu dönemine ilişkin– zaaflarının nerede yattığı ve yenilgilerinin biçimlendiği zeminin niteliği üzerine değişik zamanlarda birtakım değerlendirme ve analizler yapıldı, çeşitli görüşler öne sürüldü. Ancak bu tür bir çaba içerisine girenler sorunun komünist açıdan değerlendirmesini yapmaktan uzak durdular. Bu çalışmalar özü itibarıyla burjuva milliyetçi bir çerçeveyi aşamadı. Yenilgiler üzerine burjuva miliyetçilerin yaptıkları çalışmalar bir bakıma geçmişin aklanması, ya da dönemsel olarak dış etkilerin öne geçirilmesi şeklinde gelişti. Özellikle bugünle bağların kurulmaması zeminine dayanan yaklaşımlar itibarıyla milliyetçilerin bilinen açmazlarının tekrarı oldu, oluyor. Açık ki, bu durum, yaşanan yenilgilerden milliyetçilerin dersler çıkarmadığını gösteriyor.

Kürdistan'ın değişik parçalarında gündeme gelen Kürt ulusal mücadelelerinin bir dizi özellikleri bakımından birbirine aşırı benzerliğini, aynı ulusal-politik istem ve beklentiler çerçevesinde hareket edişlerinden görmek mümkün. Fakat bu gerçekliğe rağmen, biz bu makalemizde esasında kendimizi Kuzey parçası ile sınırlamak istiyoruz. Elbette ki bu öteki parçalarla gerekli ilişkilendirmeyi yapmanın önünde engel değil.

Bu konuda bütünlüklü bir genel değerlendirmeye ulaşabilmek için bir bakıma bu ön çalışma zorunlu bir ihtiyaçtır. Kürt ulusal hareketinin sözkonusu yıllar arasındaki yenilgisine dair çalışmamızın notlarına geçmeden bazı noktalara kısaca değinmek gerekiyor. Buna ihtiyaç var, çünkü; geçmişteki ulusal direnişlerin zaafları bir yerde içerik olarak bugüne taşmıştır. Geçmiş, kendini ideolojik, politik, örgütsel olarak muhafaza etmiştir; dahası o günün genel kültürel şekillenmesi bugünlere sarkmıştır. Bugünün doğrudan dünün basmakalıp devamı ve bu anlamda 'değişen bir şey yok' biçiminde ele alınması elbette doğru olmaz; bir dizi değişiklik vb. olmuştur/olmaktadır, ne var ki bilinen akibete bakıldığında ortak yanların hiçte önemsiz olmadığını göstermektedir. Zaten mesele objektif davranıp dün yaşananlardan bugünle gerçekten de ilişkilendirilecek ortak noktaları açığa çıkartmaktır.

***

Geçmişteki Kürt ulusal direnişlerine ve bu başkaldırılara önderlik eden sınıfların/güçlerin konumuna bakıldığında hiç bir ciddi antiemperyalist politik hat üretemedikleri ve dolayısıyla kayda değer bir antiemperyalist pratiğe yönelmedikleri görülecektir. Ulusal harekete damgasını vuran feodal-aşiretçi önderlikler emperyalizmle direkt karşı karşıya gelmeme noktasında hayli dikkatli davranmışlardır. Ne var ki, bu 'hat' geçmişte kalan ve bir anlamda tarih sayfalarına geçtiği kadarıyla bir durum arzetmiyor; bugüne bıraktığı etkileri itibarıyla önem taşıyor. İşin özü; dün antiemperyalist olmayı tercih etmeyenlere bugünkülerin antiemperyalistliği benimsememeleri, bunu lüks görmeleri eklenmiştir.

Yüzyılın son çeyreği içinde Kürdistan genelinde gündeme gelen ulusal mücadelenin yaygın bir şekil-

de kitleselleşerek gelişmesinin neredeyse bütünüyle yenilgilerle sonuçlanması; kazanılan mevzilerin kaybedilmesi ve gün geçtikçe alabildiğine geri bir yerde konaklamaları geçmişteki direnişlerin bir mirası ve tekrarı olduğunu ortaya koyuyor. Kısaca, ulusal mücadele yürütenlerin amacı sistem içinde tutunma siyasetidir.

Ulusal hareket mi değil mi bağıntısında, söylenebilecek şudur: yetmezliklere rağmen ulusal! Örneğin yerelliğine rağmen Koçgiri direnişi döneminde Dersimlilerin duyarlılığı; Ağrı direnişi esnasında diğer parçalara etkisi; birbirlerinden etkilenmeleri tamamıyla ulusal bir dürtüdür. Ama elbetteki uluslaşmanın geliştiği bir zaman diliminde çok daha fazlasını beklememek gerekiyor. Zaten ulusalcılık eğer modern devrimci sınıfların dışında ise burada elbette geri özellikler vb. ağırlıklı bir ton olarak yansır, yansımak zorundadır.

Bileşiminden hareketle gerici mi değil mi noktasında ise; devrimci olmadığı oranda ve ölçüde elbette sınıfsal konum itibarıyla küçükburjuvazi ile kıyaslamada geriyi temsil ediyor, bu anlamda gericidir. Bu ama hareketin gerici, karşıdevrimci olduğu anlamına gelmiyor. Sonuçta yüzyılın ilk yarısındaki Kürt direnişleri için "karşıdevrimin kendi içindeki çatışması" denemez; olanca zaaflarına rağmen ulusal demokratik mücadeledir ve bu anlamda karşıdevrimin temsili değildir.

Bir bütün Kemalizme direnen bir genel siyasetin sahibi olmasalar da, Kürt direnişleri Kemalist sömürgeci rejime karşı ulusal demokratik savaş gerçeğini taşımaktadır. Bu olgu, o günün koşullarında komünizm adına hareket edenlerin Kürt direnişlerini desteklemesi demektir. Ancak Türkiye bağıntısında lafta komünistliğin yapıldığı o yıllarda esasta destekleme tutumu geliştirilmemiştir.

Laiklik ve hilafet değerlendirmelerinde Kürt direnişlerini bir çırpıda hilafetçi, ağırlıklı olarak dinsel siyaset güden önderlik vb. nitelendirmek yanlıştır. Toplumsal geriliğin dayattığı ilişkilerin sonucu olarak önderliği elinde tutanların adına hareket ettikleri kitlelerin dinsel bağlılıklarını kullandıkları bariz bir olgudur. Ancak şeriat Kürdistanı siyasetinin savunucuları oldukları -bir bütün- iddia edilemez.

***

Aşağıya alacağımız notların her biri değişik açılardan detaylandırılarak açılabilir. En özet haliyle buraya alınan notların, önümüzdeki dönemde ayrıntılı ele alınmasına çalışılacaktır.

YENİLGİNİN İÇ NEDENLERİ:

A) Önderlik ve örgütlülük:

* Direnişlerde, kollektif bir önderlik yoktur. Kişisel yetenek ve çabalarıyla hareket eden bireyler her yönden harekete hakim olmuşlardır. Karar verme gücünün neredeyse doğal bir şekilde bir kişide toplandığı dikkate alındığında hareketin ne tür tehlikelerle yüzyüze kaldığı ortaya çıkıyor. Nitekim direnişlerin sonuçlarının bu denli ağır oluşunda bu faktör önemli bir rol oynamaktadır.

* Kürt isyanlarında, bireyin kendi sultasını sürdürmek için 'kulları' arasında otoritesini ulusal motivlerle donatarak sunması ve giderek ulusal kimliğin sahibi ve savunucusu olarak lanse etmesi aslında normal bir gelişmedir. Ona bu sınırsız yetkiyi veren sosyal bileşim, aynı zamanda istediği gibi hareket etme imkanı vermiştir. Yerine göre ulusalcı, olmadıysa aşiret lideri ya da cemaat ve bölge ileri geleni olmuştur. Ya da bunları birlikte taşımıştır. Sonuç, bu duruma paralel gelişmiştir.

* Direniş liderleri bir bakıma 'zorunlu göreve' çıkmışlardır. Bu, kendi konumunu yasal kimliğe kavuşturmaktan bulunduğu yeri kaybetmemeye dek uzanan bir dizi kaygıdan kaynaklanmıştır. Çoğu kez hazırlıksızlık 'sefere' çıkan ya da mecburi savaşa tutuşan bir zeminde bulunmuşlardır. Bu durum, küçümsenmeyecek boyutta yenilginin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur.

* Siyasette kararsızlık ve doğrudan buradan kaynaklanan belirsizlik harekete damgasını vurmuştur. Başkaldırıların önderliğini çekenlerin en büyük açmazları arasında stratejik ve hatta taktik düzeyde plan ve hedef sahibi olmamaları gelmektedir. Bu anlamda, amaçtaki netsizlik, yenilgiye davetiye çıkartmıştır.

* Ulusal ya da bölgesel çapta kalsa da ulusal çerçevede bir özellik gösteren siyasal süreç(lerin) başlatılması mümkün olmamıştır. Varolanın ardından sürüklenilmiştir. Hatta bazen ciddi düzeyde politik süreçten mahrum yaşam şeçilmiştir. Temel nedeni politika üretememe şeklinde cereyan eden bu gelişme elbette yenilgiye hizmet etmiştir.

* Hareketin içinde 'yarının planlamasını' yapabilecek bir kadro gücü yoktu; ayrıca böyle bir gücü yaratma çabası da çok sınırlı kaldı ve sonuçta politik bazda hareket eden kadrolardan yoksun yola çıkıldı.

* Adına program denebilecek derli-toplu ideolojik/siyasal bir bütünlükten yoksun olmak, kadro problemi ile ilintilidir ve bu doğrudan gücün zayıflığı, haliyle yenilginin habercisi anlamına gelmektedir.

* Geleceği, olabilecekleri görme becerisi gösteremeyen dinsel-feodal önderlik devletleşme hedefine sahip değildir. Ya mezhebinin cografyasını idare etmeyi hedeflemiş; ya da "gözünün kestirebildiği" toprak parçasını (yönetebilecek gücü ve kudreti eğer kendisinde görebilmişse) dar bir alanı yönetmeye talip olmuştur.

* Dinsel ve feodal motivlerin çok ağırlıklı bir rol oynaması işin siyasal boyutunda analiz ve tahlillerin sı-

nırlı kalmasını beraberinde getirmiştir. Tutucu feodal önderlikler bir yerde kapasitelerinin de bedelini yenilgiyle ödemişlerdir.

* Direnişlere önderlik edenler, Kürt ulusunun özgürlüğünü bilince çıkarmamışlardır. Bu, bir ölçüde uluslaşmanın henüz başında bulunulduğu mazareti ile açıklansa da yenilgiye olan etkisi büyüktür.

* Başkaldırılarda muazzam bir yığınsallık sağlanmıştır. Geniş halk kitleleri (ezici çoğunluk yoksul köylülerdir) fiili olarak yeraldı. Ne var ki direnişlerin geleceği hakkında bu geniş yığınların söz söyleme, etkide bulunma ve kendi kaderini belirleme gibi bir fonksiyonları olmamıştır.

* Birtakım Kürt örgüt-dernekleri bulunmasına rağmen bunların ulusal-demokratik bır politika/program çerçevesinde ortak hareket etmeleri sağlanamamıştır.

* Ayaklanmalar esas olarak örgütlü Kürt yapılarının inisiyatifi ile sürdürülmemiştir. Merkezi bir önderlik/mekanizma kurulmamıştır. Dağınıklık ve kendiliğindencilik her yönüyle hakimdir. Böyle bir yapı elbette hareketi yenilgiye götürürdü, öyle de oldu.

* Marksist-leninist bir parti kurma yönünde en ufak bir girişim olmadığı gibi, şu ya da bu biçimde de olsa kendisine komünist diyen bireyler bile ortaya çıkmamıştır. Komünistlerden yoksun bu süreçte yenilgilere olumlu yönde müdahale etme durumu yoktur.

* İsyanlara devrimci bir parti önderlik etmemiştir. Lider posizyonunda bulunanların devrimci bir örgütlenmeye gitme yönünde çabaları yoktur. Dönemsel olarak devrimci partilerin kuruluşunda yaşanan yaygın gelişme Kürt direnişlerine yansımamıştır.

* Dönemin uluslararası devrimci gelişmelerinin etkisinde hareket eden, ya da en azından buna eğilimli ulusalcı bir partinin yönetici-sürükleyici konumu sözkonusu değildir.

* Belli bir program ve istemler etrafında şekillenmiş, yönetici gücü bilinen, birleşmiş bir organisazyon (cephe, aşiretler birliği, liderler ittifakı vb.) ya da üst bir koordinasyon yaratılamamıştır.

* Hemen hemen tüm direnişlerde ulusal temelde bir zemin üzerinde örgütlü bir birlik ortaya çıkarılamamıştır. Kısaca ulusal yönde kenetlenmiş bir birlik yaratamama handikapı başından sonuna kadar hep varolmuştur. Genel olarak örgütsel dağınıklık, haliyle yenilginin kısa sürede gelişmesine yolaçmıştır.

* Şeyhler, Seyidler, aşiret reisleri ulusal harekete damgasını vurdu. Sınıfsal karakter, yeniyi, proletaryayı ve hatta güçlü bir aydınlanmayı temsil etmediğinden, eski pekçok yönüyle hakim durumdaydı. Eski olanla kazanılamayacağı daha başından belliydi.

* "Modern" burjuva örgütlülük şeklinde de olsa örgütlenme istikrarının yakalanmamasının en önemli etkenlerinden biri ulusal hareketteki feodal, yarı-feodal şekillenme, güçlü dinsel etkinin hemen her alanda ağırlıklı bir rol oynamasıdır.

* Burjuva aydın kesimler direnişlerde çok cılız bir varlık gösterdiler... Çünkü toplumsal gelişme içindeki gücü yetersizdi. Feodal önderlikle, aydın kesimler arasında bu durumda kayda değer bir mücadele yaşanmadı.

* Burjuvazi direnişlerde belirleyici öğe durumunda olmadığından pazarın kontrolünü genişletme vb. bir gelişme yaşanmamıştır. Hatta feodalite ile mücadele türünden bir süreç içine de girilmemiştir. Uzlaşma etkeni hep önde gitmiştir. Esasında burjuvazi hareketin başını çeken eskinın temsilcilerine alkış tutmuş, bir bakıma etkisine ve gücüne denk düşer bir tutum takınmıştır.

B) Ulusal bilinç ve güçler sorunu...

* Ulusun mensubu değişik gruplar arasında kaynaşma, ulus gerçeğiyle hareket etme davranışı ciddi şekilde (kimi cılız yakınlaşma örnekleri vardır...) yakalanamamıştır. Her grup kendi başına hareket etmiş ve neredeyse kendini ulus yerine koymuştur.

* Uluslaşma bilincinin geriliği ile direkt bağlantılı olarak toplumdaki islamın rolü hususu direnişlerin zayıf yanı olarak görülmüş ve bu özellik sömürgeciler tarafından yenilgilerin hazırlanmasında yoğun şekilde kullanılmıştır.

* Başka durumlarda olduğu kadar, başkaldırılar esnasında ve sömürgeci saldırıların yoğunlaştığı anlarda farklı Kürt grupları, kesımleri birbirlerini ezme, sındirme, ganimet paylaşımı vb. davranışlara girmiş, sömürgeci merkezler bu tür "birbirine kırdırtma" taktiklerini bolca kullanmışlardır.

* Bizzat Kürt ulusuna mensup olduklarını kabul ettikleri ve hatta direnişlerde bir biçimiyle yeraldıkları halde düşmanla işbirliğine giden kesimlerin yarattığı tahribatlar çok ağır olmuştur.

* Başkaldırılarda, genelde hakim olan "bükemediğin bileği öpeceksin" anlayışı ve buna uygun davranış biçimidir. Bir yerde daha başından iradesinin yetersizliğini ve egemen güçlerin gücüne boyun eğmeyi beyan etmiştir. Yenilgiyi hazırlayan önemli nedenlerden biri bu ruh halidir.

* Direnişlerde, önderlık bağlamında hakim yön bölge sömürgeci, gerici devletleriyle ilişki kurma arzusudur ve bu arzu çoğu kez egemen devletlerın istekleri doğrultusunda ilişkilerle sonuçlanmıştır.

* Yenilginin nedenlerinden bir diğeri ise sömürgeci merkezlerle kurulan ilişkilerdir. Kürt ulusal kitlesi içinde bir kesimin doğrudan sömürgeciler adına çalışmasının dışında, bızzat direnişleri başlatanlar sömürgeci devlet(ler) ile orta yolu bulmak için bağlarını koparmamışlardır.

* Feodal-dinsel önderlığin doğal karakteristik bir özelliği olarak, Kürt ulusal direnişlerinde de kendi öz gücüne güven olayı yoktur. Geri bir toplumsal yapı-

nın ve ayrıca yüzyılların alışkanlıklarının sürdürülmesinin bizzat önderlik aracılığıyla tatbiki, egemenleriyle birlikte yaşama kültürünü geliştirmiş ve öz iradeleri fazla rol oynamamıştır.

* Kürt başkaldırılarının hazırlık döneminde ve bizzat direnişlerin içerisinde sürekli bir biçimde kol-kanat gerecek birilerinin (kim olursa olsun...) müdahalesine açık hareket edilmiştir.

* Ulusal hareketin önderliğini elinde tutanlar bizzat kendileri dış destek davetinde bulunmuşlardır. Önce sorunu egemen-sömürgeci devletlerle uzlaşarak "çözmek" istemiş, bunda başarılı olamayacaklarını anladıklarında ise, başta Avrupalı emperyalist devletler olmak üzere o günün koşullarında dünya politikasında kuvvet sahibi olan devletlerden destek arayışına girilmiş, bu güçlerin sorunu çözmeleri istenmiştir.

* Direnişlerin önderliğini yapanlar bağımsız bir ülke kurma ısrarına sahip değillerdi. Bizzat önderlik edenler tarafından değişik zamanlarda açıkça "manda" (diğer parçalarda bu eğilim küçümsenmeyecek düzeyde dillendirilmiştir) istemi savunulmuştur. Bu, çok bilinçlice olmasa da Kürt hareketindeki işbirliği eğilimini gösterir.

C) Parçacılık ve merkezden kopmama

* Hareketin önderliği, yaşadığı koşullarda, gerçek ulusal kurtuluşun devrim ile olan bağını kuramamış, devrime yönelmemiştir. Böylece sistemden kopma anlayışına ulaşamamıştır. Bu durum özgür bir ülke yaratmayı bir yana koyalım, özgür bir toprak parçası elde etmemeyi getirmiştir.

* Ülke gerçekliği temelinde hareket etme, parçalar arasında bütünleşme –en azından koordinasyonun sağlanması– yönünde ciddi bir çaba gösterilmemiştir. Zaman zaman bazı görüşme ve destek örneklerine rastlansa da aslolan "kendi" parçası ile yetinmektir.

* Direnişler yerel/lokal özelliğine karşın, direnişler arasında organik ilişki bulunmamasına rağmen yaklaşık yırmi yıl civarında Kürt ulusal direnişlerinin kesintisiz yürümesi gerçeği direnişlerdeki zaaflardan dersler çıkarılmasında değerlendirilememiştir.

* Direnişlere önderlik edenlerin ulusalcılıklarının zayıf kalışında önemli bir unsurda parçacı hareket etmenin yanında bır de daha da darlaşarak "parçanın da parçası" mantığına sahip olmalarıdır.

* Parçalar arasında ciddi bir yardımlaşma, "sınır" boylarında ortak direniş merkezleri kurma veya karşılıklı koruma/kollama tutumu neredeyse yok denecek düzeydedir

* Ulusalcı iddiasında olanların vatan sevgisi ülke bazında değil, yerel çapta kalmıştır. Güçlü yurtsever eğilimler direnişlere damgasını vurmamıştır, çünkü ulusun kurtuluşu gözetilmemiştir.

* Az sayıda birkaç yarı-aydın şahsiyet nezdinde temsil edilmeye çalışılan yurtseverlik eğilimi devrimci içerikten yoksun kalmıştır.

* Direnişlerin önderlikleri yurtseverliği pratik olarak; bölgesini, aşiretini, mezhebini vb. savunma düzeyinde kavramış ve buna uygun hareket etmiştir.

* Sömürgecilere karşı başkaldırılar genellikle lokal-bölgesel kalmıştır. Ayaklanmalar çoğu zaman bir aşiretin ya da bir mezhebin sınırlarını (veya bir feodal otoritenın etki alanını) aşamamıştır.

* Kuzey Kürdistan sathında ulusal çapta yaygınlığı olan ve ulusun bu parçadaki ağırlıklı kesiminin yeraldığı genel ulusal kurtuluş amaçlı, en azından coğrafik bakımdan Kuzey'in kurtarılmasını hedef edinen isyan-ayaklanma gündeme gelmemiştir. Diğer parçalardaki direnişlerde de benzer bir durum yaşanmıştır. Tersi örnekler neredeyse yok gibidır.

* Yerel coğrafik konumlanış isyanların önderliğini yapan erkin ufkunun sınırlı tutulmasını/darlığını beraberinde getirmiştir.

* Yerel argümanların etkinliği aynı zamanda doğrudan geri bırakılmışlıkla ilintilidir. Bu alanda genel olarak geri yapının cenderesinde bırakılan hareket, kendini aşabilme ortamına ve kabiliyetine kavuşamamıştır.

* Hakim anlayış, kendisi ile yetınme siyaseti olduğundan bölgesini veya en çok inanç ve aşiret topluluğu "kurtarılmaya" çalışılmış, gerisi unutulmuş, ya da arada bir anımsanmıştır.

* Alevi-Sünni temelindeki ayrımın yolaçtığı tahribatlar (bu olgunun sözkonusu olduğu direnişler bağlamında) inanç temelinde hareket etmenin doğurduğu sonuçları bir yana, hareketin doğrudan yerel kalmasını dayatmıştır.

* Ulusal açıdan yeterince politikleşmemiş bireylerin idaresi isyanların ülke ekseninde yürütülmesini doğal bir şekilde kendiliğinden önlemiştir ve önder posizyonundaki bireylerin şahsi marifetleriyle fiili olarak lokal yapı korunmuştur.

* Yerellik arzusunun katı bir darlığı getırmesi aynı zamanda bir aşiretin ya da bir soydan gelenlerin, veya aynı inanç çevresinde toplananların sonuçta bireyin etrafında harekete geçmelerını gündeme getirmiş ve bu bireyler kişisel açıdan otorite ve savaşkanlık bakımından büyük meziyetler taşımalarına rağmen ulusal demokratık mücadelenın başarısı yönünde çok büyük katkıların sahıbi olamamış; yenilginin pekçok nedenini bizzat taşımışlardır.

* Sömürgeci devletlere karşı (somut olarak TC'ye karşı) sürdürülen silahlı direnişlerde ödenen bedele rağmen, sömürgeci devletlerden kopma noktasında herhangi bir adım atılmamıştır. Ayrılma ve kendi bağımsız devletını kurma planı ve pratık davranışı sözkonusu olmamıştır. Her defasında rejimle buluşmak ve kimi iyileştirmelerin akabinde anlaşma çizgisinde

hareket edilmiştir.

* Osmanlı İmparatorluğu'nun farklı alanlardaki etkisi (merkezi idareden kopma siyasetinin hiçbir zaman savunulmaması gibi...) Kürt hareketi üzerinde derin izler bırakmıştır.

* Bağımsız Kürdistan, federasyon, özerklik, otonomi, kültürel haklar vb. hiç biri tutarlı, istikrarlı bir şekilde savunulmamıştır. Savunmayı bir yana koyalım, ne anlama geldiği hususunda yeterince fikir sahibi oldukları söylenemez.

D) Dayanışma ve güçler dengesi...

* Halkların ortak kurtuluşu ve birleşik mücadele, diğer halklarla karşılıklı yardımlaşma gibi oldukça önemli noktalarda Kürt ulusal hareketinin bütün çıkışlarında bilinç yetmezliği hakimdir. Alabildiğine dar düşünülmüş, diğer halklara karşı kardeşlik bağı kurulmamıştır.

* Halklar arasındaki çatışma ve karşılıklı önyargılar bölgede somut olarak Kürt halkına mensup kesimlerle değişik halklardan toplulukları karşı karşıya getirmiş, sömürgeci güçlerin de devreye girmesiyle bu düşmanlık düzeyine çıkarılabilmiştir.

* Arap-Fars ve Türk halkı ile yanyana gelme ve birlikte hareket etme çabası çok ciddi şekilde verilmediği gibi, bizzat aynı kaderi (!) paylaştığı Asuri, Ermeni gibi azınlıklarla da ortak bir dayanışma içine girilmemiştir. Çok zayıf bazı bağlantıların kurulması ise Kürdistan coğrafyasında Kürt direnişlerinin diğer halkların desteğini aldığı, aynı şekilde başka halkların mücadelesine destek verdiği anlamına gelmez. Sınırlı birliktelik tamamen yerel düzeyde ve güdük kalmıştır.

* Diğer halkların güveni kazanılmamıştır. Yer yer Ermeni katliamına dahil olma; bazı halklarla tarihsel kimi problemlere sahip bulunma vb. başka halklara karşı güvenle yaklaşmalarını önlemiştir. Yanısıra bir kesim başka halklarla ortak bir yaşam kurma noktasında (inanç faktöründen hareketle) açıktan isteksiz davranmıştır.

* Ele aldığımız dönemde, değişik ulusların proletaryası tarafından ulusal harekete bir destek gelmediği gibi, Kürt ulusuna mensup olan işçi sınıfından da verilen bir destek yoktur.

* Kürt ulusal mücadelesinin yoğunlaştığı bu dönem içinde proleter anlamda enternasyonal dayanışmadan bahsedemeyiz.

* Başkaldırılara önderlik edenlerin ısrarla Kürt ulusuna mensup olduklarını öne çıkarmaları, direnişlere önderlik edenlerin Kürt ulusuna mensup işçi ve emekçi kesimleri temsil ettikleri ve kucakladıkları anlamına gelmez. Direnişlerde işçi ve emekçilerin yokluğu (örgütleri açısından olduğu kadar, nicelik bakımdan da) ulusal hareketin yenilgisinde belli bir rol oynamıştır.

* Önemli bir yetmezlik de, isyanlara önderlik eden kesimlerin savaştıkları sömürgeci düşmanlarını yeterince tanıyamamalarıdır. Silahlı mücadele yürüttükleri sömürgeci devletlerin politik kimliği/yapılanması hakkında yanılgıya düşmelerinin, mücadelenin yenilgiyle sonuçlanmasında payı büyüktür.

* Tek başına silahlı mücadele yeteneği göstermekle ve üstün bir cesarete sahip olmakla kazanılamayacağının en açık örneğini yenilgiye uğrayan Kürt direnişleri göstermiştir

* Ulusal baskıya ve soykırıma karşı muazzam ölçülere varan bir köylü savaşı verilmiş, ne var ki, bir köylü savaşında olabilecek zaaf ve olumsuzlukların kendi örneklerinde ortaya çıkabileceği ihtimali üzerine düşünülmemiştir. Bu etken yenilgilerde kendini açığa vurmuştur.

* Genel güçler dengesinin (özellikle askeri bakımdan) çok ağırlıklı şekilde sömürgeci devletlerden yana olması yenilgilerdeki en önemli faktörlerden biridir.

* Askeri olanaklar (silah, teknik vb.) bakımından sömürgeci devletler kat kat üstünlüğe sahiptir.

* Sömürgeci devletlerin yürüttüğü savaşı finanse eden olanaklarına/kaynaklarına karşılık, Kürt direnişçilerinin bu tür imkanları neredeyse yok denecek düzeydedir.

E) Emperyalizme karşı tavır...

* Kürt direnişlerinin yoğunlaştığı yirmi yıllık süre içerisinde anti-emperyalist program ve strateji temelinde bir başkaldırı yaşanmamıştır. Kimi zaman anti-emperyalist (aslında antiingiliz) sözler sarfedilmiş ve görece karşıt bir tutum alınmışsa da ulusal harekete yön verenin anti-emperyalist siyaset olmadığı olgudur.

* Kapitalizme karşı mücadeleyi amaçlayan bir önderlikten, direnişten bahsedilemez. Ancak, kapitalizmi savunan ve onu geliştirmeye çalışan burjuva eğilim de bulunmamaktadır.

* Bilinçli bir batı hayranlığı güçlü olmamakla birlikte, batının gücü karşısında eğilme ve kapitalizmin neredeyse her alanda üstünlüğünü kabul etme tutumu yenilginin önemli nedenlerinden birıdir.

* Direnişlerin önderliği (lokal hareket etmelerine rağmen), Kürt ulusal sorununu gündemde tutmakla; yönetme arzularını dile getirmekle ve uluslararası arenaya bu sorunu taşırmaya çalışmakla, objektif olarak gayet olumlu bir rolün sahibidir. Ancak savaş meydanlarında kaybettiler, çünkü yaptıklarının tam bilincinde değillerdi.

* Önderlik, emperyalizm koşullarında attıkları adımın, bir diğer deyişle sömürgecilere karşı neredeyse yirmi yıl aralıksız yürüttükleri savaşın kimi ne kadar ilgilendirdiğini kavrayabilecek bir kapasiteden/bilgiden yoksundular.

* Emperyalist devletlerin rekabetinde bölgeye ve

Kürt ulusuna ilişkin; somut olarak da kendi direnişlerine dair emperyalist merkezlerde üretilen siyaset hakkında hep iyimser düşünüldü. Sürekli kendilerinin yararına emperyalistlerin çalıştığı yanılgısına saplandılar.

YENİLGİLERDE DIŞ FAKTÖR

A) Emperyalistlerin tutumu...

* Başkaldırılardaki zaaf ve yetmezlikler uluslararası planda temsil edilmelerine olumsuz yansıdı. Mücadelenin yoğun yaşandığı dönemlerde harekete önderlik edenler uluslararası platformlarda kendilerini temsil etmek için neredeyse ciddi sayılabilecek hiçbir adım atmadılar. İradelerini ortaya koyamadılar. Bu zayıflıkları nedeniyle kendileri adına başkalarının rahatlıkla karar vermesi gündeme geldi. Bu durum direnişlerin kanla bastırılması karşısında muthiş bir sessizliğin doğmasını beraberinde getirdi.

* Uluslararası planda yapılan pekçok görüşme ve anlaşmada Kürt ulusu adına kararlar alındı/verildi. Bunlardan bir kısmı kağıt üzerinde kaldı. Hayata geçirilenler ise Kürt ulusunun ve direnişlerin aleyhine oldu

* Direnişlere önderlik edenlerin bazı emperyalist merkezler nezdinde tek taraflı bir beklenti içine girmeleri küçümsenmeyecek bir zaaftı ve bu durum bilinen sonucu etkilemede önemli oranda rol oynadı. Beklentiler, emperyalist çıkarlara tercih edildiyse de Kürt direnişlerinin liderliği tarafından bu olgu kavranamadı

* Direnişlerin karşısında, emperyalist güçler kendi çıkarlarının korunması ve kollanması doğrultusunda Kürtleri diplomasi masalarının çerezi olarak kullanmakta en ufak bir tereddüt göstermediler. Hiç bir zaman Kürtlere bu sahada inisiyatif verme gibi bir eğilimin içine girmediler. İşlerine yararlı olduğu oranda ve ölçüde Kürtleri hatırladılar. Dengeler kendilerinden yana değiştiği andan itibaren Kürt direnişlerinin yenilgisini hazırlamaya koyuldular.

* İngiliz emperyalistlerine karşı mücadelenin verildiği kesitte, mücadelenin başında bulunanlar İngiliz emperyalizmine karşı devrimci bir başkaldırının sahibi olamamışlardır. İngilizlere yönelik başlatılan tutum ve kısa süreli saldırı esasında kendilerine sahiplik edilmesinin bir aracı olarak devreye konmuştur. Bu tavır, ama, Kürt hareketinin İngiliz emperyalizminin aleti ve çıkarlarının koruyucusu olduğu anlamına gelmez.

* Emperyalistler, Kürt hareketinin zaaflarını direnişlere önderlik edenlerden çok daha iyi bilmektedir. Bu bilinçle, Kürt hareketini öne çıkaran, uluslararası alanda tutan ve kendi çözümünü dayatan bir politikada ısrar etmemiş; sömürgeci merkezlere tabi olması yönünde planlarını uygulamışlardır.

* Bölgede İngiliz emperyalistlerinin hakimiyeti bir kesim Kürt üzerinde derin etkiler bıraktığından, bazılarının İngilizlerin mandası olma hevesine kapılmalarına yolaçmıştır.

* Bazı direnişler somutunda, bir bütün olmasa da yer yer kimi tutumların emperyalistlerin ve bölge gerici devletlerinin işlerini kolaylaştırdığı söylenebilir.

B) Sosyalist Sovyetler Birliği'nin tutumu...

* Sosyalist Sovyetler Birliği devletine karşı hıçbir dönem istikrarlı ve net bir politika sahibi olunamamıştır. Direnişlere önderlik edenlerce yer yer sosyalist Sovyetler Birliği devletinden de destek arayışlarına gidilmiş ve fakat etkili bir politika ve somut ilişkiler geliştirme hususunda başarılı olunamamıştır. Başarısızlıkta, SB'nin soruna istenilen ciddiyetle yaklaşmamasının da payı vardır.

* Kürt ulusal hareketine önderlik edenlerin sınıfsal bileşimi, harekette proleter-emekçi unsurun/etkinin yokluğu, sosyalizmin teori ve pratiği, ülkesi hakkında sahip olunan derin bilgisizlik ve emperyalist propaganda vb. SB'nin yanında hareket etmelerine zaten fazla olanak da tanımıyordu.

* Sosyalizmin ülkesi Sovyetler Birliği'nin Kürt ulusal direnişlerine ve uğradıkları/karşılaştıkları sonuçlar karşısında sessiz kalışı (bir ölçüde Mehabad dönemi dışta tutulursa) yenilgilerin hızla kapıya dayanmasında rol oynamıştır.

* SB'nin Kürt ulusal hareketiyle ilişki geliştirememiş oluşunun ve bu noktada kayda değer ciddi bir adım atmamış olmasında sömürgecilerin rolü vardır ve bu durum yenilgilerin hazırlanmasıyla bağlantılıdır.

* Türkiye somutunda, kemalistlere yaklaşım, beklentiler ve kurulan ilişkiler Kürt ulusal hareketinin –genelde– olumsuz algılanmasına yolaçmış; bunun da etkisiyle Kürt ulusuna karşı girişilen büyük kıyımlarda ciddi bir karşı koyuş ve yanısıra caydırıcı bir rol oynamamıştır Sovyetler..

* Sovyetler Birliği, uluslararası planda Kürt ulusal sorununun gündeme getirilmesi bağıntısında sorumluluk almamıştır. Kürt ulusu üzerindeki baskıya ve katliama dikkat çekilmesi yönünde bir girişimin sahibi olmamıştır. Bu tutum, bir ölçüde dış bir faktör olarak yenilgilerin ağır tahribatlara dönüşmesine yolaçmıştır.

* Kürt ulusuna mensup küçük bir grubun ilk kez sosyalizmin ülkesinde özgürlüklerine kavuşmuş olmalarının, bizzat Sovyet yönetimi tarafından Kürtler arasında propaganda edilmemesi (en azından sosyalizmin etkisinin yansıması olumlu yönde bir katkı sunabilirdi .) önemli bir eksikliktir.

* SB ile diplomatik ilişkiye ağırlık verilmedi. Hareketin önderliği sosyalizmin ülkesini gerçekten tanımıyordu. Başkaldırılara önderlik edenlerin sosyalist Sovyetler Birliği ile ilişkiler kurmaması, ilişki kurmak için ise ciddi bir çaba sarfetmemeleri, aksine emperyalist devletlerle yakınlaşma eğilimi içinde bulunma-

ları yenilgilerin zeminini olgunlaştıran faktörlerden biridir.

* SB'nin açık, net ve güncel önemi olan bir Kürdistan ve Kürt ulusal sorunu üzerine politikası oluşmamıştır. Konjonktürel açıdan da olsa bu durum Kürt direnişlerinin yalnızlaştırılmasını beraberinde getirmiştir. Halbuki SB aktif bir politika izleyebilseydi Kürt direnişini mevcut izolasyondan kurtarabilir, en azından bunun yolunu açabilirdi.

* Halihazırda kanıtlanmış olmamakla birlikte, Ağrı direnişleri döneminde neredeyse sınırına yakın bir yerde cereyan eden yoğun çatışma ve TC katliamına doğrudan tavır almaması olumsuz bir durumdur.

C) Komünist Enternasyonal'in tutumu...

* İsyanların en yoğun şekilde yaşandığı dönemde Komünist Enternasyonal –nedeni ne olursa olsun– Kürt ulusal demokratik mücadelesi ile gerçek anlamda olumlu yönde ilgilenmemiştir.

* KE,Kürt direnişlerine, komünist bir çizginin gelişmesi doğrultusunda müdahale etmemiştir. Demokratik muhtevanın desteklenmesinin olumlu bir adım olacağı; devrimci bir alternatifin yaratılmasına katkıda bulunacağı ve dahası enternasyonalist dayanışmanın bunu zorunlu kıldığı gerçeğine ters hareket edilmiştir.

* Egemen ulus devrimcilerinin ve "komünist"lerinin yanlış tavır ve tutumlarıyla gerçek anlamda bir mücadele yürütmeyen KE'nin içine girdiği bu yetmez tutumun/zaafın yenilgilerin hazırlanması üzerinde etkide bulunduğu olgudur.

* KE, bir ölçüde bu konuda SB'nin resmi dış politikasını temel alarak hareket etmekle hata yapmış ve mücadele ile dayanışmak için çok fazla gayret göstermeyerek Kürt direnişçilerini sömürgeci düşman karşısında yalnız bırakmıştır.

* KE, kemalist iktidar hakkında yanlış bir eğilimin sahibi olduğu için, Kürt ulusal hareketinin yenilgisine seyirci kalmıştır. Hatta kısmen kemalistlerin başarısını onaylamıştır.

* KE, Kürt direnişleri bağlamında esas olarak kendine TKP'yi referans aldığından, bir yerde sosyalşoven TKP ile aynı sorumluluğu taşımaktadır.

* Eğer, KE Kürt ulusal sorununda tamamıyla Leninist bir politika izleseydi gelişmeler, belki bir yerde süreç içinde sonuç farklı olabilirdi.

* Görevi, Kürdistan'da komünist bir çekirdeğin ortaya çıkması için çalışmak olması gerekirken, bu noktada kayda değer bir çalışma yürütmeyişi sahip olduğu yanılgıdan (TKP kaynaklı bir yanılgı olsa da...) ileri gelmektedir.

D) Ezen ulus devrimcilerinin tutumu...

* Bu dönemde, dört egemen ülkede ve Kürdistan'ın parçalarında kelimenin gerçek anlamında ML bir programa sahip komünist partiler yoktur. Ayrıca gerçekten devrimci bir partinin/partilerin varlığına da rastlamıyoruz Bu durum, yenilgilerin kaçınılmazlığını açıklamak bakımından en önemli nedenler arasında gelmektedir.

* Ulusal başkaldırıların yaşandığı bir dönemde, ezen ülkelerde gerçekten marksist- leninist niteliğe sahip partilerin yokluğu ulusal hareketin yenilgiye savrulmasında hızlandırıcı bir etken olmuştur.

* Direnişler karşısında ezen ulus komünistleri, işçi sınıfı ve emekçileri görevlerini yerine getirmemişlerdir. Genelde sınırlı bir nicel güce sahip bulunmalarına rağmen,Türk, Arap ve Fars proletaryasının dayanışmada bulunmaması, çoğu kez sömürgeci merkezlerin uygulamalarını onaylar posizyonlar içine girmeleri sonucun yenilgiyle noktalanmasında rol oynamıştır.

* Egemen ulus proletaryası Kürt ulusunun katliama maruz kalmasını protesto eden bir mücadele geliştirmemiştir. Böylece olumsuz yönde yenilgilere ortaklık etmiş ve dahası geriye kötü bir miras/tarih bırakmıştır.

* Kürt ulusal direnişleri karşısında TKP'nın takındığı tutum kesinlikle enternasyonalist değildir. Bu bağlamda çizgisi ve pratiği tamamıyla sosyalyurtsever, sol Kemalisttir. Haliyle Kürt direnişlerine karşı cephenin güçlenmesine hizmete koşmuştur.

* Kuzey Kürdistan somutunda dönemin TKP'sinin adına layık bir parti olmaması, direnişler karşısında Kemalist rejimle kolkola hareket etmesi, demokratik muhtevaya sahip ve bu anlamda ilerici konumda bulunan ve mutlak surette desteklenmesi gereken Kürt ulusal direnişlerini "gerici" Kemalizmi ise "ilerici" gösteren tavrı doğrudan faşist sömürgeciliğin işini kolaylaştırmıştır.

* Türkiye özgülünde, TKP, direnişlerde önderliğin sahip olduğu zaafların aşılması yönünde çalışmamış, bir bakıma yenilgilerin zeminini olgunlaştırmıştır. Direnişlerin içinde devrimci dinamiklerin açığa çıkarılması, ileri öğelerin tespiti ve bunlar üzerinde devrimci bir örgütlenmenin yaratılması konusunda içine girilen tutum asla tasvip edilemez. Bu durum yenilgilerden olumlu dersler ve yönelimler çıkarma bağıntısında da "komünistlik" adına utanç verici bir durumdur.

* Kürt direnişlerinden TKP'ye yönelik bir sempatinin ya da dialog çabasının güçlü şekilde bulunmayışı gerçeği elbette ulusal hareketin niteliğine ve o günkü konumlanışına uygundur, ancak bu TKP'nin sömürgeci kemalistlerin yanında tavır takınarak bir ulusun kırımdan geçirilmesini onaylamasını hiçbir biçimde haklı çıkarmaz.

* TKP'nin sosyal şoven tavrı yenılgilerin çok ağır biçımde neticelenmesini beraberinde getirmiştir.

Bir Stêrka Bolşewîk Okuru,
Haziran 2000 ✘

KATIBÊ KOMİTÊ NEHİYÊ

Êvara payizê bû, êdi xebat ewqas tune bû, weki havinê. Kolxozvane gışke gund da bûn, bermalya karê şivê dıkırın. Cahıl derva dıgeriyan: Hıne cahıla lı mehela jorin govend gırtıbûn, dılistın, zarêd hûr bışkori tepotaşo dılistın. Lı ber pencerê gele mala radyo danibûn, qûjiniya radyoyê dıhat, xeberê teze dıgotın, şewqa elektırikê jı pencerê mala dabû nava gund.

Lê wextê tari kete erdê, lı ezmanê şin tıji stêyrk bûn, cahıl jı hev bela bûn, herkes ber bı mala xwe çû. Meriyê kal man. Wana derheqa xebata kolxozê da xeberdıda, weki bı maşinê xebat çıqas zû dıbe, xebata kolxozvana çıqas sıvık kırıne. Wê êvarê wana xebata berê û yê nıha anegori hev dıkırın: Wextê bı cotê darin zevi radıkırın, wextê bı dasa, melendiya û kêlendiya giha û nan dıdrûtın, wextê bı kama nan dıkutan: cote ga kamê da gırêdayi, sıbê heta êvarê ber tava havinêye germ, meri dıqıjlin, seri lı meriya dıbû minani "dew". Wextê wana ceh tenê lı erdê dıçandın, hıne sal ew ceh surê dıbır, şin nedıbû. Bedo dıgot:

– Lê icar? İcar maşine erdê dıqelêje, cot dıke, gihê û nan dıdrû, nan dukute, hemû xebatê rınd, temiz û zû ji dıke. Tê bıra we, berê cem me xên jı ceh, tıştek şin nedıbû, lê nıha bı ulmê agronomiyê genımê kırık û bostanê kartola, gızêra, pivaza û sılqa şin dıbe.

Wê êvarê wana geleki xebardan û gelek ji biranin jı emr û jiyana berê û ya nıha teze destpê dıbû. Her kûlaka dızikava dıranê xwe dıçırıkandın...

Şev êpêce derbaz bûbû, xelq ketıbû xewa şırin, gışka zûda lemp vesandıbûn, her Bıro û Sehid ranezabûn, lı diwanxana kolxozê da rûnıştıbûn, derheqa xebata havinêye, ya kutabûyi da şêwr dıkırın. Kolxoz û kolxozvana çı kar ditıne hesab dıkırın? Bıro got:

– İsal me plana xwe pak qedand: Deynê dewletê me da, kuta kır, deynê me êdi tune, xên ji wê yekê, her kolxozvanki me ber rojxebatê xwe va standın du kilo û nıv genım, xêni rûn, penêr û hasılata mayin. Her kolxozvanek 300-400 rojxebatê wan heye, hıne mal du-sê meri dıxebıtın, de tu hesabke her kolxozvanek isal çıqas genım, rûn, penêr, û tıştêd mayin standın. Sal bı sal halê kolxozvana rınd dıbe.

Paşê wana derheqa kolxozvanê payizê da xeberda, her brigadek wê çı bıke, ser çı bıxebıte. Ew plana payizê ji teşkilkırın.

Sehid got: Apê Bıro, rasti angori par halê kolxozvana pak bûye, lê dijminê sınıfê kûlak na edıl ın, wana komûnistêd minani Karapêtê Cano û Ahmedê Silêman kuştın, lazım e em haj xwe bın, xebata seyasetiyê gumrehkın, gundiyê kolxozvan bıdne serwextkırınê, çımku kolxoz hatıne çêkırınê, halê kolxozvana pak bû, erdê rınd dane kolxozvana, çavê kulaka bona vê yekê dirêj e. Gerekê komûnist haj xwe hebın...

Wê êvarê wana derheqa avê û derheqa êlektırikê da xeberdıdan. Wana şêwr kır, weki kolxozvan ji komekê bıdın: cewê bıkolın bona avê, erdê bıkolın bona kêranêd êlektırikê û gele şıxûlêd mayin.

Bıro got: – Sehid, gundê Elegezê xaniyê rınd jı kevirê bırı, minani koşka çêdıkın. Gerekê em ji usa bıkın, weki kolxozvanê me ji xaniyê rınd xwe ra çêkın.

Derheqa wê yekê da, Sehid got, emê pırsê daynın ber komnehiya partiyê û komşuxulkıra Sovêta nehiyê, weki texta, kêrana, şûşa û tıştêd mayin bıdne gundiya.

Nêziki nivê şevê bû, Bıro û Sehid jı diwanxanê derketın çûne malêd xwe. Bıro ku hate ber dêrı, Şerê hê ranezabû, hêviya wi bû, ewê deri vekır, mêr hate mal.

– Eva wextê te ye? -Şerê jê pırsı-, ne te sıbê da heta nıha qe nan nexwariye!

– Ez çawakım jınık, -Bıro got, meri gerekê xebatê wextê da bıqedine, ez nıkarım xebatê paş da bıhêlım.

– Ê, xwe ez nabêm nexebıte, wextê da were nan bıxwe, disa here, axır wa nabe!

Sehid ji ku hate mal, Rıhana diya wi belapêşgarê kur bû, dıgot:

– Lao, bavê te dıgot, wextê te dıxwend, tu ne şevê ne ji rojê rıhet nedıbûyi, me dıgot: "Tışteki nake, bıra bıxûne, paşê wê her tıştê wi wextê da be" lê xwendın kuta bû, disa halê me ew e... Lao, usa nabe, tu sıbê zû dıçi mektebê, paşê dıçi Haci-Xelilê, jı wê derê têy, qe nayê mal, dûz dıçi kolxozê, bêje mın tuyê kengê nan buxi? Kengê tuyê wextê da bêy mal?

Sehid qedrê dê û bavê pak dıgırt, ber dê qe xeber neda, weki dilê wê nemine, ewi got:

– Dayê, ez êdi usa nakım, şiv çı heye, bine, ezi bırçi me.

Dê şiv ani ber kur.

Ew çend sal bûn Sehid û Bıro tevayi xebateke mezın dıbırın nav wi gundi da, kolxoza wan hate ser haleki rınd. Kûlaka çavnebari lı Bıro dıkır, kin kuta bûnê, pey dıgeriyan. Lê Bıro ne jı wan meriya bû, weki bıtırsiya, qe xema wi nin bû. Ewi dıl û can xebata xwe dıbır. Ewi nızan bû ro çiye, şev çiye. Dijminê sınıfê newêr bûn mêrani berê xwe bıdana Bıro û lêxın, ewana plan dıkırın ku dızikava lêxın. Wana ber çavê xwe dit, weki Bıro serê seri da dest pêkır dengê wan bırı, erdê rınd jı dest wan gırt, kolxoz teşkil kır. Ew

çend carbûn pey wi dıgeriyan, lê mecal nedıkete wan lı Bıro xın.

Sala 1935 a bû, carekê Bıro jı cıvata nehyê dereng hat. Ewi lı wê derê êpêce şuxulê kolxozê pêşda bır, derheqa traktora, sova, rındkırına cısnê çêleka û gelek pırsêd mayin. Wextê ew jı cıvatê rêket ber bı mal hat, êdi dereng bû, tariyê erd hılçını bû. Şevereşek usa bû, te dıgot wê êvarê qestana bûbû tari, meri hevdu nedıdit. Bıro meriki bêxof bû, tu tırsa wi tune bû. Carna hevala laqırdi pê dıkırın dıgotnê "Bıro, weleh tu titıkê mêrê kulê yi, xebata te minani xebata sahbê reşê şevê". Wê êvarê Bıro minani hergav hate tanga mala xwe, jı hespê peya bû, nêziki ber derê xwe bû, lı wê derê hema ber derê wi dıjmına lêxıst. Kê bû wê şevereşê ewladê partiyê helal xıst? Wana tırê bı kuştına Bıro ra xebatê sıst be, xebat êdi nav kurda nabe. Na, xebat sıst nebû, dewsa wi rabûn komûnist, ê ku xebata wi dıbın heta nıha û çêdıkın komûnizmê.

Karapêtê Cano, Ahmedê Sılêmanov û Bıroyê Eli ewladê partiya komûnista helal bûn, ewana boyê qenciya xebatkarê kurd dıxebıtin, ewana dıxebıtin, weki xebatkarê kurd êdi wan zulma jı destê padşa, şah, beg û axayê xayin -nokerêd impêryalista nekşinın. Cımaeta kurda lı welatê Sovyetê û partiya komûnista tucar bir nake wan ewladê xwe ê ku dıxebıtin, bê qusûr, ê ku dıxebıtin her bona qenciyê û ê ku serê xwe danin oxıra jiyina xebatçiyê bextewar...

Jı kuştına Bıro û komûnistêd dınê Sehid ne tırsiya, ewi xebata xwe dıha kûr, dıha rınd bır, ewi pak zanıbû lazım e weki çavê xebatçiya bê vekırınê, lazım e xebatçi bızanbın bona çı dijmınê sınıfê pey komûnista ketıne.

Sehid gundiya ra gılı dıkır, weki partiya komûnista merem daye ber xwe, weki xebatçiya jı zulm û zordariyê aza bıkın, lema ji ew muftexurê berê: padşa, şah, beg û axelerêd xayin jı komûnistan hıznakın, çımku komûnist dıbên: "Bes e hûn xuna mexlûqet bıxwın, bıra ew begêd xayinê ku xebatkara dıfroşın jı ortê rabın, bıra mexlûqet aza bıxwebıtın."

Ew xebat û terbiyata Sehid ku, dıbıre nav komûnist û kolxozvana êdi pak dıhate kıvşê. Meriyê gundiyê wan her kê komûnist be, yanê ne komûnist be, teve bı terbiyet bûn, çı xebata dıdane wan, wana bê xeberdan zû û rınd dıqedand. Gışka jı Sehidê cahıl hızdıkır, bona helaliya wi, bona xebata wi hım nav kolxozvana, hım ji lı mektebê da, çımkû zarêd wan ji pey hatına Sehid ra ida pak him xwendınê dıbûn...

Komnehiya partiya komûnistayê Axbaranê dit ew xebata Sehide baş, wana dit weki ew kare bıxebıte, ne ku tenê gunda da, ew kare dıha pak bıxebıte masştaba neyhê da: Herkê dı gundê Kurda be, herkê ji dı gundê Ermeniya da be. Bona wê yekê qulıxa wi bılınd kırın. Sehid bırne nehyê xebat danê. Berê ewlin lı ser navê telimatçi (instrûktor) xebıti, paşe jı bona katıbê komnehya Axbaranê bıjartın...

Çawa katıbê komnahiya partiyê pêşin, gerekê meriv pak bêje ewi gelek xebata pak kır lı wê nehıyê, hê heta nıha ji lı gundê Ermeniya, dı gundê kurda da bı geleki şa navê Sehid hıldıdan û bir tanin ew xebata wi ye rınd.

Sala 1935 a meha Sıbatê bû, lı Axbaranê vızıniya bagerê bû, cinar nıkarıbûn bıçûna mala cinêr. Bona rojêd usa tipi-bager nav Kurda da mesele tê gotınê:

– Wan rojê sıbatêye berfi, kê ne lı mala xwe be, ew dijmınê serê xwe ye.

Carna ba dıhat, lê jı ezmana kuliyê berfêye usa mezın dıhatın, weki meriv tıştek jı hev kıvş nedıkır, çımku erd û ezman spi dıkırın, rêwi ji berfê da spi dıkırın. Meriv ku jı gund hema heveki dûr dıket, dest xwe da dıxalıfi, çımku te dıgot erd û ezman wek hev bûne, tıştek ne dıhate kıvşê -ne rê, ne gund, ne çiya, ne ji meri. Axbaran çawa eyan e, lı sıngê çiyayê Elegezê hatiye avakırınê, alıyê meşreq e. Cıyê wan geleki bılınd e, berfa wê zû dıkeve û dereng ji dıhele, dêmek zıvıstana wê gelek dıkışine. Salna dıbe zıvıstaneke usa, weki rojêd pak kêm hene, tımê vızıniya bagerê ye. Meri rojêd usa nıkarın jı malêd xwe derkevın. Çımku meri dıxalıfın û dıxenıqın.

Çıqas rast e, nızanım, dıgotın:

Rojeke zıvıstana usa bager bû, lı gundê Qundexsazê pir Kokıl pezê xwe jı gomê derdıxe, dıbe dırûngê gihê dıde pêz dısekıne, weki pezê wi alıfê xwe bıxwe. Ew roj bagereke usa bû, çawa dıbên: "Dê ewledê xwe davit". Wextê pez alıfê xwe dıxwe xılaz dıke, pir Kokıl pêz dıde ber xwe, ber bı çiyayê Elegezê şıv dıke, dajo. Ewi tırê pezê xwe tine gomê, pez heveki dıçe, dısekıne, naçe, nıkare here. Bager gur dıbe, pir Kokıl pez dıde nava şıva û xwe xwe ra dıbêje:

– Qır nav keto, here, ez vê bagerê cemıdim. Peyak jı gundê Korbılaxê tê, gava ku nêziki gundê Qundexsazê dıbe, lı destê rastê dengê meriya dıbıhê, heveki dısekıne guhê xwe dıde ser, lê dısa dıbıhê:

– Qır nav keto, here ez vê bagerê cemıdim...

Ew peya ecêbmayi dımıne, xwe xwe ra dıbê:

– Vê bagerê, vi bayı tê, gelo ev çı meri ye berê xwe daye çiyaye Elegezê, pêz dajo:

Ev meri heveki dıçe, qeretiki dıbine, paşê heveki ji dıçe, dıbine keriki pez lı ber wi ye, şıv dıke, pez dukute, ber bı çiyayê Elegezê dajo, nêzık dıbe, sılavê dıde, dıbê:

– Oxır be, tuyê vi keriyê pêzi mezın kuda bıvi?

– Bavo ezê kuda bıvım, mın derxıste dırûngê, giha dayê, nıha bager e, dıkım, nakım naçe gomê.

Peya nas dıke, weki ev pir Kokıl e, jı gundê Qundexsazê ye.

– Terêq, tu din bûyi, çawane? -Peya dıbêje,- berê wi keriyê pez te daye çiyayê Elegezê, tê ji bıxenıqi, pez ji wê qır be, gundı vaye, tu jı gund derdıkevi. Ezê

bıdme pêşiyê, tu pey mın heywan bajo bıra be, ezê te bıvme gund.

Berê pir Kokıl heveki fıkar kırın, weki pezê wi bıbın, lê paşê dit qu rast e xalıfiye, pez ajot ani gund.

Eyni wê salê 1939 a zıvistanê û eyni wê meha sıbatê lı bajarê Moskovayê qurılta 18ye Partiya Komûnista top dıbû.

Sehid bona pirozkırına qurılta Partiya Komûnista 18ye çend heval hıldan, çû derkete serê çiyayê Elegezê. Bılındiya wi çiyayê Elegezê ser hınkûfa berê nêzıki 4.100 mêtr e.

Roja ewana rêketın, te dıgot hewa heweki pak bû, lê gava gıhiştne hında berpala jorin, serê çiyayê Elegezê tebietê kıriye minani sê nıçıka, bagera meha sıbatê rabû, kıre fırtone, lı hev zıvırand, berf ber pêsira meriya tıji dıkır, bu mij û dûmaneke usa, te dıgot rû ezman hate gırtınê, bû tari-taristan, merıv du gava ji hev dûr dıket, hevdu nediditın. Wê bagerê ra baki usa sar ji dıhat, te dıgot derzine merıv ra dıçın, dest lingê wan qerımin, serma dıkırın, mıdasê lingê wan usa qerımi bûn, minani texta reqe-req jê dıhat, bırû û bıjangê wan bûz gırtıbûn, dadılıqiyane ser çavê wan, wana hımangi rê dıdit. Çend hevala destê hev gırtıbûn, minani darê spındarê, ba lêdıxe, vi ali, wi ali dıtewine, ew ji usa dıhejiyan, hêdi-hêdi dıçûn...

Hıne heval tırsiyan, gotne Sehid...

– Were em vegerın, em rê ji navinın, emê çawa herın? Zınar, qeya ji rê nadne me, xwe em ne xenimê serê xwe ne?

Lê Sehid gote wan hevala:

– Bona partiyê em serê xwe ji dıdın, jı wê şûnda, komûnist çı meremê dıde pêşiya xwe, tine seri, em ji gerekê bona qurılta 18 ye partiya komûnista bıqedinın.

Wê bagerê da Sehid pêşi ket, hevala da pey, destê wanda bûstê Lênin bû, jı kevır ew bûst hatıbû çêkırınê.

Rabûna serê çiyê pır çetın bû, aliki bager-tipiya berfê, bayê gur ji pêra dıhat, wextê lı sûrete merıv dıxıst ew ba, te dıgot dûzane dane bırinê, usa dışewıtand, aliki ji qeyazınara rê ne dıda, merıv ci nedıdit lingê xwe dayne kêderê.

A bı wan çetınaya Sehid û hevala va dıçûne serê Elegezê bona pirozkırına qurılta 18a ya Partiya Komûnistiya Tıfaqa Sovêtiyê.

Lı bajarê Êrêvanê eyan bû, weki katıbê komnehiya partiyê lı Elegezê Sehidê Emerikê bı tevi çend hevala va, bona pirozkırına qurılta 18a ya partiya komûnista, ewa ku wan roja dıqewım e lı bajarê Moskvayê, çûne derketıne serê çiyaye Elegezê. Her sıhet jı Rewanê bı têlefonê û radioyê Elegezê ra xeber dıdan, pırs dıkırın:

– Qe çawa bû, jı wana çı deng heye? Gelo gıhiştne serê çiyayê Elegezê?...

Şev û ro têlêfon û radyo vedıkırın, bı nehya Axbaranê û stansiya mêtorolojiya Akadêmiyê ra ya lı singê Elegezê alıyê mırfqê bû, xeber dıdan, pırs dıkırın.

– Heval lı serê çiyayê Elegezê çawan e?

Wan cab dıda, weki vê meha sıbatê minani hergav mij û dûman e, bayê sar û berf tevhev bûye, tıştek nayê xwanê kırınê...

Wextê şev ser wana da hat, ewana hê negıhiştıbûne serê Elegezê, wê şevê lı wê derê nav berfê da man, lê Sehid nehişt heval razên, heveki rûnıştın, ewi heval radıkırın, weki bıgerın. Hê lı Lêningradê wextê Sehid zaningehê dıxwend, lı krosê cahıla da cebra xwe standıbû, ewi zanbû serê wi çiyayê bılınd, çiyayê ku sal donzdeh meh berf e, weki hevalê westyayi ku rûnên, dest xwe da wê surê bıbın. Lema Sehid nedıhişt ku heval rûnên an ji razên.

Rojtıra dınê, hema ku sıbe pır hındık safi bû, ewana disa rêketın, bı halekı gele çetın derketne serê çiyayê Elegezê. Kiderê hê lingê meriya wê meha sıbatê-zıvistanê qe pê neketıbû. Her Sehid û hevalê xwe va cara êwlin bû wê meha sıbatêye sert, wextê jı sermê çırkıniya êrd û êzmin tê, mêrxasi kırın, hatın derketne serê wi çiyayê bılınd. Lı wê derê bona pirozkırına qurılta partiya komûnista Tıfaqa Sovêtê 18 a bustê hevalê Lênin danin, û bı sılameti vegeriyan.

Rast e, wegerandına wan angorı hılkışandına wan hêsa bû, lê lı vıra ji çetını hebû, çımku şepê rê ne dıda wan, ki alı bıçın, wekı peya bın, xulpiniya şepê bû, jı bın lingê wan dışkest, berjêr dıhat, wextê şepe dışkest dıhat, ewê kevır û zınara xwe ra kaş dıkır dani, merıv nıkarıbû usa hêsa peyabûya; Sehid hevalek şande, weki bınêre çıka lı aliyê dınê ci tune ku merıv peya be. Nava çend deqa da heval hat, gote wan:

– Vi aliyê destê çepê, em karın hêsa peya bın, çımku ew ne aliyê bê ye, şepe lı wi ali tune...

Wextê Sehid û hevala va vegeriyan hatne nehiyê, hê lı Êrêvanê meri lı ber têlhefonê dûr nedıketıbû, derheqa Sehid û hevalêd wi da pırs dıkırın. Lê gava bıhistın ku Sehid û heval sılamet vegeriyan hatın, jı Êrêvanê merkeza partiya û Sedrtiya Sovhêta tewra bılınd Ermenistanê bı têlêfonê çavronkayi dane wê mêrxasiya wan û hedyayê qimetli dane wan. Xên jı wê yekê seheteke ser desta dane Sehid.

Lı nehya Axbaranê, ciyê ku Sehid katıbê komnehiya partiyê bû, hıne gunda da xebat hıneki pak dıbû, lê hela nehiyê da kêmasi gelek hebû, Sehid bı dıl û can dest bı xebatê kır. Ewi zanıbû weki kabinêtê da rûni, xebata wi pêşda naçe, lazım bû merıv xebat ber çavê xwe bıdita. Lema ji hê rojêd zıvistanê sare berf bûn, hê bıhar ne hatıbû. Sehid gund bı gund hemû kolxoza geriya. Ewi bı çavê xwe dıdit: Çıka çı hacetê wan hen e bona çandına bıharê. Dıpırsi toxım çawa temiz dıkın û hazır dıkın, weki nanê wan rınd bê, dıçû lı tewla mala û gomê kolxozvana dınıhêri. Lı gunda da û kolxoza da hevra dıgotın:

– Ev çı tevaye? Tê tewla, goma dıgere, tê dıkeve

mala ji dınhêre, çıma usa dıke? Çı wi lazım e?

Berê fem nedıkırın: gelo Sehid çıma lı hemû ciya, hemû kolxoza dıgere. Û usa hûr mûr şuxula dınhêre. Geleka ew yek hız nedıkır.

Wextê bıhara Axbaranê hat, beleki ketne beroja, çiya da qalçiçeka kulilk dabûn, roj dırêj bıbûn, tavê êdi erd germ dıkır, lı ezmanê şin refê qaz û qulınga dıfırıyan, dıhatın lı mêrg û çimana dadınin, wi çaxi Sehid disa rıhet nedısekını -gund bı gund dıgeriya. Carna sıbê zû radıbû, hema peya dıçû, çımkû wi çaxi hê kurşe qeyim bû, meri hêsa karıbû ser kurşê bıçûya wan gunda, ê duri rêya şoşê bûn. Lı gundê Çobanmezê Sehid sedrê kolxozê ra kıre şer, dıgot:

– Tu vıra çı dıkı? Heta nıha we toxım hazır nekırıye!

– Hevalê Sehid, - Sedır dıgot,- me toxım hazır kırıye, temiz kırıye.

– Herkê we hazır kırıye, lê çıma usa tıji xırpûk e û hebê xırbengê têda heye? Çıma usa xırab hazır kırıne? Cımaetê tu bıjarti, eminiya xwe bı te aniye, weki tu helal û rınd bıxebıti, lê tu pak naxebıti. Çıma çavê te tunebûn, weki eva toxıma qe bêjing ji nekırıne?...

Sehid hukum kır, weki careki dın ji wi toxımi rınd bêjing bıkın, pak temiz kın. Komûnistê gund başqe top kırın, dıgote wan:

Deynê we ye hûn hemû aliya da gerekê pêşiyê bın, hûn gerekê nehêlın xebata xırab kolxozê da here, derheqa vi toxımi nuxsaniya we ji heye. Nıhada hûn gerekê usa hazır bın, weki ew zeviyê çûke berê traktor lê naxebıte, bı kotana toxım lê bıreşınin, hûn gerekê usa bıkın qe pırti erd vala nemine.

Ewi vıra ev pırs zû kutakırın, çû gundê Melikendê. Ew gundeki Ermeniya mezın bû. Lı wê derê ji heta şuxulê wan teşkilnekır, neçû...

Nava du sala ewi malhebûna kolxoza pêşda ani, halê kolxozvana pak bû cımaetê gışka katıbê komnehiyê partiyê hazırkır û hırmeta Sehid geleki bılınd bû.

Paşê, wextê Sehid nas kırın û xebata wi ditın, carna dıgotnê:

– Hevalê Sehid, em pırsa rast te ra bêjın: sala ewlin, wextê tu teze bûyi katıbê komnehyê, tu ku dıhati lı tewla, goma û mala dıgeriyayi, me hevra dıgot: "Ev çıma usa dıke? Ev çı dıgere. Katıbê komnehyê me gele ditın, ew tên lı diwanxana kolxozê rûdınên, xeber dıdın û dıçın, lê ev heta mala ji dıgere." Me bı çavê xwe dit, seba çı tu usa şev û ro dıgeriyayi. Em gışk jı te razine...

Herkê berê serkarê komnehya partiyê û Sovêta nehyê jı Sehid razibûn bona xebata gundê Sengerê, lê icar bona wê yekê Merkezkoma Partiya Komûnistayê Ermenistanê jı wi razibûn weki ewi nav wexteki usa kın da malhebûna wê nehiya paşdamayi bılınd kır û halê kolxozvana dıha xweş bû.

(Ereb Şemo, Jıyana Bextewar, Weşanên Deng, Heziran 1994, İstanbul, Rupel 218-228) ✘

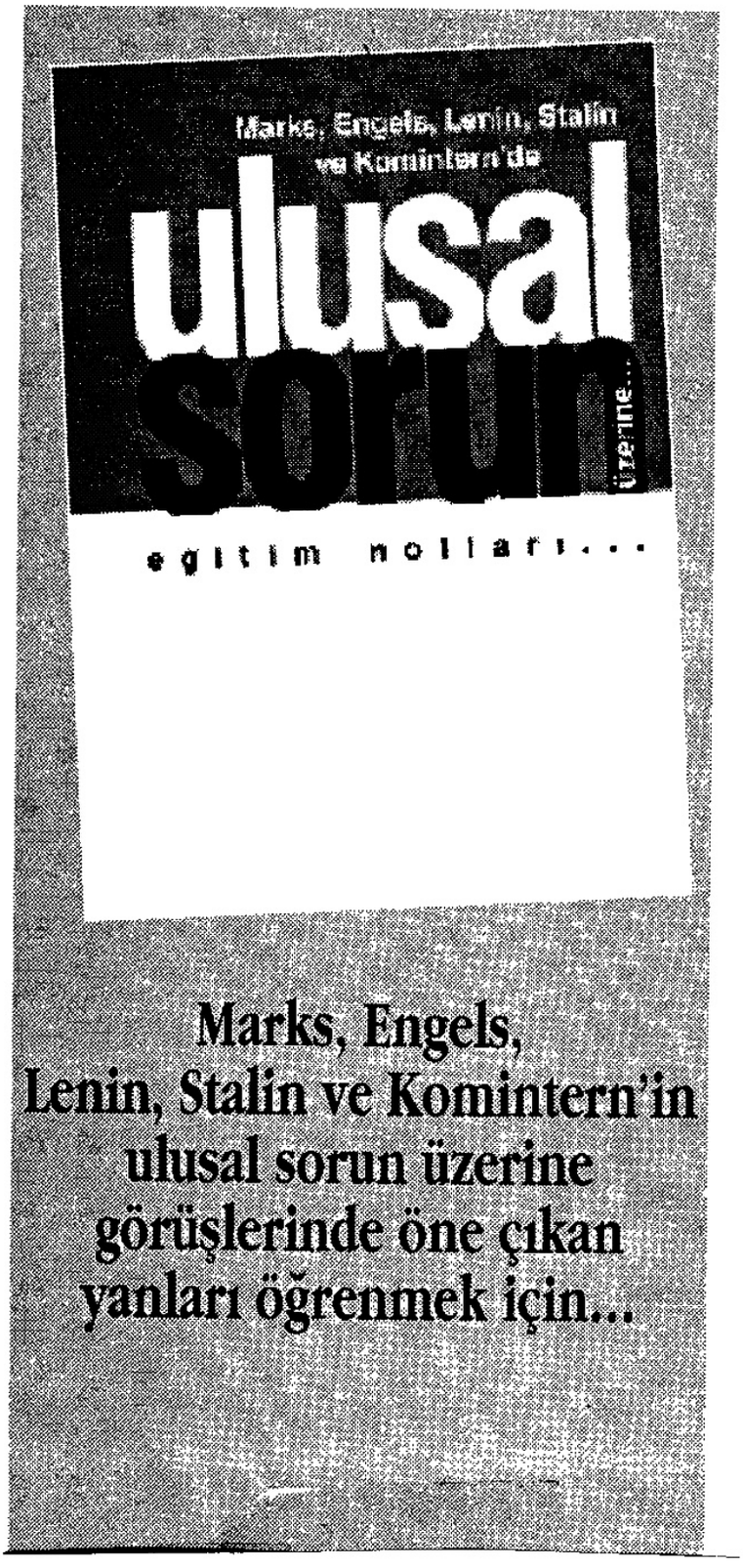

MA HATA KAMİJ ROZE BEMEVE KARKÊRE Û DEWUZE BINE DESTONE AXA Û BEGO?

Cigerxwin

Eke nawa bırayênni; ma ne wazeme bırayênaniyanene
Hondeke hevsare ma semera herira gıradayê mend
İy axa û beg manene; ma'ki neçar, zar û kole maneme
İy xızmetkare dısmeno manene; ma'ki iynore cıtkar maneme
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endi waxte huwo, beso endi, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamij roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

Hata kamij roze kul û kole maneme,
Bıne destone çê Sait'de, çe Bayar'de?
Hata kamij roze şundorode bemeve dies û korz,
Hata kamij roze verva juminni bemeve xırt?...
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endi waxte huwo, beso endi, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamij roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

Ez eke xo zonen ne zonen; zeke sıma sefkane û xırte
Şeware rozvejiya'yide name sıma biyorave vıla jê şero
Çınayire sıma ewro honde biyêve tersonik,
Çita bıne desto ontave sarone xo ser?
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endi waxte huwo, beso endi, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamij roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

Endi xo sıarera berze na çita bıne desto
Çımone xo rakere gos bıdere na nalayiso û na hayleme
Çızmone na tereso harde xora veze berze tever
Meterse endi Çin hemdeme sımawo, niyadere çutıri hezıno!
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endı waxte huwo, beso endı, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamij roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

Mare zof sermoke eve milyone gûhıle ma este
Mare zof sermoke filusun û dinar dest-payê ma gırede
Mare zof sermoke viesanıme, tiesanime, neçarime ruye made oseno
Hiefe make; mave Urrıssora juminire ciranime û hemdemime
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endi waxte huwo, beso endi, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamij roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

Hata kamij roze zıncılora gıredayê maneme zindanone tariyode
Bıne qemçune polisode û cendermone zorbazode?
Hata kamij roze beg û axay ma niya kedxwari kene
Ma hata kamij roze niye haylemera venga sıma dame
Haydere haydere karkêrene, dewuzene endi waxte huwo, beso endı, rawurzera lıngone xo ser.
Hata kamij roze ma bemeveve karkêre bıne destone axa û bego;
Hata kamıj roze ma bemeve astıke bıne lıngone kutıko?

KARKERÊNÊ TEDÊ WÊLATO Û SARÊ BİNDESTO JÛBENE

SÊWETA SAZÛBÎYAYENA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 12 · KORTQIRANE 2000 · CERM: 150.000 TL

DİRBA TENG

Bertolt Brecht

Rojekê welatê te jî wê were temîz kirin
Erdekî te jî wê hebe
Û di navîna erdê te de dareke te ya sêvê
Tu yê werî di siya wê de rûnî
Tu yê tîbûnên xwe ji bîr bikî, êşên xwe, xemên xwe
Hilatina rojê, rengên sêvan bibînî
Di dengê bextewar yên çeman, yên flûtan de.
Tu yê bi destên xwe sêvan jê bikî